

Luonnos 6.2.2018

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta, laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta sekä eräiksi niihin liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tavoitteena on sujuvoittaa ja jouduttaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyitä sovittamalla eri lupahakemusten käsittelyä yhteen. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta. Lupamenettelyjen yhteensovittaminen toteutettaisiin sovittamalla samanaikaisesti vireillä olevien lupahakemusten käsittelyvaiheet ajallisesti yhteen ja yhdistämällä eräitä niihin liittyviä tehtäviä.

Yhteensovittamisen edellytyksenä olisi, että hankkeelle haetaan joko ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, vesilain mukaista lupaa tai maa-aineslain mukaista lupaa aineiden ottamiseen. Yhteensovittaminen voisi tulla sovellettavaksi, jos hankkeelle haetaan samanaikaisesti lisäksi joko luonnonsuojelulain mukaista poikkeamislupaa, maankäyttö- ja rakennuslain mukaista lupaa rakentamiselle, kaivoslain mukaista lupaa taikka vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaista lupaa. Mainittuihin lakeihin ehdotetaan sisällytettäväksi tarvittavat säännökset uuden lain soveltamisesta.

Lisäksi ympäristönsuojelulakia, vesilakia ja luonnonsuojelulakia ehdotetaan täydennettäväksi säännöksillä, jotka mahdollistavat Valtion lupa- ja valvontavirastossa luonnonsuojelulain mukaisen laji- tai luontotyyppisuojelestusta poikkeamista koskevan hakemuksen käsittelyn yhdessä ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaisen lupahakemuksen kanssa.

Esityksellä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annettua lakia sekä ympäristönsuojelulakia ja vesilakia säätämällä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittamisesta. Mainittuihin lakeihin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset, joiden mukaan arviointiselostuksesta voitaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastossa kuulla ympäristölupahakemuksesta tai vesilain mukaisesta hakemuksesta kuulemisen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2020.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	4
1 JOHDANTO.....	4
2 NYKYTILA.....	6
2.1 Lainsäädäntö.....	6
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö.....	18
2.2.1 Lupamenettelyjen sekä YVA- ja lupamenettelyn yhdentäminen eräissä maissa....	18
2.2.2 EU-lainsäädännöstä.....	24
2.3 Käytäntö.....	27
2.4 Nykytilan arviointi.....	33
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	36
3.1 Esityksen tavoitteet.....	36
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	37
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	40
4 VAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	42
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	44
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	47
4.3 Ympäristövaikutukset.....	48
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	49
5 ASIAN VALMISTELU.....	50
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	50
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	52
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	52
1.1 Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta.....	52
1 luku. Yleiset säännökset.....	52
2 luku. Käsittelyn yhteensovittaminen.....	55
3 luku Erinäiset säännökset.....	58
1.2 Ympäristönsuojelulaki.....	59
1.3 Vesilaki.....	60
11 luku. Hakemusmenettely.....	60
1.4 Luonnonsuojelulaki.....	61
1.5 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä.....	62
1.6 Maa-aineslaki.....	64
1.7 Maankäyttö- ja rakennuslaki.....	64
1.8 Kaivoslaki.....	65
1.9 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta.....	65
2 VOIMAANTULO.....	65
3 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	65
LAKIEHDOTUKSET.....	73
Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta.....	73
Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta.....	78
Laki vesilain muuttamisesta.....	79
Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta.....	81
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	82
Laki maa-aineslain muuttamisesta.....	84
Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta.....	84
Laki kaivoslain muuttamisesta.....	85

Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	86
LIITE	87
RINNAKKAISTEKSTIT	87
Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta.....	87
Laki vesilain muuttamisesta.....	89
Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta.....	91
Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta.....	94
Laki maa-aineslain muuttamisesta	96
Laki maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta	97
Laki kaivoslain muuttamisesta.....	98
Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta.....	99

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Ympäristöön vaikuttavan hankkeen toteuttaminen saattaa edellyttää useita viranomaispäätöksiä. Hankkeiden toteuttamisen kannalta useat rinnakkaiset tai perättäiset lupa- ja lausuntomenettelyt ja niistä aiheutuva kokonaismenettelyn hitaus voivat olla ongelmallisia. Menettelyjen puutteellinen koordinointi aiheuttaa päällekkäistä viranomaistyötä ja perättäisiä osallistumis- ja menettelyitä. Menettelyjen määrä aiheuttaa merkittäviä kustannuksia kansantaloudelle ja hankkeiden toteuttajille sekä viranomaisille. Useat menettelyt myös vaikeuttavat kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen ymmärrystä ympäristöä koskevasta päätöksenteosta.

Vuonna 2015 valmistui ministeri Lauri Tarastin johtaman arviointiryhmän raportti Ympäristömenettelyjen sujuvoittaminen ja tehostaminen. Hankkeessa arvioitiin erilaisia ympäristölainsäädännön tehostamistoimenpiteitä, joiden avulla investointi- ja elinkeinohankkeet voisivat edetä sujuvasti ja tehokkaasti ympäristönsuojelun tavoitteista tinkimättä. Raportissa tunnistettiin selvä tarve vähentää ympäristönkäytön sääntelyssä menettelyjen päällekkäisyyksiä ja koordinoita menettelyjä nykyistä paremmin. Raportissa suositeltiin perusteellisempaa selvitystä erillisten ympäristöllisten lupamenettelyjen yhdistämisen hyödyistä ja haitoista niin sanotun yhden luukun periaatteen toteuttamisessa.

Kesäkuussa 2016 valmistui Yhden luukun periaatteen toteuttaminen ympäristöasioissa -selvitys, jonka laativat Itä-Suomen yliopiston ja Enlawin Consulting Oy:n konsortio (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimus- toiminnan julkaisusarja 29/2016). Selvityksessä ehdotettiin yhden luukun periaatteen toteuttamista menettelyjä yhteen sovittavan oikeudellisen sääntelyn ja sähköisen asioinnin kehittämisen avulla. Selvityksessä ehdotettiin uutta ympäristöhankemenettelyä.

Yhden luukun periaatteen tehokas toteuttaminen ympäristöllisissä menettelyissä edellyttää, että asiointi eri viranomaisissa voi tapahtua sähköisesti. Luvanhakijalle yhden luukun toimintamalli tarkoittaa, että lupien hakeminen ja hakemusten käsittely sovitetaan yhteen, vaikka hakemuksia käsitellään eri viranomaisissa. Yhden luukun periaatteen mukaisesti asiakas voi saattaa useita lupamenettelyjä vireille sähköisesti samalla kertaa, hanketta koskevat tiedot ja selvitykset syötetään sähköiseen asiointijärjestelmään vain kerran, menettelyjen eri vaiheet sovitetaan ajallisesti yhteen ja järjestelmään tallennetut aineistot ovat sähköisesti eri viranomaisten ja tarpeellisin osin myös muiden osallisten saatavilla. Tiedot ovat käytettävissä myös haettaessa toiminnalle mahdollisia uusia tai jatkolupia.

Yhden luukun sähköistä asiointijärjestelmää valmistellaan työ- ja elinkeinoministeriön johdolla 1.1.2017—31.12.2019 väliselle ajalle asetetussa pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelmaan perustuvassa Luvat ja valvonta –kärkihankkeessa. Hankkeessa otetaan käyttöön julkisen hallinnon lupa-, ilmoitus- ja valvontatoiminnan digitalisointiin kehitetty yhteinen, palvelumuotoiluun nojaava asiakaslähtöinen kehittämisen malli sekä toteutetaan edellä kuvattu digitaalinen yhden luukun periaatteella toimiva asiakaslähtöinen, hallinnon tasot ja viranomaisrajat ylittävä asiointimahdollisuus.

Luvat ja valvonta –hankkeen toteuttaminen tarkoittaa, että kansalainen tai yritys löytää kaikki luvat ja valvontavelvoitteet yhdestä sähköisestä palvelunäkymästä ja voi sieltä edetä asioimaan sähköisesti tiedonvaihtoa tukevan palvelukerroksen tukemana. Palvelukerroksen tulee olla yhteydessä viranomaisten asiointijärjestelmiin siten, että hanketta koskevat ja siihen liittyvät tiedot ja lupa-asiakirjat ovat sekä asiakkaan että viranomaisten saatavilla sähköisesti. Asiointiproses-

sien ja tietojärjestelmäratkaisujen kehittämisessä noudatetaan julkisten palvelujen digitalisoinnin periaatteita ja linjauksia sekä hyödynnetään kansallisen palveluarkkitehtuurin palveluja. Yhden luukun toimintamallin on tarkoitus mahdollistaa poikkihallinnollinen asiointi ja tietojen vaihto sekä koskea lupakäsittelyn lisäksi ilmoituksia, valvontaa ja raportointia.

Ympäristö- ja vesilupien käsittelyssä on toukokuussa 2017 otettu käyttöön sähköinen ympäristölupahakemus eli eLupa eläinsuojia, turvetuotantoa ja vesistöalituksia koskevista asioista. Saatavien käyttökokemusten perusteella sähköistä ympäristölupaa laajennetaan myös muille toimialoille. Sähköisen hakemusosion käyttöönoton jälkeen on käynnistynyt järjestelmäkehityksen toinen vaihe, jossa myös viranomaiskäsittelyn vaiheet sähköistetään. Valtion lupa- ja valvontaviranomaisessa eLupa on ympäristö- ja vesilupien osalta perusta, jolle yhden luukun periaatteen asiointijärjestelmää kehitetään.

Maakuntauudistuksen yhteydessä organisoidaan uudelleen myös valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävät. Valmistellaan hallituksen esitys, jolla perustettaisiin uusi Valtion lupa- ja valvontavirasto. Virastolle koottaisiin pääosa lakkautettavaksi ehdotettavien aluehallintovirastojen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävistä. Ympäristöasioista virasto hoitaisi ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011), jätelain (646/2011), ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain, (jäljempänä YVA-laki 252/2017), luonnonsuojelulain (1096/1996), maa-aineslain (555/1981) sekä eräiden muiden ympäristöä koskevien lakien mukaisia tehtäviä.

Valtion lupa- ja valvontavirasto olisi toimivallaltaan valtakunnallinen ja tehtäviltään monialainen valtion hallintoviranomainen, joka turvaa alueilla toimien perusoikeuksien ja oikeusturvan toteutumista ja valvoo yleistä etua hoitamalla lainsäädännön toimeenpano-, ohjaus- ja valvontatehtäviä. Maakuntauudistus ja Valtion lupa- ja valvontaviraston perustaminen on tarkoitus toteuttaa vuoden 2020 alusta. Perustettavilla uusilla maakunnilla tulee myös olemaan tärkeä rooli ympäristöllisissä menettelyissä erityisesti niille osoitettujen vesien- ja merenhoidon tehtävien ja maakuntakaavoituksen kannalta. Maakunta voisi jatkossa hoitaa myös alueensa kuntien ympäristönsuojelu- ja rakennusvalvontatehtäviä, jos kaikki alueen kunnat näin sopivat.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (jatkossa YVA-menettely) koskeva lainsäädäntö uudistettiin vuonna 2016. Uusi YVA-laki tuli voimaan 16 päivänä toukokuuta 2017. Kokonaisuudistusta valmistelleen työryhmän luovutuskirjeessä todettiin, että YVA-menettelyn ja keskeisten ympäristöllisten menettelyjen yhdistämistä ja yhteensovittamista koskevat säännökset valmistellaan ympäristöllisten menettelyjen yhden luukun hankkeessa.

Suomen ympäristökeskus arvioi vuonna 2010 YVA-lain toimivuutta Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimivuus ja kehittämistarpeet –selvityksessä (Suomen ympäristö 18/2010). Arvioinnissa tunnistettiin tarve selvittää mahdollisuutta toteuttaa olemassa olevien hankkeiden muutosten ja laajennusten ympäristövaikutusten arviointi ympäristölupamenettelyjen yhteydessä. Menettelyjen yhteensovittamisen mahdollisuuksia on ympäristöministeriön toimeksiantosta selvittänyt professori Erkki J. Hollo (Selvitys ympäristövaikutusten arviointimenettelyn integroimiseksi ympäristölupamenettelyyn, Helsinki 2011). Selvityksessä kartoitettiin päällekkäisten vaikutus selvitysten karsimista, arviointitulosten parempaa huomioon ottamista ja tietojen tehokkaampaa hyödyntämistä ympäristölupaprosessissa. Päällekkäisten kuulemisten vähentämiseksi selvityksessä ehdotettiin arviointiselostuksesta kuuluttamisen yhdistämistä lupahakemuksesta kuuluttamiseen. Selvityksessä hahmoteltiin myös menettelyjen laajempaa integrointia, jossa lupaviranomainen vastaisi myös arviointimenettelyn organisoimisesta.

Vuonna 2016 Etelä-Suomen aluehallintovirasto ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus toteuttivat kokeilu ja kehittämisprojektin Sujuvammat ympäristömenettelyt yhteistyöllä – YVA- ja lupamenettelyjen yhteyden vahvistaminen (Elinvoimaa alueelle 1/2017, Liisa Nyrölä, Ilona Joensuu, Arja Johansson 2017). Projektin loppuraportin mukaan yhdistetyllä YVA- ja lupamenettelyllä ei saavuteta menettelyjen perustarkoitusta. Jos menettelyt yhdistettäisiin, hankkeesta vastaava joutuisi valmistelemaan YVA-vaiheessa myös lupahakemuksen edellyttämät yksityiskohtaiset asiakirjat, mikä ei aikataulullisesti ja teknisesti suuressa osassa hankkeita ole mahdollista. Raportissa kuitenkin todetaan, että nykyisten YVA- ja lupamenettelyjen tiiviimpi limittyminen voi sopia sellaisiin toiminnan muutosta koskeviin hankkeisiin, joilla on vain yksi mahdollinen toteutusvaihtoehto ja joissa hankerajaus YVA-menettelyssä ja lupahakemuksessa on sama. Raportissa korostetaan yhteysviranomaisen ja lupaviranomaisen yhteistyön merkitystä menettelyjen sujuvoittamiseksi.

Hallituksen esityksellä toteutetaan pääministeri Juha Sipilän hallitusohjelman strategisen tavoitteen Työllisyys ja kilpailukyky kärkihanketta Kilpailukyvyyn vahvistaminen elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla, sekä tavoitteen Digitalisaatio, kokeilut ja normien purkaminen kärkihanketta Sujuvoitetaan säädöksiä, jonka mukaan lupa- ja valitusprosesseja sujuvoitetaan. Hallituksen 28.4.2017 päivittämässä toimintaohjelmassa yhtenä toimeenpantava kokonaisuutena mainitaan ympäristöllisiä lupia koskevan yhden luukun palvelujen toteuttaminen.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö

Ympäristönsuojelulaki

Tammikuun 1 päivänä 2015 voimaan tulleella ympäristönsuojelulailla ajanmukaistettiin ympäristönsuojelulaki vastaamaan Euroopan unionin uudistettua teollisuuspäästädirektiiviä ja perustuslain säännösten kehittyntä tulkintaa sekä parannettiin lupa- ja ilmoitusjärjestelmän toimivuutta. Lain tarkoituksena on suojata ympäristöä sille haitallisilta toimilta ja edistää kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia ympäristöllisessä päätöksenteossa. Näiden tavoitteiden edistämiseksi tietyt ympäristöön vaikuttavat toimet on säädetty luvanvaraisiksi. Luvanvaraisuudesta säädetään lain 4 luvussa. Lupamenettelystä säädetään lain 5 luvussa.

Valtion ympäristölupaviranomaisena toimii aluehallintovirasto ja valvontaviranomaisena elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, jäljempänä *ELY-keskus*. Kunnalle kuuluvista lupa- ja valvontatehtävistä huolehtii kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Muita valvontaviranomaisia ovat muun muassa Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, jäljempänä *Tukes* sekä kunnan terveydenhuoltoviranomaiset (21—24 §).

Ympäristölupahakemus on toimitettava toimivaltaiselle lupaviranomaiselle kirjallisesti. Hakemus valtion ympäristölupaviranomaiselle on toimitettava sähköisesti, jollei viranomainen ole muuta hyväksynyt (39 §). Jos hakemus on puutteellinen tai asian ratkaiseminen edellyttää erityistä selvitystä, hakijalle varataan tilaisuus täydentää hakemusta viranomaisen asettamassa määräajassa (40 §).

Ympäristönsuojelulain uuden 39 a §:n mukaan lupaviranomaisen on annettava pyynnöstä hakijalle tietoa sähköisessä muodossa liittyen muun muassa hakemuksen laatimiseen, hankittaviin lausuntoihin ja päätöksen arvioituun antamisajankohtaan. Lupaviranomainen voi myös järjestää tapaamisen neuvonnan tarjoamiseksi. Neuvonta on maksutonta.

Ennen asian ratkaisemista lupaviranomainen varaa asianosaisille, eli niille, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, tilaisuuden tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta. Myös muille varataan tilaisuus ilmaista mielipiteensä (43 §). Kuulemisen järjestämiseksi lupaviranomaisen on tiedotettava lupahakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan toiminnan vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla ja internetsivuillaan sekä ilmoitettava siitä vaikutusalueen sanomalehdessä, ellei se ole tarpeetonta. Hakemusasiakirjat pidetään nähtävillä vähintään kuulusajan toiminnan vaikutusalueen kunnissa (44 §). Valtion ympäristölupaviranomaisen on julkaistava internetsivuillaan lupahakemuksesta yleisölle laadittu tiivistelmä, hakemuksen muu keskeinen sisältö sekä käsittelyn lopuksi tehtävä päätös. Lain 42 §:ssä säädetään tahoista, joilta lupaviranomaisen tulee pyytää lausunto.

Ympäristönsuojelulaissa säädetään ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittelystä vesilain mukaisen hakemuksen (47 §) tai maa-ainelupahakemuksen (47 a §) kanssa. Vesien pilaantumisen vaaraa aiheuttavaa toimintaa koskevat vesi- ja ympäristölupahakemukset tulee käsitellä yhdessä, jollei sitä ole pidettävä tarpeettomana. Asiat käsitellään vesilain mukaisessa menettelyssä huomioiden kuitenkin ympäristönsuojelulain säädökset lupahakemuksen ja päätöksen sisällöstä, hakemuksen toimittamisesta sähköisesti sekä hakemuksesta ja päätöksestä tiedottamisesta. Myös maa-ainesten ottamistoimintaa koskevan hankkeen ympäristö- ja maa-ainelupahakemukset tulee käsitellä yhdessä noudattaen ympäristönsuojelulain menettelysäännöksiä. Lupahakemuksen sisältöön ja lupaharkintaan, luvan myöntämisen edellytyksiin ja lupamääräykseen sovelletaan kuitenkin erikseen ympäristönsuojelulain ja maa-ainelain aineellisia säännöksiä. Jos ympäristölupa-asian käsittelyn aikana ilmenee tarve maa-ainelain tai vesilain mukaiselle luvulle, tulee luvan hakijan tehdä tätä koskeva lupahakemus. Muussa tapauksessa ympäristölupahakemus jätetään tutkimatta.

Ympäristölupaa koskeva päätös annetaan julkisanon jälkeen ja sen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoon silloin, kun se on annettu (84 §). Lupapäätös on lähetettävä hakijalle ja niille, jotka ovat päätöstä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Päätös on lisäksi annettava tiedoksi sekä niille viranomaisille, joilta on pyydetty lausunto hakemuksesta, että niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai esittäneet mielipiteen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet. Tieto päätöksestä on viipymättä julkaistava toiminnan sijaintikunnassa ja muussa kunnassa, jossa toiminnan vaikutukset saattavat ilmetä sekä lupaviranomaisen internetsivuilla. Päätöksestä on myös ilmoitettava toiminnan vaikutusalueella leviävässä yleisessä sanomalehdessä, ellei ilmoittaminen ole ilmeisen tarpeetonta. (85 §)

Laissa säädetään sähköisestä käsittelystä lupamenettelyn eri vaiheissa. Kenellä tahansa on oikeus pyynnöstä saada tieto tietyllä alueella vireille tulleista ympäristölupa-asioista ja annetuista ympäristölupapäätöksistä sähköisin viestein sen mukaan kuin viranomaisen tietojärjestelmässä on mahdollista ottaa vastaan tällaisia pyyntöjä ja lähettää viestejä automatisoidusti (45 ja 86 §). Muutoksenhakutuomioistuimen on puolestaan toimitettava lupa- ja valvontaviranomaiselle sähköisesti tietoja niiden antamiin päätöksiin tehdyistä muutoksista ja päätösten lainvoimaisuudesta, jotta tiedot voidaan tallentaa ympäristönsuojelun tietojärjestelmään (197 §).

Ympäristönsuojelulain 19 luvussa säädetään muutoksenhausta. Ympäristönsuojelulain mukaisiin päätöksiin haetaan muutosta pääsääntöisesti valittamalla Vaasan hallinto-oikeudelle.

Vesilaki

Tammikuun 2012 alussa voimaantulleen uuden vesilain tarkoituksena on turvata vesivarojen ja vesiympäristön tarkoituksenmukainen ja järkevä käyttö erilaiset intressit yhteen sovittavalla tavalla. Vesitaloushankkeista vesilain mukaista lupaa edellyttävät useat vesistöön rakentamista

tarkoittavat hankkeet, veden ottaminen, eräät ojitushankkeet, keskivedenkorkeuden pysyvä muuttaminen, vesistön säännöstely ja vesivoiman hyödyntäminen. Luvan lisäksi vesilain mukaisia ennakkovalvonnan muotoja ovat pienemmistä hankkeista tehtävät ilmoitukset, oikeus veden ottamiseen, ojitustoimitus ja yleiseksi kulkuväyläksi määrääminen.

Aluehallintovirasto toimii vesilaissa tarkoitettuna lupaviranomaisena. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen ja ojitustoimituksen toimivallasta ojitusasioissa säädetään lain 5 luvussa (1:7). Aluehallintovirasto käsittelee vesilain mukaisten vesitaloushankkeiden lupahakemukset sekä eräitä vesilain mukaisia korvaus- ja hallintopakkoasioita. ELY-keskus ja kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimivat vesilaissa tarkoitettuina valvontaviranomaisina (1:7).

Lupa-asia pannaan vireille lupaviranomaisessa kirjallisella hakemuksella (11:2). Hakemuksen ollessa puutteellinen hakijalle varataan tilaisuus täydentää hakemusta määräajassa (11:5). Vesilain 11 luvun 6 §:ssä luetellaan ne tahot, joilta lupaviranomaisen on pyydettävä lausunto. Lupaviranomaisen on varattava niille, joiden oikeutta, etua tai velvollisuutta asia saattaa koskea (asianosainen) tilaisuus tehdä muistutuksia asiasta. Muille kuin asianosaisille varataan ennen asian ratkaisua tilaisuus ilmaista mielipiteensä. (11:7) Kuulemisten johdosta tulee hakijalle ja muille asianosaisille varata tilaisuus selityksen antamiseen. Asianosaiselle voidaan varata selityksen johdosta tilaisuus oman selityksensä antamiseen. (11:8)

Hakemuksesta tiedotetaan lupaviranomaisen ja hankkeen vaikutusalueen kuntien ilmoitustauluilla julkaistavalla kuulutuksella, jota pidetään nähtävillä 30 päivän ajan. Julkaisemisesta on ilmoitettava alueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, ellei kyseessä ole merkitykseltään vähäinen asia, jolloin tiedottaminen voidaan hoitaa muulla tavoin. (11:10) Kuulutuksesta on annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee (11:11). Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, kuulutus on lisäksi julkaistava lupaviranomaisen ja kuntien internetsivuilla. (11:10)

Hakijan tulee laatia ympäristölupahakemus, jos vesilain mukaista lupaa käsiteltäessä ilmenee, että hanke edellyttää myös ympäristölupaa. Yhteiskäsittelytilanteissa sovelletaan, mitä ympäristönsuojelulain 47 §:ssä säädetään lupahakemusten yhteiskäsittelystä. Jos kyse on vesien pilaantumista koskevasta hakemuksesta, tulee hakemus käsitellä ja ratkaista yhdessä vesilain mukaisen lupahakemuksen kanssa. (11:12)

Vesilain mukainen päätös annetaan julkipanon jälkeen ja sen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoon silloin, kun se on annettu. Päätöksen antamisesta on ilmoitettava ennen sen antamispäivää lupaviranomaisen ilmoitustaululla. Päätös toimitetaan hakijalle ja jäljennös päätöksestä toimitetaan niille, jotka ovat sitä pyytäneet, valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille sekä hankkeen vaikutusalueen kuntiin yleisesti nähtäväksi. Lupaviranomaisen on ilmoitettava päätöksestä vaikutusalueen kunnissa julkisella kuulutuksella ja kuulutuksesta on ilmoitettava muun muassa asianosaisille. Tieto päätöksestä on lisäksi julkaistava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. (11:22)

Vesilain nojalla annetusta päätökseen voi hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeudelle siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. (15:1)

Luonnonsuojelulaki

Luonnonsuojelulailla säädetään alueiden ja lajien suojelusta tavoitteena säilyttää luonnon monimuotoisuutta. Lailla pannaan täytäntöön neuvoston direktiiviä 92/43/ETY luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta ja neuvoston direktiiviä 2009/147/EY

luonnonvaraisten lintujen suojelusta. Suojelun toteuttamiseksi laissa säädetään kielloista hävittää tai heikentää erityisiä luonnonarvoja.

Luonnonsuojelulain mukaisia toimivaltaisia viranomaisia ovat ympäristöministeriö, ELY-keskukset sekä kunnat. Luonnon- ja maisemansuojelun ylin ohjaus ja valvonta kuuluvat ympäristöministeriölle (6 §).

Luonnonsuojelulain 29 §:ssä säädetään suojelluista luontotyypeistä. Säännöksessä mainittuihin luontotyyppisiin kuuluvia alueita ei saa muuttaa niin, että luontotyyppin ominaispiirteiden säilyminen vaarantuu. Kielto tulee voimaan, kun ELY-keskus on päätöksellään määritellyt luontotyyppin rajat. Kiellosta on mahdollisuus poiketa 31 §:n mukaisesti, jos suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaaranna tai suojelu estää yleisen edun kannalta erittäin tärkeän hankkeen tai suunnitelman toteuttamisen.

Eliölajien suojelusta säädetään luonnonsuojelulain 6 luvussa. Lain 38 §:n mukaan 6 luvun soveltamisalaan kuuluvat nisäkkäät ja linnut ovat rauhoitettuja. Itse rauhoitussäännökset luettelataan 39 §:ssä ja sen mukaan esimerkiksi rauhoitettujen eläinlajien yksilöiden tappaminen, tahallinen häiritseminen ja pesien siirtäminen tai vahingoittaminen on kiellettyä. Kasvilajien rauhoittamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asetuksella voidaan säätää myös erityisesti suojeltavista lajeista, joiden säilymiselle tärkeän esiintymispaikan hävittäminen tai heikentäminen on kiellettyä. Kielto tulee voimaan, kun ELY-keskus on päätöksellään määritellyt erityisesti suojellun lajin esiintymispaikan rajat.

Luonnonsuojelulain 48 ja 49 §:n mukaan kielloista on mahdollista poiketa. ELY-keskus voi 48 §:n mukaan myöntää luvan poiketa 39, 42 ja 47 §:ssä säädetyistä rauhoitussäännöksistä, jos lajin suojelutaso säilyy suotuisana. Poikkeusta koskevaan päätökseen voidaan liittää tarpeellisia ehtoja. Euroopan yhteisön lajisuojelua koskevat erityissäännökset ovat lain 49 §:ssä ja sen mukaan ELY-keskus voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeuksen luonto- ja lintudirektiiveissä mainituin perustein.

Luonnonsuojelun poikkeuslupa-asioiden käsittelyssä noudatetaan hallintolain säännöksiä. Päätökseen voi hakea muutosta valittamalla alueellisesti toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle.

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

YVA-lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. YVA-lailla pannaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/52/EU tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU muuttamisesta.

Arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin, joilla voi olla merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-lakia sovellettaessa otetaan huomioon, mitä hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista on muussa yhteydessä selvitetty, sekä sovitetaan yhteen YVA-laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset. (4 §)

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä ELY-keskus toimii pääsääntöisesti yhteysviranomaisena. (10 §) Ennen arviointimenettelyä tai sen kuluessa yhteysviranomainen voi järjestää ennakkoneuvottelun yhteistyössä hankkeesta vastaavan ja keskeisten viranomaisten kanssa. (8 §) YVA-menettelyä aina edellyttävät hankkeet ja niiden muutokset luettelataan lain liitteessä 1

(3 §). Lisäksi ELY-keskus tekee päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa, jos hanke tai sen muutos todennäköisesti aiheuttaa laadultaan tai laajuudeltaan liitteessä 1 tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia. (11 §)

Ennen YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa koskevan päätöksen tekemistä on arviointimenettelyn tarpeesta kuultava asianomaisia viranomaisia, ellei tämä ole ilmeisen tarpeetonta. Toimivaltaisen viranomaisen on tehtävä päätös arviointimenettelyn soveltamisesta viipymättä, kuitenkin viimeistään kuukauden kuluttua siitä, kun se on saanut hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista riittävät tiedot. (13 §)

YVA-menettely toteutetaan 15 §:n mukaan hankkeen suunnittelun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa, kun hankkeen toteutusvaihtoehdot ovat vielä avoinna. Hankkeesta vastaava toimittaa yhteysviranomaiselle ympäristövaikutusten arviointiohjelman, jonka jälkeen yhteysviranomaisen huolehtii, että arviointiohjelmasta tiedotetaan kuuluttamalla, pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomaisen on myös varattava hankkeen vaikutusalueen kunnille tilaisuus antaa lausuntonsa arviointiohjelmasta. Mielipiteet ja lausunnot on toimitettava yhteysviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää 30 päivää. Erityisestä syystä aikaa voidaan pidentää enintään 60 päivän mittaiseksi. (17 §)

Ympäristövaikutusten arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa ympäristövaikutusten arvioinnista (277/2017). Sen 3 §:n mukaan arviointiohjelmassa on muun ohella esitettävä tarpeellisessa määrin hankkeen kohtuulliset vaihtoehdot, jotka ovat hankkeen ja sen erityisominaisuuksien kannalta varteenotettavia, ja joista yhtenä vaihtoehtona on hankkeen toteuttamatta jättäminen, jollei tällainen vaihtoehto erityisestä syystä ole tarpeeton, sekä tiedot hankkeen toteuttamisen edellyttämistä suunnitelmista ja luvista.

Yhteysviranomaisen antaa hankkeesta vastaavalle lausuntonsa ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta kuukauden kuluessa lausuntojen antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen varatun määräajan päättymisestä. Yhteysviranomaisen on otettava lausunnossaan kantaa arviointiohjelman laajuuteen ja tarkkuuteen. Lausunnosta on myös käytävä ilmi, kuinka tarvittavat selvitykset sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa. Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa ja muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Lausunto on samalla toimitettava tiedoksi asianomaisille viranomaisille sekä julkaistava yhteysviranomaisen internetsivuilla. (18 §)

Hankkeesta vastaava laatii YVA-lain 19 §:n mukaisesti ympäristövaikutusten arviointiselostuksen arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen antaman lausunnon pohjalta ja toimittaa sen yhteysviranomaiselle. Arviointiselostuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksessa ympäristövaikutusten arvioinnista. Yhteysviranomaisen tiedottaa arviointiselostuksesta ja huolehtii siitä, että arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Arviointiselostuksesta kuulemisaika on vähintään 30 päivää ja enintään 60 päivää. (20 §)

Hanketta koskevan YVA-menettelyn kuuleminen on lain 22 §:n mukaan mahdollista sovittaa yhteen hankkeen toteuttamiseksi laadittavasta kaavasta järjestettävän kuulemisen kanssa näiden ollessa samanaikaisesti vireillä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että kuuleminen arviointiohjelmasta voidaan yhdistää maankäyttö- ja rakennuslain mukaiseen ilmoitukseen osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta. Myös ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta kuuleminen voi-

daan yhdistää mielipiteen pyytämiseen kaavan valmisteluaineistosta tai kaavaehdotuksen julkisesti nähtäville asettamiseen. Yhteensovittamisesta sopivat yhteysviranomaisen ja kaavoituksesta vastaava viranomaisen hankkeesta vastaavaa kuultuaan.

Hankkeen ympäristövaikutukset voidaan arvioida YVA-menettelyn sijaan muun lain mukaisessa menettelyssä, jos vaikutukset selvitetään YVA-laissa tarkoitetulla tavalla. Arviointimenettelystä säädetään tällöin siinä laissa, jonka mukaisessa menettelyssä ympäristövaikutukset on mahdollista selvittää. (5 §) Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ään on lisätty YVA-lain uudistuksen yhteydessä säännökset ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttamisesta kaavoituksen yhteydessä. Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen kaavoituksesta vastaava viranomaisen on tällöin vastuussa arviointiin liittyvästä menettelystä. YVA-laissa tarkoitettu yhteysviranomaisen vastaa tällöinkin arvioinnin sisällöllisestä riittävydestä ja se myös laatisi perustellun päätelmän.

Yhteysviranomaisen tarkistaa ympäristövaikutusten arviointiselostuksen riittävyyden ja laadun ja laatii tämän jälkeen perustellun päätelmänsä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Perusteltu päätelmä annetaan hankkeesta vastaavalle kahden kuukauden kuluessa lausuntojen antamiseen ja mielipiteiden esittämiseen varatun määräajan päättymisestä. Yhteysviranomaisen toimittaa perustellun päätelmän sekä muut lausunnot ja mielipiteet hankkeesta vastaavalle. Perusteltu päätelmä on samalla toimitettava tiedoksi hanketta käsitteleville viranomaisille, hankkeen vaikutusalueen kunnille sekä tarvittaessa maakuntien liitoille ja muille asianomaisille viranomaisille sekä julkaistava yhteysviranomaisen internetsivuilla. (23 §) Jos yhteysviranomaisen ei voi tehdä perusteltua päätelmää arviointiselostuksen puutteellisuuden vuoksi, sen on ilmoitettava hankkeesta vastaavalle, miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä. Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että arviointiselostuksesta kuullaan myös täydentämisen jälkeen. (24 §)

Hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja siitä laadittu perusteltu päätelmä, eikä viranomaisen saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut ne käyttöönsä. Lupaviranomaisen on sisällytettävä perusteltu päätelmä myös lupapäätökseen ja otettava huomioon päätöksessään, mitä arviointiselostuksesta, perustellusta päätelmästä ja kuulemisista käy ilmi. (26 §)

Ratkaistessaan lupa-asiaa, lupaviranomaisen tulee varmistaa, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla. Yhteysviranomaisen on lupaviranomaisen pyynnöstä esitettävä näkemyksensä perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Jos perusteltu päätelmä ei ole ajantasainen, tulee arviointiselostusta täydentää noudattaen mitä 20 §:ssä säädetään arviointiselostuksesta kuulemisesta. Kuuleminen voidaan lain esitöiden (HE 259/2016 vp) mukaan sovittaa yhteen lupahakemuksesta kuulemisen kanssa. Yhteysviranomaisen antaa tämän jälkeen ajantasaistetun perustellun päätelmän 23 §:n mukaisesti. (27 §)

Hankkeesta vastaava saa hakea valittamalla muutosta arviointimenettelyn soveltamista koskevaan päätökseen sekä 36 §:n nojalla tehtyyn päätökseen, jolla hankkeesta vastaavan esitys on hylätty. Se, jolla on oikeus hakea muutosta hanketta koskevaan lupapäätökseen, saa hakea muutosta myös päätökseen, jolla on katsottu, ettei YVA-menettely ole tarpeen samassa järjestyksessä ja yhteydessä kuin hanketta koskevasta lupapäätöksestä valitetaan. ELY-keskuksella puolestaan on oikeus hakea valittamalla muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut sen arviointimenettelyn soveltamista koskevan päätöksen. (37 §) ELY-keskus tai se, jolla muutoin on oikeus hakea lupapäätökseen muutosta valittamalla, voi valituksessaan vedota siihen, ettei YVA-menettelyä ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osiltaan puutteellisesti. (34 §)

Maa-aineslaki

Maa-aineslailla säännellään ammattimaista ja kaupallista soranottoa ja muiden kiiviainesten, saven ja mullan siinä tarkoituksessa tapahtuvaa ottamista. Lailla on rajoitettu maa-ainesten ottamista määräämällä se luvanvaraiseksi. Maa-ainesten ottaminen muuhun kuin omaan kotitarvekäyttöön vaatii maa-aineslain mukaisen luvan.

Luvan maa-ainesten ottamiseen myöntää kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (7 §). Lupaa aineiden ottamiseen haetaan kirjallisesti ja hakemukseen liitetään ottamissuunnitelma, jos se on tarpeen. Lupaviranomaisen pyynnöstä hakijan on tarvittaessa toimitettava lisäkappaleita hakemuksesta ja sen liitteistä, jos se on tarpeen asian kuuluttamisen ja lausuntojen pyytämisen vuoksi. (5 §)

Ennen luvan myöntämistä lupaviranomaisen on pyydettävä ELY-keskuksen lausunto. (7 §) Lisäksi lausunto tulee pyytää asetuksessa tarkemmin säädettyissä tilanteissa toiselta kunnalta tai maakuntakaavoitusta hoitavalta kuntayhtymältä taikka muulta viranomaiselta.

Maa-aineslupaa koskevasta hakemuksesta on kuulutettava kunnan ilmoitustaululla 30 päivän ajan. Lisäksi ottamisalueen sisältävään kiinteistöön rajoittuvien kiinteistöjen ja muiden alueiden omistajille ja haltijoille on pääsääntöisesti varattava tilaisuus tulla kuulluiksi. Tarvittaessa hakemuksesta on ilmoitettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Luvan hakija voi liittää hakemukseensa selvityksen siitä, että naapurit ovat tietoisia hankkeesta sekä selvityksen heidän mahdollisesta kannastaan hankkeeseen. Siltä osin kuin hakija ei ole esittänyt riittävää selvitystä naapurien kuulemisesta, on kunnan järjestettävä kuuleminen. Jos hakemus koskee ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettua hanketta, on hakemuksen vireilletulosta tiedotettava kuulutuksella, joka julkaistaan lupaviranomaisen ja kuntien internetsivuilla. (13 §)

Lupaviranomaisen ottamislupaa koskeva päätös annetaan julkipanon jälkeen. Päätöksen antamisesta on ilmoitettava ennen sen antamispäivää viranomaisen ilmoitustaululla ja ilmoitus on pidettävä siellä vähintään valituksen tekemiselle varatusajan. Päätös on toimitettava luvan hakijalle ja luvan myöntämisestä on viipymättä ilmoitettava niille, jotka asian käsittelyn yhteydessä ovat sitä pyytäneet ja samalla ilmoittaneet osoitteensa. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisten tietoon, kun se on annettu. Ottamislupasta on lisäksi viivytyksettä ilmoitettava ELY-keskukselle. (19 §)

Maa-aineslain 2 §:n 3 kohdan mukaan maa-aineslaki ei koske sellaista maa-ainesten ottamista vesialueella, johon vesilain mukaan vaaditaan aluehallintoviraston lupa. Lisäksi maa-aineslain 3 §:n 1 momentin 4) kohdan mukaan maa-aineslaissa tarkoitettuja aineksia ei saa ottaa niin, että siitä aiheutuu tärkeän tai muun vedenhankintakäyttöön soveltuvan pohjavesialueen veden laadun tai antoisuuden vaarantuminen, jollei siihen ole saatu vesilain mukaista lupaa.

Maa-aineslupahakemuksen ja ympäristölupahakemuksen yhteiskäsittelystä säännellään lain 4 a §:ssä. Jos hakemukset koskevat samaa hanketta, tulee ne käsitellä yhdessä ja ratkaista samalla päätöksellä, ellei yhteiskäsittely ole erityisestä syystä tarpeetonta. Yhteistä lupaa voidaan hakea yhdellä lupahakemuksella. Jos hanke vaatii myös ympäristönsuojelulain mukaisen luvan, tulee maa-ainesluvan hakijan tehdä ympäristölupahakemus. Yhteiskäsittelystä toimivaltainen viranomainen on pääsääntöisesti kunnan ympäristönsuojeluviranomainen. Asian käsittelyssä noudatetaan maa-aineslain säännöksiä lausunnon pyytämisestä (7 §) ja ympäristönsuojelulain 42—45 §:n säännöksiä kuulemisesta ja siitä tiedottamisesta sekä lausunnoista sekä 84—86 §:n säännöksiä päätöksen antamisesta ja siitä tiedottamisesta.

Maa-aineslain mukaisesta lupapäätökseen voi hakea muutosta valittamalla alueellisesti toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle. Valitusoikeuden ja muutoksenhaun osalta noudatetaan, mitä kuntalaissa säädetään. (20 §)

Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maankäyttö- ja rakennuslaki tuli voimaan 1.1.2000 ja lakiin on sen voimassaolon aikana tehty lukuisia muutoksia. Maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään alueidenkäytön suunnittelusta ja rakentamisesta. Rakentamiseen liittyen laissa säädetään rakennus-, toimenpide-, maisematyö- ja purkamisluvasta (jäljempänä *rakentamista koskevat luvat*).

Rakentamista koskevien lupien osalta toimivaltainen viranomainen on kunnan rakennusvalvontaviranomainen. Maisematyölupa voidaan kuitenkin siirtää myös kunnan määräämän muun viranomaisen ratkaistavaksi.

Rakennuslupaa haetaan kirjallisesti kunnan rakennusvalvontaviranomaiselta. Maankäyttö- ja rakennusasetuksessa (895/1999) luetellaan tarkemmin lupahakemukseen liitettävistä asiakirjoista ja muista selvityksistä. (MRL 131 § ja MRA 85 §) Laissa säädetään tilanteista, joissa hakemuksesta on pyydettävä ELY-keskuksen lausunto. (MRL 132—133 §)

Lupahakemuksen vireilletulosta on ilmoitettava naapurille, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. (MRL 133 §) Naapureille on tämän jälkeen varattava 7 päivää tai mikäli kyseessä on hanke, johon sovelletaan YVA-menettelyä, 14 päivää huomautuksen tekemiseen. (MRA 65 §) Hakija voi liittää hakemukseensa selvityksen naapurien mahdollisesta kannasta rakentamiseen, eikä tällöin viranomaisen toimittama kuuleminen ole tarpeen. (MRA 65 §) Asian vireilläolosta tiedotetaan rakennuspaikalla ja tästä huolehtii rakennushankkeeseen ryhtyvä. (MRL 133 § ja MRA 65 §) Jos luvanvaraisesta toimenpiteestä on tehtävä ympäristövaikutusten arviointi, on hakemuksen vireille tulosta sen lisäksi tiedotettava internetissä. (MRL 132 §) Purkamisluvasta on asetuksessa mainituissa erityistapauksissa tiedotettava kunnanhallitukselle ja ELY-keskukselle. (MRA 67 §)

Rakentamista koskeva lupapäätös annetaan julkipanon jälkeen ja päätöksen katsotaan tulleen asianosaisen tietoon silloin, kun se on annettu. Lupapäätös toimitetaan hakijalle, asetuksella säädettäville viranomaisille ja niille, jotka ovat sitä huomautuksessa tai erikseen pyytäneet. (MRL 142 §)

Rakentamista koskeviin lupapäätöksiin voi hakea muutosta valittamalla alueellisesti toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle.

Kaivoslaki

Kaivoslaissa (621/2011) säädetään kaivosmineraaleja sisältävän esiintymän etsinnästä ja hyödyntämisestä, kullanhuhdonnasta valtion omistamalla alueella ja näihin liittyvän toiminnan lopettamisesta, kaivosturvallisuudesta sekä kaivostoimituksesta. Kaivoslaissa säädetään malminetsintä, kaivostoiminta ja kullanhuhdonta luvanvaraisiksi toimiksi. Tukes toimii laissa tarkoitettuna kaivosviranomaisena (4 §).

Malminetsintää, kaivoslupaa ja kullanhuhdontalupaa koskeva hakemus on toimitettava lupaviranomaiselle. Lupaviranomaisista on säädetty kaivoslain 33 §:ssä. Lain 37 §:ssä säädetään tahoista, joilta lupaviranomaisen on pyydettävä lausunto lupaa koskevasta hakemuksesta.

Lupaviranomaisen on tiedotettava hakemuksesta kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan ilmoitustaulullaan sekä asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla. Kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta. Kuulutuksesta on myös annettava erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Jos hakemuksesta tai päätöksestä on tiedotettava yli kolmellekymmenelle tiedossa olevalle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä, voidaan asiasta tiedottaa ilmoittamalla siitä sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon. (40 §)

Lupaviranomaisen on ennen asian ratkaisemista varattava asianosaisille tilaisuus tehdä muistutuksia lupa-asian johdosta. Muille kuin asianosaisille varataan tilaisuus ilmaista mielipiteensä asiasta. Muistutusten ja mielipiteiden esittämiselle on asetettava riittävä määräaika. (39§) Hakijalle ja muille asianosaisille on varattava tilaisuus selityksen antamiseen sellaisista lausunnoissa ja muistutuksissa esitetyistä vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Selityksen johdosta asianosaisille on varattava tilaisuus vastaselityksen antamiseen, jos selitys saattaa vaikuttaa asian ratkaisuun. (42 §)

Lupaa koskeva päätös annetaan julkipanon jälkeen, ja sen katsotaan tulleen valitukseen oikeutettujen tietoon silloin, kun se on annettu. Päätösten antamisesta on ilmoitettava etukäteen pitämällä ilmoitus nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen voidaan hakea muutosta valittamalla. Päätöksen tulee olla saatavana ilmoituksessa mainittuna antamispäivänä myös sähköisesti. (57 §)

Lupaviranomaisen on toimitettava lupaa koskeva päätös hakijalle ja jäljennös päätöksestä niille, jotka ovat tätä erikseen pyytäneet, sekä niille kunnille, ELY-keskuksille ja muille viranomaisille, joille asiasta sen käsittelyn aikana on annettu tieto tai joilta on pyydetty lausunto. Laissa määritellyissä tietyissä tapauksissa jäljennös päätöksestä on toimitettava muun muassa myös Säteilyturvakeskukselle, Maanmittauslaitokselle ja saamelaiskäräjille. Lupaviranomaisen on ilmoitettava päätöksen antamisesta niille, jotka ovat tehneet muistutuksen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee. Lupaviranomaisen on myös huolehdittava, että kunnat, joiden alueita päätös koskee, julkaisevat viipymättä tiedon päätöksestä. Lisäksi lupaviranomaisen on julkaistava tieto päätöksestä ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai sen julkaiseminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. (58 §)

Kaivosviranomaisen päätökseen saa hakea muutosta valittamalla alueellisesti toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen. Toimivaltainen hallinto-oikeus määräytyy sen mukaan, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirissä pääosa päätöksessä tarkoitettusta malminetsintäalueesta, kaivosalueesta tai kullanhuuhtonta-alueesta sijaitsee. (162 §)

Kemikaaliturvallisuuslaki

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettu laki (390/2005, jäljempänä *kemikaaliturvallisuuslaki*) on vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden turvallista käsittelyä koskeva yleislaki. Kemikaaliturvallisuuslakiin on 1.6.2015 voimaan tulleella muutoksella (358/2015, HE 275/2014 vp) lisätty yleisön kuulemista ja päätöksentekoon osallistumista koskevat erityissäännökset.

Lain soveltamisala on laaja ja sillä on liittymäpintoja muuhun kemikaaliturvallisuutta edistävään lainsäädäntöön, kuten EU:n kemikaalilainsäädäntöön, työsuojelu-, ympäristönsuojelu- ja maankäyttö- ja rakennuslainsäädäntöön. Kemikaaliturvallisuuslailla ja sen nojalla annetuilla

asetuksilla on saatettu voimaan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi vaarallisista aineista aiheutuvien suuronnettomuusvaarojen torjunnasta sekä neuvoston direktiivin 96/82/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta (2012/18/EU), jäljempänä Seveso III –direktiivi. Seveso III-direktiivissä määritetään velvoitteita, joilla pyritään ehkäisemään suuronnettomuuksien syntyminen ja minimoimaan onnettomuuksien seurausvaikutukset kemikaalilaitoksissa ja niiden ulkopuolella. Velvoitteet koskevat teollisuuslaitoksia, joissa käsitellään fysikaalisia, terveydelle ja ympäristölle vaaroja aiheuttavia kemikaaleja direktiivissä annetuista aine-määristä lähtien.

Kemikaaliturvallisuuslain tarkoituksena on ehkäistä ja torjua vaarallisten kemikaalien sekä räjähteiden valmistuksesta, käytöstä, siirrosta, varastoinnista ja muusta käsittelystä aiheutuvia henkilö-, ympäristö- ja omaisuusvahinkoja sekä edistää yleistä turvallisuutta. Henkilövahingoilta suojellaan tuotantolaitoksessa työskenteleviä että tuotantolaitoksen ulkopuolella toimivia ja asuvia ihmisiä. Laki koskee niin yksityisiä henkilöitä kuin suuria tuotantolaitoksia toiminnanharjoittajina.

Vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia sekä räjähteiden valmistusta, varastointia ja maahantuontia saa harjoittaa Tukesin luvalla. (23, 58 §) Tukes valvoo kemikaaliturvallisuuslain noudattamista siltä osin kuin tehtävää ei ole säädetty muulle viranomaiselle. Laissa säädetään lisäksi viranomaistehtävistä pelastusviranomaisille, poliisille ja tulliviranomaisille. (115 §) Tukes on keskeinen kemikaaliturvallisuuslain lupavalvontaviranomainen laajamittaisissa tuotantolaitoksissa ja räjähteiden valvonnassa. Pelastusviranomaiset valvovat kemikaaliturvallisuuslain noudattamista koskien vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja säilytystä sekä muun muassa ilotulitteiden luovutusta yksityiseen kulutukseen. Poliisi valvoo muun muassa räjähteiden käyttöä ja luovutusta.

Lupahakemus on tehtävä kirjallisesti ja Tukesin pyynnöstä on hakemusasiakirjoista toimitettava lisäkappaleita, jos se on tarpeen asian kuuluttamisen tai lausuntojen pyytämisen vuoksi. Muilta osin lupahakemuksen käsittelyssä noudatetaan hallintolakia. Tukesin tulee lupahakemuksesta käsitellessään pyytää lausunnot ELY-keskukselta ja pelastusviranomaiselta sekä tarvittaessa muilta tahoilta (Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta (685/2015) 8 § ja valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta (819/2015) 5 §).

Lupahakemuksesta tiedotetaan kuuluttamalla siitä vähintään 30 päivän ajan asianomaisten kuntien ilmoitustauluilla ja lupaviranomaisen internet-sivuilla. Lisäksi kuulutuksen julkaisemisesta on ilmoitettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai ilmoittaminen on muutoin ilmeisen tarpeetonta. Kuulutuksesta on annettava erikseen tieto yleisölle, jota asia koskee. Jos hakemuksesta on tiedotettava yli kolmellekymmenelle tiedossa olevalle henkilölle tai kun henkilöiden lukumäärää ei tiedetä, voidaan asiasta tiedottaa ilmoittamalla siitä sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voidaan otaksua parhaiten saavan tiedon. (104 b §).

Lain mukaan yleisölle, jota asia koskee, on varattava tilaisuus tehdä muistutuksia ja ilmaista mielipiteensä asian johdosta. Sen lisäksi mitä hallintolaisissa säädetään, hakijalle ja yleisölle, jota asia koskee, on varattava tilaisuus selityksen antamiseen sellaisista lausunnoista ja muistutuksissa esitetyistä vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Tämän johdosta hakijalle tai yleisölle, jota asia koskee, on varattava tilaisuus vastaselityksen antamiseen, jos selitys saattaa vaikuttaa asian ratkaisuun. (104 c §)

Tukesin on toimitettava tieto vaarallisen kemikaalin lupapäätöksestä aluehallintovirastolle, ELY-keskukselle, pelastusviranomaiselle sekä kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ja rakennusvalvontaviranomaiselle. (Kemikaalivalvonta-asetus 11 §) Räjähdeiden valmistus ja varastointiluvasta Tukesin on toimitettava tieto lupapäätöksestä aluehallintovirastolle, ELY-keskukselle, pelastusviranomaiselle, poliisille sekä kunnalle (valtioneuvoston asetus räjähteiden valmistuksen ja varastoinnin valvonnasta 7 §.) Lupapäätökseen voi hakea muutosta valittamalla alueellisesti toimivaltaiselle hallinto-oikeudelle. (126 §)

Hallintolaki

Hallintolain tavoitteena on edistää hyvää hallintoa sekä oikeusturvaa hallintoasioissa. Hallintolaki toimii yleislakina säännellen viranomaisten toimintaa, mukaan lukien lupamenettelyjä.

Hallintolakia sovelletaan muun muassa valtion viranomaisissa ja kunnallisissa viranomaisissa niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. (2 §) Viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkailleen hallintoasian hoitamiseen liittyvää maksutonta neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, viranomaisen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen. (8 §) Hallintoasia on käsiteltävä ilman aiheutonta viivytystä. Viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta sekä vastattava käsittelyn etenemistä koskeviin tiedusteluihin. (23 §) Viranomaisen on määriteltävä toimialansa keskeisissä asiaryhmissä odotettavissa oleva käsittelyaika sellaisille hallintopäätöksellä ratkaistaville asioille, jotka voivat tulla vireille vain asianosaisen aloitteesta. Tämä ei koske asioita, joiden käsittelylle on säädetty määräaika. (23 a §)

Hallintoasia tulee vireille, kun asian vireille panemiseksi tarkoitettu asiakirja on saapunut toimivaltaiseen viranomaiseen tai kun asia on sille suullisen vireillepanon yhteydessä esitetty ja käsittelyn aloittamiseksi tarvittavat tiedot on kirjattu. (20 §) Jos viranomaiselle toimitettu asiakirja on puutteellinen, viranomaisen on tarvittaessa kehotettava lähettäjää täydentämään asiakirjaa. Viranomaisen on ylipäättään huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä. Asianosaisen on esitettävä selvitystä vaatimuksensa perusteista ja muutoinkin myötävaikutettava vireille panemansa asian selvittämiseen. (31 §) Asianosainen voi myös omasta aloitteestaan täydentää tai muuttaa hakemustaan. (22 §)

Hallintolain 11 §:n mukaan asianosainen hallintoasiassa on se, jonka oikeutta, etua tai velvollisuutta asia koskee. Asianosaiselle on varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun. Lain 34 §:ssä luetellaan tapaukset, joissa asian saa ratkaista asianosaista kuulematta. Jos asian ratkaisulla voi olla huomattavaa vaikutusta muihin henkilöihin kuin asianosaisiin, viranomaisen tulee varata näille mahdollisuus saada tietoja asiasta ja lausua mielipiteensä siitä. Asian vireilläolosta ja vaikuttamismahdollisuuksien käyttämisestä on ilmoitettava asian merkityksen ja laajuuden kannalta sopivalla tavalla. (41 §)

Hallintopäätös on annettava kirjallisesti. Päätös voidaan antaa suullisesti, jos se on välttämätöntä asian kiireellisyyden vuoksi. Suullinen päätös on viipymättä annettava myös kirjallisena oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen. (43 §) Viranomaisen on annettava tekemänsä päätös viipymättä tiedoksi asianosaiselle ja muulle tiedossa olevalle, jolla on oikeus hakea siihen oikaisua tai muutosta valittamalla. Viranomaisen on huolehdittava jo asian käsittelyn kuluessa käsittelyyn vaikuttavan asiakirjan tiedoksiantamisesta. Asiakirja annetaan tiedoksi alkuperäisenä tai jäljennöksenä. (54 §) Tiedoksianto toimitetaan sille viranomaiselle, joka käyttää asiassa puhevaltaa. (58 §)

Tiedoksiannossa noudatettavasta menettelystä säädetään lain 10 luvussa. Tavallinen tiedoksi-
anto toimitetaan postitse kirjeellä vastaanottajalle. Vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tie-
don seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen
viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä. (59 §) Todisteellinen tiedoksi-
anto on kyseessä, kun tiedoksi-
anto toimitetaan postitse saantitodistusta vastaan. (60 §) Yleistiedoksi-
annossa asiakirja pidetään määrätyn ajan vastaanottajan nähtävillä viranomaisessa ja asiakirjan
nähtävillä asettamisesta on ilmoitettava sellaisessa sanomalehdessä, josta vastaanottajan voi-
daan otaksua saavan parhaiten tiedon. (62 §)

Laki julkisista kuulutuksista [kumoaminen vireillä]

Laila julkisista kuulutuksista (34/1925) säädetään menettelystä, jolla päätökset saatetaan ylei-
sesti tiedoksi kuuluttamalla. Tiedonannot, jotka voimassa olevien säännösten mukaan on kuu-
lutuksella saatettava yleisesti tiedoksi, on kuulutettava panemalla kuulutus näkyviin kunnassa
tätä tarkoitusta varten varatulle ilmoitustaululle.

Ilmoitustaulu on pidettävä kunnan virastotalossa tai muussa kunnanhallituksen määräämässä
sopivassa paikassa, johon virka-aikana on vapaa pääsy. (3 §) Julkipanoa koskevien tehtävien
hoitamisesta huolehtii kunnanhallitus. (4 §) Kun viranomaisella on saanut kuulutuksen, on se tai
ilmoitus siitä viipymättä julkipantava. Kuulutukseen on merkittävä, milloin julkipano on tapah-
tunut. (5 §)

Kuntalaki

Uusi kuntalaki (410/2015) tuli voimaan 1.5.2015 ja sen pääasiallinen soveltaminen alkoi
vuonna 2017 valittujen valtuustojen toimikauden alussa. Kuntalaissa säädetään kunnan päätök-
senteosta ja toimielimistä.

Kunnan on tiedotettava toiminnastaan ja sen tulee antaa riittävästi tietoja esimerkiksi valmiste-
lussa olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä päätök-
sistä ja päätösten vaikutuksista. Kunnan on tiedotettava, millä tavoin päätösten valmisteluun voi
osallistua ja vaikuttaa. Lisäksi kunnan on huolehdittava, että toimielinten käsitellyyn tulevien
asioiden valmistelusta annetaan tarpeellisia tietoja yleisessä tietoverkossa. (29 §)

Kunnan ilmoitukset saatetaan tiedoksi julkaisemalla ne yleisessä tietoverkossa, jollei salassapi-
toa koskevista säännöksistä muuta johdu, sekä tarpeen vaatiessa muulla kunnan päättämällä ta-
valla. Ilmoitusten on oltava yleisessä tietoverkossa 14 vuorokautta, ellei päätöksen luonteesta
muuta johdu. (108 §)

Kunnan viranomaisen päätökseen tyytymätön saa hakea siihen oikaisua. Oikaisuvaatimus teh-
dään asianomaiselle toimielimelle. (134 §) Kuntalain 135 §:ssä mainittujen kunnan viranomais-
ten päätöksiin sekä oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen haetaan muutosta kun-
nallisvalituksella hallinto-oikeudelta. (135 §) Valtuuston, kunnanhallituksen ja lautakunnan
sekä kuntayhtymän toimielimen pöytäkirja oikaisuvaatimusohjeineen tai valitusosoituksineen
pidetään tarkastamisen jälkeen nähtävänä yleisessä tietoverkossa. (140 §)

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa

Lakia sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) sovelletaan muun muassa hal-
lintoasian sähköiseen vireillepanoon, käsittelyyn ja päätöksen tiedoksi-
antoon, jollei muualla
laissa toisin säädetä. Lakia sovelletaan soveltuvin osin myös muussa viranomaistoiminnassa.
(2 §)

Viranomaisen on järjestelmiensä puitteissa tarjottava kaikille mahdollisuus lähettää viesti sähköisessä muodossa asian vireille saattamiseksi tai käsittelemiseksi. Viranomaisen on mahdollistettava myös täydennysten, selvitysten ja muiden vastaavien asiakirjojen tai viestien sähköinen toimittaminen sekä pyrittävä käyttämään asiakkaan kannalta teknisesti mahdollisimman yhteensopivia ja helppokäyttöisiä laitteistoja ja ohjelmistoja. Asioinnissa ja tiedonvaihdossa tulee aina varmistaa riittävä tietoturvallisuus. (5 §) Viranomaisen tulee huolehtia siitä, että sen sähköiset tiedonsiirtomenetelmät ovat toimintakunnossa ja käytettävissä muulloinkin kuin viraston aukioloaikana. (6 §) Viranomaisen tulee sopivalla tavalla ilmoittaa sähköisessä asioinnissa käytettävät yhteystietonsa. (7 §)

Sähköinen viesti toimitetaan viranomaiselle lähettäjän omalla vastuulla (8 §) ja sen katsotaan saapuneen perille silloin, kun se on viranomaisen käytettävissä siten, että viestiä voidaan käsitellä. (10 §) Sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta. Viranomaiselle saapunutta sähköistä asiakirjaa ei tarvitse täydentää allekirjoituksella, jos asiakirjassa on tiedot lähettäjistä eikä asiakirjan alkuperäisyyttä tai eheyttä ole syytä epäillä. (9 §) Pyydetty asiakirja katsotaan toimitetun määräajassa, jos asiakirja saapuu viranomaiseen sähköisesti viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana. (11 §)

Päätösassiakirja voidaan allekirjoittaa sähköisesti. (16 §) Todisteellisesti toimitettava asiakirja voidaan asianomaisen suostumuksella antaa tiedoksi myös sähköisenä viestinä. Asiakirja katsotaan annetun tiedoksi, kun asiakirja on noudettu viranomaisen osoittamalta yhteydeltä. Jos asiakirjaa ei ole noudettu seitsemän päivän kuluessa viranomaisen ilmoituksesta, tiedoksiannossa noudatetaan, mitä siitä muualla laissa säädetään. (18 §) Muu kuin todisteellisesti toimitettava asiakirja voidaan antaa tiedoksi asianomaiselle sähköisenä viestinä hänen suostumuksellaan. (19 §)

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

2.2.1 Lupamenettelyjen sekä YVA- ja lupamenettelyn yhdentäminen eräissä maissa

Ruotsi

Ruotsissa on ollut voimassa lainsäädäntöä kodifioinut ympäristökaari (Miljöbalk, MB, 1998:808) jo lähes kaksikymmentä vuotta. Siinä säädetään muun ohella ympäristölupaan liittyvistä kysymyksistä. Ympäristökaareissa ympäristöluvasta säädetään 9 luvussa, joka käsittelee ympäristölle vaarallisia toimintoja ja ympäristönsuojelua ja jota on täsmennetty asetuksilla Miljöprövningsförordningen (2013:251, MPF) ja Förordning om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd (1998:899, FMH). Ympäristölupa-asetuksessa kuvataan tarkasti toiminnot, jotka edellyttävät lupaa tai ilmoitusta, sekä tilanteet, joissa tämä ei ole tarpeen. Vaikutuksiltaan vähäisimpiä toimintoja koskevat Miljöbalkenin yleiset huolellisuusvelvoitteet ja niitä seurataan vain jälkivalvonnalla.

Ruotsissa on tehty useita selvityksiä ja uudistuksia ympäristöllisen lupajärjestelmän hallinnollisen rasituksen vähentämiseksi. Ympäristölupajärjestelmän hallinnollisen rasituksen vähentämismahdollisuuksia selvitettiin laajasti vuosina 2003 - 2004 (raportti: Pröva eller inte pröva? Förslag till ändringar i förordningen (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd, rapport 5353, februari 2004). Vuonna 2003 valmistui raportti En effektivare miljöprövning (SOU 2003:124). Selvitysten seurauksena vuonna 2007 tehtiin muutos (SFS 2007:674), jolla osa lupavelvollisista toiminnoista siirrettiin ilmoitusvelvollisiksi.

Vuonna 2005 annettiin mietintö (SOU 2005:77) maankäyttö- ja rakennuslain (plan- och bygglag 1987:10, PBL) sekä ympäristökaaren menettelyjen yhteensovittamisesta. Valtioneuvosto käynnisti puolestaan vuonna 2007 laajan selvityksen ympäristölainsäädännön mukaisten prosessien ja viranomaisjärjestelyjen kehittämiseksi. Ympäristölupahallintoa on sittemmin uudistettu, mutta varovaisemmin kuin prosessityöryhmä esitti. Esimerkiksi ympäristöoikeuksista tuli yhdistettyjä maa- ja ympäristöoikeuksia, millä haluttiin varmistaa, että maankäytön asioita ei ratkaista tyhjiössä suhteessa ympäristölupaprosessiin. Samalla eräiden (B-luokan) laitosten lupa menettelyt keskitettiin vain osaan lääninhallituksia.

Lääninhallituksille on annettu tehtävä seurata, miten käsittelyaikoja voitaisiin lyhentää sekä yhtenäistää valtakunnallisesti. Lähtökohtana on, että tiettyjen (B-luokan) laitosten lupa-asiat pitäisi kyetä ratkaisemaan kuudessa kuukaudessa täydellisen lupahakemuksen jättämisestä. Aiemmin käsittelyajat ovat vaihdelleet 3 ja 36 kuukauden välillä riippuen läänistä. Toiminnanharjoittajille halutaan myös paremmat mahdollisuudet seurata hakemusten käsittelyn etene- mistä. Lisäksi käynnissä on ollut työ ympäristöllisen päätöksenteon yksinkertaistamiseksi.

Ruotsissa ympäristövaikutusten arviointimenettely on kytketty lupamenettelyyn. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevaa lainsäädäntöä on uudistettu YVA-direktiivin muutoksen jälkeen. Muutosta koskeva hallituksen esitys on syksyllä 2017 annettu valtiopäiville ja lainsäädännön arvioidaan tulevan voimaan 1.1.2018.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely käynnistyy toiminnanharjoittajan ja lääninhallituksen välisellä rajausneuvottelulla (avgränsningssamråd) arviointiselostuksen (miljökonsekvensbeskrivning) rajaamisesta (6 kap 28 § 1 a). Rajausneuvottelut aloitetaan niin hyvissä ajoin, että mielekkäät neuvottelut on mahdollista toteuttaa ennen arviointiselostuksen ja lopullisen lupahakemuksen laatimista (6 kap 31 §). Lääninhallituksen tehtävä rajausneuvottelussa on vaikuttaa, että arviointiselostus vastaa lupamenettelyn edellyttämää laajuutta ja yksityiskohtaisuutta. Toiminnanharjoittajan pyynnöstä lääninhallitus voi antaa selvityksen arviostaan (6 kap. 32 §) mutta se ei ole sitova. Neuvottelujen jälkeen toiminnanharjoittaja laatii arviointiselostuksen ja lupahakemuksen ja toimittaa ne toimivaltaiselle lupaviranomaiselle.

Lupaviranomainen tiedottaa yleisölle arviointiselostuksesta ja varaa yleisölle vähintään 30 päivää aikaa lausua mielipiteensä asiasta (6 kap. 39 §). Käytännössä arviointiselostuksesta kuullaan samanaikaisesti kuin lupahakemuksesta. Tästä ei ole nimenomaisia säännöksiä mutta pykälän perusteluissa yleisön vaikutusmahdollisuudesta kuulemisen yhteydessä viitataan sekä lupahakemukseen että arviointiselostukseen.

Lupaviranomainen ratkaisee erillisellä päätöksellä tai lupapäätöksen yhteydessä, täyttääkö arviointiselostus sille säädetty vaatimukset. Päätöksestä ei voi valittaa erikseen (6 kap 42 §). Arviointimenettely päättyy lupapäätökseen, jossa lupaviranomainen yksilöi, kuvailee ja tekee lopullisen ja yhteen sovitettun arvion hankkeen ympäristövaikutuksista ottaen huomioon arviointiselostuksen sekä muut käsittelyn yhteydessä esiin nousseet seikat (6 kap 43 §). Luvan myöntämispäätöksen tulee sisältää perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Arviointiselostuksen tulee sisältää tiedot toimenpiteen vaihtoehtoisista ratkaisuista. (6 kap 35 §). Vaihtoehtoselvityksen tulee kattaa vaihtoehdot koskien tekniikkaa, hankkeen kokoa ja kattavuutta siinä määrin kuin ne ovat merkityksellisiä. Vaihtoehdon valinta on perusteltava ottaen huomioon esillä olleiden vaihtoehtojen ympäristövaikutukset. Vaihtoehtojen arvioinnista on säädetty tarkemmin asetuksella.

Alankomaat

Yhdennetty lupamenettely

Ympäristölainsäädännön yhdenmisyshenkehitys käynnistyi Alankomaissa vuonna 1979, jolloin säädettiin ympäristölupamenettelylaki. Vuonna 1993 Alankomaat siirtyi ympäristönsuojelulain (Wet milieubeheer) säätämisen myötä yhdennettyyn ympäristön pilaamislupa. Ympäristölupajärjestelmää yhdennettiin vuonna 2010 menettelyllisesti yhden luokun periaatetta noudattaen ympäristölupamenettelyn puitelaisissa (Wet algemene bepaligen omgevingsrecht, jäljempänä WABO), joka kattaa monen aineellisia säännöksiä sisältävän lain menettelyn.

WABO:n mukaisen yhdennetyn lupamenettelyn piiriin kuuluvat muun muassa poikkeukset kaavoista, rakennusten purkuluvat, rakennusluvut, paloturvallisuusluvut, poikkeukset rakennusmääräyksistä, poikkeukset rakennussuojelusta, ympäristöluvut, ympäristönsuojeluilmoitukset ja kaivosluvut. Myös eräät luonnonsuojelu- ja ympäristönsuojelulainsäädäntöön perustuvat erityisluvut, kuten vaarallisiin aineisiin ja maaperään suojeluun liittyvät luvat, ovat osittain WABO:n piirissä. Samoin yhdennettyyn lupamenettelyyn kuuluvat useat provinssi- tai kuntatason sääntelyyn pohjautuvat luvat, kuten metsähakkuulupa, kadun rakentamis- ja liittymälupa, mainoslaitelupa, murtohälytinlupa ja varastointilupa. Vesilain (Waterwet) mukaiset luvat ratkaistaan omassa menettelyssään.

Yhdennetyn lupamenettelyn tuloksena syntyy yksi lupapäätös. Se sisältää pääsäännön mukaan kaikki hankkeen edellyttämät luvat ja mahdolliset poikkeukset. Päätökseen ei sisälly ristiriitaisia määräyksiä. Mahdolliset viranomaisten väliset sisällölliset ristiriidat ratkaistaan esimerkiksi sitovien lausuntojen avulla. Muutoksenhaku kohdistuu koko yhdennettyyn lupapäätökseen ja tapahtuu yhdellä kertaa. Hakijan näkökulmasta yhdennetty menettely tarkoittaa sitä, että viranomaiset ratkaisevat tietyn hankkeen ennakovalvonta-asiat kerralla ja kokonaisuudessaan. Hakija voi kuitenkin hakea halutessaan lupia myös erikseen. WABO:n mukaisen yhdennetyn lupamenettelyn tärkeänä osana on kattava sähköinen asiointijärjestelmä. Sitä käytetään sekä yhdennetyn ympäristöluvan että vesiluvan hakemiseen. Sähköiseen järjestelmään kuuluu muun ohella mahdollisuus luvantarpeen selvittämiseen.

Vuoden 2019 alussa voimaan tulevassa Alankomaiden uudessa ympäristö- ja suunnittelulaisissa täsmennetään WABO:n myötä omaksuttua ympäristöllisten menettelyjen yhden luokun mallia. Lisäksi uudella lailla yhdennetään laajalti ympäristöasioiden aineellisoikeudellista sääntelyä. Ympäristö- ja suunnittelulain tavoitteena on yksinkertaistaa Alankomaiden ympäristöllistä sääntelyä ja menettelyjä ja nopeuttaa päätöksentekoa erilaisten rakentamisprojektien yhteydessä. Ympäristö- ja suunnittelulalla pyritään myös vähentämään asemakaavojen määrää.

Ympäristö- ja suunnittelulain soveltamisala on laaja. Se kattaa koko fyysisen ympäristön ja siihen vaikuttavat toiminnot. Lain soveltamisen piiriin kuuluvat erilaiset ympäristöä muuttavat toimenpiteet, luonnonvarojen käyttö sekä ympäristön pilaantumista, ympäristöhäiriöitä ja ympäristöriskejä mahdollisesti aiheuttavat toiminnot. Ympäristö- ja suunnittelulaisissa säädetään sekä ympäristöllisistä menettelyistä että ympäristöoikeuden aineellisista vaatimuksista.

Ympäristöön vaikuttavien hankkeiden valvonnassa hyödynnetään erityisesti kunnallisia, alueellisia ja valtiollisia määräyksiä. Niiden avulla voidaan vähentää luvitettavien hankkeiden määrää ja kohdistaa ennakovalvonta merkittäviä ympäristövaikutuksia aiheuttaviin hankkeisiin. Toimivan seurannan avulla saadaan tietoa ympäristön tilasta ja siitä, missä määrin ympäristömääräyksiä ja -lupia sekä muita toimenpiteitä milläkin alueella tarvitaan.

Ympäristö- ja suunnittelulaisissa säädetään yhdennetystä ympäristöluvasta sekä hankepäätöksestä. Yhdennetyn ympäristöluvan osalta WABO:n sääntely on täsmennetty ja siihen kuuluvat

nyt muun ohella myös vesilain ja luonnonsuojelulain mukaiset luvat. Jos ympäristölupaa haetaan eri viranomaisten päätöksentekotoimivaltaan kuuluville toiminnoille, ympäristölupapäätöksen tekee yksi päätöksentekoon oikeutetuista viranomaisista. Mikäli päätös liittyy toisten viranomaisten toimivallassa oleviin asioihin, on näillä mahdollisuus ohjeistaa päätöksentekoa. Tietyissä tilanteissa edellytetään, että eri viranomaiset sopivat päätöksestä keskenään.

Hankepäätös on uusi instrumentti, jonka avulla viranomainen voi tehdä erityistä menettelyä noudattaen päätöksen yleistä etua palvelevan hankkeen toteuttamisesta. Viranomainen tekee ympäristölupapäätöksen luvanhakijan hakemuksen perusteella, kun taas hankepäätöksen se voi tehdä omasta aloitteestaan. Hankepäätöksiin voivat kuulua esimerkiksi laajamittaiset infrastruktuurihankkeet tai luontoalueiden kehittäminen. Hankepäätökseen on mahdollista sisällyttää kaikki hankkeen vaatimat hyväksynnät sisältäen tarvittavat kaavojen muutokset ja hankkeen ympäristöluvan.

Ympäristö- ja suunnittelulaisissa säädetään kahdesta päätöksentekoaikataulusta. Ympäristö- ja suunnittelulain mukaista standardimenettelyä sovelletaan esimerkiksi lupamääräysten muuttamiseen ja luvan perumiseen. Standardimenettelyssä viranomaisen on ympäristö- ja suunnittelulain nojalla tehtävä päätös ympäristölupahakemuksen pohjalta kahdeksassa viikossa tai, jos asiasta on sovittava viranomaisten välillä, 12 viikossa. Päätöksentekoaikataulua on mahdollista pidentää enintään kuudella viikolla. Jos kyse on laaja-alaisemmasta lupa-asiasta, sovelletaan yleistä hallintolakia, jonka perusteella päätös on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Menettelyyn kuuluu lupaluonnoksen julkaisu. Lupaluonnoksen pohjalta asianosaiset ja muut tahot voivat ilmaista asiasta näkemyksensä kuuden viikon aikana. Ympäristölupa tulee voimaan kaksi viikkoa sen julkistamisen jälkeen.

YVA- ja lupamenettely

Alankomaissa YVA- ja lupamenettelyjä on yhtenäistetty osana uutta ympäristö- ja suunnittelulakia. Uudistuksen tavoitteena on YVA-menettelyn osalta ollut vähentää hallinnollista taakkaa ja mahdollistaa YVA-menettelyssä tuotettujen tietojen parempi hyödynnettävyys lupamenettelyssä. YVA on uudistuksen jälkeen lähempänä lupamenettelyä kuin oma erillinen menettely.

YVA-direktiivin perusteella YVA-velvolliset hankkeet luetellaan alemmanasteisessa määräyksessä (order in council). YVA voi myös perustua muuhun lainsäädäntöön, kuten ydinvoimalainsäädäntöön. Muiden ympäristöön todennäköisesti merkittävästi vaikuttavien hankkeiden osalta toimivaltainen viranomainen tekee päätöksen YVA-menettelyn tarpeellisuudesta.

Hankkeesta vastaavan tulee hakiessaan lupaa hankkeelle, joka edellyttää YVA-menettelyä, liittää arviointiselostus lupahakemukseen. Jos on kyse hankkeesta, jossa YVA-menettelyn tarve tulee arvioitavaksi tapauskohtaisesti, luvanhakijan tulisi informoida hankesuunnitelmasta toimivaltaista viranomaista mahdollisimman varhain (Art 16.45). Jos YVA ei ole tarpeen, lupaviranomainen tekee tästä niin kutsutun esipäätöksen (Art 16.43) osana lupamenettelyä. Jos viranomainen vasta lupahakemuksen vireilletulon jälkeen päättää, että YVA on tarpeen, lupahakemus hylätään. Hankkeesta vastaavalla on mahdollisuus ennen lupa-asian vireillepanoa pyytää toimivaltaiselta viranomaiselta lakiin perustuvaa neuvottelua, jossa hankkeen YVAn tarpeesta voidaan keskustella.

Alankomaissa ei ole käytössä ns. arviointiohjelmavaihetta, mutta laissa säädetään hankkeesta vastaavan oikeudesta saada ennen hakemuksen jättämistä toimivaltaiselta viranomaiselta neuvontaa ja suosituksia koskien arvioinnin laajuutta ja yksityiskohtaisuutta (Art 16.46).

Lupapäätöksen valmistelussa ja kuulemisessa noudatetaan Alankomaiden yleistä hallintolakia (osa 3.4 Art 16.50). Toimivaltaisen viranomaisen tulee asettaa hakemus yhdessä siihen liittyvien asiakirjojen kanssa, mukaan lukien arviointiselostus, nähtäväksi vähintään neljäksi viikoksi (3:11). Ennen nähtäväksi asettamista hakemuksesta julkaistaan tiedote (3:12), jonka jälkeen osapuolille varataan mahdollisuus lausua asiasta (3:13 kohdat 1, 2 ja 4). Lainsäädännön valmistelun yhteydessä keskusteltiin laajasti YVA-menettelyyn osallistumisesta. Lopputuloksena päätettiin malliin, jossa hallintolain osallistumissäännösten lisäksi toimivaltainen viranomainen ja hankkeesta vastaavat voivat tilanteen mukaan järjestää myös muita osallistumismahdollisuuksia. Tarve laajempaan osallistamiseen on hankekohtaista ottaen huomioon yleinen suhtautuminen hankkeeseen ja etukäteen tiedossa olevat mahdolliset muutoksenhakupaineet.

Arviointiselostuksen tulee sisältää selvitys hankkeesta ja kuvaus hankkeen varteenotettavista vaihtoehdoista (Art 16.52). Tehtäessä lupapäätöstä, toimivaltaisen viranomaisen tulee huomioida kaikki mahdolliset vaikutukset, joita hankkeesta voi aiheutua. Toimivaltainen viranomainen on oikeutettu liittämään päätökseen lupaehtoja ja rajoituksia, jotka ovat välttämättömiä ympäristön suojelemiseksi. Toimivaltainen viranomainen on myös oikeutettu päättämään, että hanketta ei toteuteta, mikäli se voisi johtaa ympäristölle aiheutuviin ei-hyväksytyihin seurauksiin (Art 16.53).

Lupaviranomainen on toimivaltainen viranomainen myös YVA-menettelyssä, joten YVA-viranomainen voi vaihdella. Toimivaltainen viranomainen on määritelty tapauskohtaisesti (Section 5.1.2). Alankomaissa toimii lisäksi itsenäinen asiantuntijaelin YVA-komissio. Se on riippumaton neuvoo-antava asiantuntijaelin sekä YVA-menettelyä kansainvälisestikin kehittävä ja tutkiva keskus. YVA-komissio voi osana YVA-menettelyä antaa toimivaltaiselle viranomaiselle suosituksia esimerkiksi ympäristövaikutusten arvioinnin sisällöstä tai laajuudesta (Art. 16.39 ja 16.47).

Saksa

Ympäristölliset lupamenettelyt

Saksassa ympäristöllinen lainsäädäntö on rakenteeltaan verrattain hajanaista ja yksittäinen hanke voi edellyttää useita lupia. Osavaltiot ovat kuitenkin pyrkineet yhdistämään viranomaisia ja koordinoimaan menettelyjä. Yhtenäistetyn ympäristöluvan lisäksi hankkeelle saatetaan tarvita lupa esimerkiksi jätevesien päästämiseen, mutta lupien hakeminen voi olla pitkälle koordinoitua. Yksittäisillä osavaltioilla on mahdollisuus järjestää ympäristölupahallinto haluamallaan tavalla tiettyjen ehtojen puitteissa, joten viranomaistoimivallanjako voi poiketa osavaltiosta toiseen.

Saksan perustuslain (Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland tai GG) mukaan osavaltioilla on mahdollisuus antaa sääntelyä silloin, kun liittovaltio ei ole käyttänyt lainsäädäntövaltaansa (ks. GG art. 72 ja art. 74(1) 24 ja 29 kohdat). Luonnonsuojeluasioissa osavaltiot voivat antaa lainsäädäntöä, vaikka liittovaltio olisikin käyttänyt lainsäädäntövaltaansa (GG art. 72(3) 2 kohta). Käytännössä ympäristönsuojelun sääntely on pitkälti liittovaltiotasoisista.

Saksassa Suomen ympäristönsuojelulakia vastaa nk. immissiosuojelulaki (Gesetz zum Schutz vor schädlichen Umwelteinwirkungen durch Luftverunreinigungen, Geräusche, Erschütterungen und ähnliche Vorgänge, lyhyemmin Bundes-Immissionsschutzgesetz tai BImSchG). BImSchG:n mukaan lupa tarvitaan asetuksen laitosluettelossa luetelluille toiminnoille. Asetuksen laitosluettelo on tyhjentävä. Lupavelvolliset toiminnot jaetaan luokkiin, joiden mukaan niihin sovelletaan joko yksinkertaistettua tai raskaampaa lupamenettelyä. Saksassa on arviolta

9 000 sellaista laitosta, joita koskee Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2010/75/EU) teollisuuden päästöistä (jäljempänä *teollisuuspäästädirektiivi*).

Ympäristölupamenettelystä säädetään tarkemmin asetuksella Neunte Verordnung zur Durchführung des Bundes-Immissionsschutzgesetzes (Verordnung über das Genehmigungsverfahren tai 9. BImSchV). Hakemuksen jättämisen jälkeen lupamenettely jatkuu saapumisvahvistuksella. Samassa yhteydessä viranomaisen tutkii myös hakemuksen riittävyyden. Kun julkipainosta on kulunut vähintään kaksi viikkoa, järjestetään neuvottelutilaisuus, jossa etsitään ratkaisuja mahdollisiin vastalauseisiin. Lupaviranomaisen on annettava ratkaisunsa lupa-asiaassa viimeistään seitsemän kuukauden kuluttua siitä, kun hakemus on toimitettu täydellisenä. Kevenetyssä menettelyssä aikaraja on kolme kuukautta.

Saksan maankäytön suunnittelujärjestelmästä säädetään rakennuskaassa (Baugesetzbuch, BauGB, 23.06.1960). Kaavoitusjärjestelmän osat ovat valmisteleva kaava eli yleiskaava (Flächennutzungsplan) ja sitova rakennuskaava eli asemakaava (Bebauungsplan). BImSchG 50 §:n mukaan tiettyihin käyttötarkoituksiin suunnitellut alueet tulee sijoittaa toisiinsa nähden siten, että haitalliset ympäristövaikutukset ja vakavien onnettomuuksien vaikutukset häiriintyviin kohteisiin rajoitetaan mahdollisimman vähäisiksi.

Kemikaaleja koskee Gesetz zum Schutz vor gefährlichen Stoffen ja laaja joukko asetustasoista sääntelyä. Vesienhallinta on perustuslain mukaan pitkälti osavaltioiden vastuulla, puiteluontoiset lait ja asetukset on kuitenkin annettu liittovaltiotasolla (mm. Gesetz zur Ordnung des Wasserhaushalts (WHG), Gesetz über Abgaben für das Einleiten von Abwasser in Gewässer (AbwAG)). Saksan liittovaltiolla on myös puiteluontoinen luonnonsuojelulaki (Gesetz über Naturschutz und Landschaftspflege, Bundesnaturschutzgesetz, BNatSchG, 29.07.2009), vaikka luonnonsuojelusta säädetään yleensä tarkemmin osavaltiotasolla.

Saksassa on 1990-luvulta asti viety eteenpäin hankkeita ympäristöhallinnon byrokratian keventämiseksi. Lupien käsittelylle on asetettu määräaikoja ja luvanhakukynnyksiä nostettu. Kuulemismenettelyt ovat vaikutuksiltaan vähäisten hankkeiden osalta kevyitä. Saksassa tavoiteltiin vuosia kodifikaatiohanketta ympäristökaaren luomiseksi, mutta perustuslailliset ongelmat ovat kuitenkin käytännössä vesittäneet sen läpiviennin.

YVA- ja lupamenettely

Saksassa YVA-menettely on integroitu lupamenettelyihin ja YVA-menettelystä vastaava viranomaisen on sama kuin luvasta vastaava viranomaisen. YVA-menettelyn viimeinen vaihe on toimivaltaisen viranomaisen perusteltu päätelmä hankkeen ympäristövaikutuksista, joka otetaan huomioon, kun lopullisena vaiheena päätetään, annetaanko hankkeelle lupa. Jos hanke edellyttää usean viranomaisen hyväksyntää, osavaltion on osoitettava YVA-menettelyä koordinoiva viranomaisen.

Arviointimenettely käynnistyy, kun lupamenettely käynnistyy joko hankkeesta vastaavan ilmoituksella tai muulla kullekin lupamenettelylle pakollisella tavalla, tai kun hankkeesta vastaava konsultoi toimivaltaista viranomaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä tarvittavista asiakirjoista. Hankkeesta vastaava, toimivaltainen viranomaisen ja muut asiaan liittyvät viranomaiset voivat käydä ennakkoon neuvotteluja arviointimenettelystä, sen laajuudesta ja tarvittavista selvityksistä. Yleisesti ottaen asiakirjojen tulee sisältää tietoa hankkeesta, sen ympäristövaikutuksista ja miten niitä pyritään välttämään, sekä hankkeen toteuttamisvaihtoehtoja. (UVPG 3a, 5—6 artikla).

Kun asiakirjat ja selvitykset on toimitettu ja lupaviranomainen pitää niitä riittävinä, muita viranomaisia ja kolmansia tahoja kuullaan, ja toimivaltainen viranomainen tekee kuulemisten sekä hankkeesta vastaavan toimittamien dokumenttien perusteella yhteenvedon hankkeen ympäristövaikutuksista (Zusammenfassende Darstellung der Umweltauswirkungen, lain 11 artikla). Toimivaltainen viranomainen lausuu yhteenvedon perusteella hankkeen ympäristövaikutuksista. Lausunto otetaan huomioon hankkeen lupapäätöstä tai vastaavaa tehtäessä (12 artikla).

Saksan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskevaa lainsäädäntöä on uudistettu merkittävästi samalla, kun on pantu täytäntöön ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin viimeisimmät muutokset. Uudistuksen painopisteitä ovat valtioiden rajat ylittävien vaikutusten arviointi sekä erityistilanteiden, kuten hankkeiden muutosten tai kumulatiivisten vaikutusten, tarkempi sääntely. Lisäksi luonto- ja lintudirektiivien arviointimenettely yhdistetään ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kanssa yhden luokun menettelyksi. Myös muita ympäristölainsäädännön ja yritysten hallinnollisen taakan keventämisen hankkeita ja aloitteita on ollut viime vuosina käynnissä. Niiden yhteydessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kynnyks-arvoa on jo nostettu joidenkin hankkeiden osalta.

2.2.2 EU-lainsäädännöstä

Teollisuuspäästädirektiivi

Vuoden 2011 alussa voimaan tulleeseen teollisuuspäästädirektiiviin yhdistettiin uudistettuina useita direktiivejä, joista keskeisin on teollisuuspäästädirektiivin I ja II luvuilla korvattu suuria ja keskisuuria teollisuuslaitoksia koskeva IPPC-direktiivi. Teollisuuspäästädirektiivissä säädetään yleiset puitteet suurten ja keskisuuren teollisuustoimintojen sekä merkittävien jätteenkäsittelylaitosten ja eläinsuojien ympäristönsuojelulle sekä parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaiset päästöraja-arvot ja muita toimialakohtaisia erityisvaatimuksia suurille polttolaitoksille, jätteenpolttolaitoksille, liuottimia käyttäville laitoksille ja titaanidioksiditeollisuudelle.

Teollisuuspäästädirektiivin 24 artiklassa säädetään kansalaisten oikeudesta muun muassa internetin välityksellä saada tietoja tehdyistä lupapäätöksistä, päätösten perusteluista ja valvontakäyntien tuloksista sekä kansalaisten osallistumismahdollisuuksista lupamenettelyihin. Artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisölle, jota asia koskee, annetaan mahdollisuus osallistua varhaisessa vaiheessa ja tehokkaasti menettelyihin, jotka koskevat lupan myöntämistä esimerkiksi uusia laitoksia tai olennaista muutosta varten. Direktiivin liitteen IV (Yleisön osallistuminen päätöksentekoon) mukaan yleisölle on ilmoitettava julkisin ilmoituksin tai muilla asianmukaisilla tavoilla päätöksenteon varhaisessa vaiheessa ja viimeistään heti kun tiedot voidaan kohtuudella antaa tiedot lupahakemuksesta. Yleisön, jota asia koskee, saataville on saatettava tärkeimmät lupaan liittyvät selvitykset ja muut merkitykselliset tiedot. Yleisöllä, jota asia koskee, on oltava oikeus ilmaista viranomaiselle huomautuksensa ja mielipiteensä ennen kuin lupahakemuksesta päätetään ja kuulemisen tulokset on otettava asianmukaisesti huomioon lupapäätöksessä.

Muutoksenhausta ja vireillepano-oikeudesta säädetään direktiivin 25 artiklassa. Sen mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisöön kuuluvalla, jota asia koskee, on mahdollisuus saattaa 24 artiklan säännösten soveltamisalaan kuuluvien päätösten, toimien tai laiminlyöntien asiassällön tai niihin liittyvän menettelyn laillisuus uudelleen tutkittavaksi, mikäli asia koskee riittävästi kyseistä yleisöä tai kyseinen yleisö väittää oikeuttaan heikennettävän.

YVA-direktiivi

Vuonna 2011 annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/92/EU tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista (jäljempänä *YVA-direktiivi*), jolla kodifioitiin alkuperäinen direktiivi myöhemmin tehtyine muutoksineen yhdeksi direktiiviksi. YVA-direktiiviä muutettiin vuonna 2014 annetulla direktiivillä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/52/EU tiettyjen julkisten ja yksityisten hankkeiden ympäristövaikutusten arvioinnista annetun direktiivin 2011/92/EU muuttamisesta).

YVA-direktiivissä edellytetään ennakkollista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sen liitteessä I mainituille hankkeille. Liitteessä II on lueteltu hankkeet, joiden ympäristövaikutukset tulee arvioida, jo niillä on laatunsa, kokonsa ja sijaintinsa vuoksi todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Itse arviointiperusteet löytyvät liitteestä III. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että YVA-direktiivissä mainitut hankkeet alistetaan lupamenettelyyn ja lupa-asiaa ratkaistaessa tulee huomioida arviointimenettelyssä saadut tiedot. Direktiivin mukaan jäsenvaltioilla on mahdollisuus valita, liitetäänkö arviointimenettely lupamenettelyyn tai muuhun menettelyyn.

YVA-direktiivin 5 artiklan mukaan hankkeen toteuttajan on laadittava ja toimitettava ympäristövaikutusten arviointiselostus. Tähän sisältyvissä tiedoissa on oltava ainakin hankkeen kuvaus, kuvaus hankkeen todennäköisistä merkittävistä ympäristövaikutuksista, kuvaus hankkeen ominaisuuksista ja/tai toimenpiteistä, joilla pyritään välttämään, ehkäisemään tai vähentämään ja, jos mahdollista, poistamaan merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia, kuvaus hankkeen toteuttajan selvittämistä varten otettavista vaihtoehdoista ja valitun vaihtoehdon valintaan johtaneista syistä sekä kuvaus hankkeen ominaisuuksista ja/tai toimenpiteistä, joilla pyritään välttämään, ehkäisemään ja vähentämään merkittäviä haitallisia ympäristövaikutuksia sekä direktiivin liitteessä IV mainituista lisätiedoista.

YVA-direktiivi edellyttää, että YVA-menettelystä tiedotetaan yleisölle ja asianosaisille tarjotaan mahdollisuus osallistua menettelyyn. Huomautukset ja mielipiteet tulee voida esittää vaihtoehtojen ollessa vielä avoinna.

YVA-direktiivin 5 artiklan mukaan toimivaltainen viranomainen antaa lausunnon arviointiselostukseen tulevien tietojen laajuudesta ja tarkkuudesta, jos hankkeesta vastaava sitä pyytää ennen lupahakemuksen jättämistä. Jäsenvaltioilla on myös mahdollisuus vaatia toimivaltaista viranomaista antamaan lausunto riippumatta siitä, onko sitä pyydetty. Toimivaltaisen viranomaisen on kuultava 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja viranomaisia, ennen kuin se antaa lausuntonsa.

Jäsenvaltioiden nimeämille ympäristöasioista vastaaville viranomaisille tulee 6 artiklan mukaan antaa mahdollisuus ilmaista kantansa hankkeen toteuttajan toimittamien tietojen ja lupahakemuksen osalta. Yleisölle on ilmoitettava hankkeen tiedoista ja lupahakemuksesta joko julkisin ilmoituksin tai muuten vastaavalla tavalla ympäristöä koskevien päätöksentekomenettelyjen varhaisessa vaiheessa ja viimeistään heti, kun tiedot voidaan kohtuudella antaa. Yleisölle, jota asia koskee, on annettava ajoissa ja tehokkaalla tavalla mahdollisuus osallistua päätöksentekomenettelyihin ja sillä on oikeus esittää toimivaltaiselle viranomaiselle huomautuksensa ja mielipiteensä, ennen kuin lupahakemuksesta päätetään, vaihtoehtojen ollessa vielä avoinna.

YVA-direktiivin mukaan prosessin eri vaiheille on asetettava kohtuulliset määräajat, joilla mahdollistetaan, että yleisölle tiedottamiseen ja yleisön, jota asia koskee, valmistautumiseen sekä tehokkaaseen osallistumiseen ympäristöä koskevaan päätöksentekoon mukaisesti jää riittävästi aikaa. Yleisön, jota asia koskee, kuulemisen määräaika ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ei saa olla alle 30 päivää.

YVA-direktiivin 8 artiklan mukaisesti kuulemisten ja käytyjen neuvottelujen tulokset sekä 5—7 artiklan mukaisesti saadut tiedot on otettava huomioon lupamenettelyssä. Artiklojen 1 ja 8 a mukaan luvan myöntämispäätöksen tulee sisältää toimivaltaisen viranomaisen perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Kun päätös luvan myöntämisestä tai epäämisestä on tehty, toimivaltaisen viranomaisen on 9 artiklan mukaisesti tiedotettava asiasta viipymättä yleisölle ja 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille.

Osallistumisoikeusdirektiivi ja Århusin yleissopimus

Yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen sekä neuvoston direktiivien 85/337/ETY ja 96/61/EY muuttamisesta yleisön osallistumisen sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeuden osalta annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/35/EY, jäljempänä *osallistumisoikeusdirektiivi*, liittyy tiedon saannista, yleisön osallistumisoikeudesta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeudesta ympäristöasioissa tehdyn yleissopimuksen (SopS 121—122/2004, jäljempänä *Århusin yleissopimus*) ratifiointiin Euroopan yhteisössä. Ympäristölupamenettelyiden kannalta keskeinen merkitys on yleissopimuksen artikloilla 6—9. Artiklat 6-8 koskevat yleisön osallistumista valmisteluun ja päätöksentekoon eri tilanteissa. Artikla 9 puolestaan koskee vireillepano-oikeutta ja muutoksenhakua. Osallistumisoikeusdirektiivillä on mukautettu yhteisön lainsäädäntö Århusin yleissopimuksen vaatimuksiin siltä osin kuin sopimuksessa on määräyksiä yleisön osallistumis- ja muutoksenhaku-oikeudesta. Osallistumisoikeusdirektiiviin sisältyy säännökset yleisön osallistumisesta tiettyjen ympäristöä koskevien suunnitelmien ja ohjelmien laatimiseen.

Århusin yleissopimuksen 6 artiklan mukaan yleisölle, jota asia koskee, tiedotetaan ympäristöön liittyvän päätöksentekomenettelyn alkuvaiheessa joko julkisen ilmoituksen välityksellä tai tarvittaessa henkilökohtaisesti muun muassa menettelyn aloittamisajankohdasta ja yleisön osallistumismahdollisuuksista. Artiklan mukaan yleisön osallistumismenettelyn eri vaiheissa on oltava kohtuulliset määräajat ja kukin sopimuspuoli huolehtii siitä, että yleisö voi osallistua jo alkuvaiheessa, kun kaikki vaihtoehdot ovat avoimia ja kun yleisö voi osallistua menettelyyn tehokkaasti. Yleisön on mahdollista esittää huomautuksia tai mielipiteitä liittyen ehdotettuun toimeen. Päätöksestä tiedotetaan yleisölle viipymättä soveltuvien menettelyjen mukaisesti sen jälkeen, kun viranomainen on tehnyt päätöksen.

Muutoksenhausta ja vireillepano-oikeudesta säädetään Århusin yleissopimuksen 9 artiklassa. Sen mukaan niillä, jotka kuuluvat yleisöön, joita asia koskee ja joiden etua asia riittävästi koskee, on mahdollisuus saattaa mikä tahansa 6 artiklan soveltamisalaan kuuluva päätös uudelleen tutkittavaksi toimivaltaiseen tuomioistuimeen. Yleisöön kuuluvilla tulee olla 9 artiklan mukaan uudelleentarkastelumenettelyjen lisäksi ja niiden soveltamista rajoittamatta mahdollisuus turvautua hallinnollisiin tai tuomioistuimenmenettelyihin yksityishenkilöiden ja viranomaisten seläisten toimien tai laiminlyöntien tutkimiseksi uudelleen, jotka ovat sopimuspuolen kansallisen ympäristölainsäädännön säännösten kanssa ristiriidassa. Menettelyiden tulee olla riittäviä ja tehokkaita oikeussuojakeinoja, joihin sisältyy tarvittaessa väliaikaiset turvaamistoimenpiteet. Niiden tulee olla myös oikeudenmukaisia, tasapuolisia ja nopeita eivätkä ne saa olla niin kalliita, että se olisi este menettelyyn osallistumiselle. Århusin yleissopimuksen 9 artiklan nojalla tehdyt päätökset annetaan kirjallisesti tai kirjalliseen muotoon tallennettuina. Tuomioistuinten ja mahdollisuuksien mukaan myös muiden elinten päätökset asetetaan julkisesti saataville.

Energiainfrastruktuuriasetus

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella 347/2013 Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta (jäljempänä *energiainfrastruktuuriasetus*) helpotetaan yhteistä etua koskevien Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurihankkeiden viiveetöntä toteuttamista järjeistämällä, koordinoimalla ja nopeuttamalla lupaprosesseja sekä parantamalla yleisön osallistumista.

Energiainfrastruktuuriasetus edellyttää ennakkovalvontamenettelyjen koordinoitua Euroopan laajuisissa, yhteistä etua koskevissa energiainfrastruktuurihankkeissa. Tällaisten hankkeiden asiakirjojen käsittely on tapahduttava niin nopeasti kuin se oikeudellisesti on mahdollista (7 artikla). Lupaprosessi on järjestettävä ja kattava päätös hankkeesta tehtävä siten, että siinä noudatetaan a) kokonaisvaltaista järjestelmää, b) koordinoitua järjestelmää tai c) yhteistyöhön perustuvaa järjestelmää (8 artikla).

Kokonaisvaltaisessa järjestelmässä toimivaltainen viranomainen antaa kattavan päätöksen, joka on ainoa menettelystä seuraava päätös; muut viranomaiset voivat antaa asiasta lausuntonsa. Koordinoitussa järjestelmässä kattavaan päätökseen sisältyy useita eri asianomaisten viranomaisten antamia oikeudellisesti sitovia päätöksiä; toimivaltainen viranomainen voi kuitenkin perustaa viranomaisten välisen työryhmän, vahvistaa päätöksenteolle määräaikoja sekä tehdä eräin edellytyksin päätöksiä toisen viranomaisen puolesta tai jättää ottamatta huomioon tämän tekemän päätöksen. Yhteistyöhön perustuvassa järjestelmässä toimivaltaisen viranomaisen valta ulottuu vain määräaikojen asettamiseen muille viranomaisille ja niiden seuraamiseen.

Energiainfrastruktuuriasetuksessa asetetaan määräaikoja lupaprosessin kestolle. Hakemusta edeltävä menettely lupaprosessin alkamisesta hakemusasiakirjojen hyväksymiseen saa kestää enintään kaksi vuotta. Lakisääteiseen lupamenettelyyn hakemusasiakirjojen hyväksymispäivästä kattavan päätöksen tekemiseen saa puolestaan kulua enintään vuosi ja kuusi kuukautta. Näin ollen lupamenettelyn kesto voi olla enintään kolme vuotta ja kuusi kuukautta, ellei sitä tapauskohtaisesti pidennetä (10 artikla). Energiainfrastruktuuriasetuksessa säädetään lisäksi yksityiskohtaisesti menettelyssä noudatettavasta avoimuudesta ja yleisön osallistumisesta (9 artikla).

Suomessa energiainfrastruktuuriasetuksen toimeenpanosta on säädetty lailla Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä (684/2014). Suomessa menettelyssä noudatetaan asetuksen mukaista yhteistyöhön perustuvaa mallia. Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annetun lain 5 §:n mukaan hankkeen toteuttajan on toimitettava lupaa koskeva hakemus ja siihen liittyvät asiakirjat samanaikaisesti sekä Energiavirastolle että sille lupaviranomaiselle, jonka toimivaltaan kyseinen asia kuuluu. Energiaviraston on pyydettävä asianomaiselta lupaviranomaiselta lausunto hakemusasiakirjojen riittävydestä ennen niiden hyväksymistä. Energiavirasto ei saa hyväksyä hakemusasiakirjoja vastoin lupaviranomaisen kantaa.

2.3 Käytäntö

Lupapäätösmäärät ja lupamenettelyjen keskimääräinen kesto

Aluehallintovirastoissa on ympäristönsuojelulain nojalla vuosina 2010—2015 tehty vuosittain keskimäärin 730 päätöstä. Kunnissa on ympäristönsuojelulain nojalla vuosina 2013—2015 tehty vuosittain keskimäärin 770 päätöstä. Vuosina 2013—2015 aluehallintovirastoissa on vesilain nojalla tehty vuosittain keskimäärin 480 päätöstä.

Maa-aineslain nojalla on tehty vuosittain keskimäärin 600 päätöstä, joista pääosa on kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen päätöksiä. Näistä arviolta vajaa puolet on ollut sellaisia, jotka ovat vaatineet myös ympäristöluvan. Vuosittain on käsitelty noin 20—30 sellaista maa-aineslain mukaista lupa-asiaa, johon on liittynyt lisäksi vesilain mukainen lupa.

Edellä mainitut aluehallintovirastojen ympäristölupapäätösten lukumäärät, lupapäätösten tyypit ja käsittelyajat sekä muut taustatiedot perustuvat SYKEN lupatietokantoihin. Aluehallintovirastojen tekemät vesilain mukaisten päätösten lukumäärät perustuvat aluehallintovirastojen verkkosivuilta saatuihin tietoihin. Kuntien ympäristölupatiedot on saatu kuntien ympäristölupia käsitelleistä selvityksistä ja niitä varten kerätyistä aineistoista. Maa-aineslupien määrät perustuvat SYKEN seurantatietoihin ja asiantuntija-arvioon. Näin saatuja tietoja on SYKEssä tarkennettu erillisillä selvityksillä ja haastatteluilla.

ELY-keskusten tekemiä luonnonsuojelulain mukaisten laji- tai luontotyyppisuoje- lusta poikkeamista koskevia päätöstietoja on järjestelmällisesti seurattu ympäristöministeriössä vasta vuodesta 2015 alkaen. Arvio vuosien 2015—2017 seurantatiedoista osoittaa, että tällä ajanjaksolla on myönnetty vuosittain vaihteluvälillä 9—23 luonnonsuojelulain mukaista poikkeuslupapäätöstä sellaiselle toiminnalle, jonka toteuttamiseen on todennäköisesti liittynyt myös muun lain mukainen lupa tai päätös.

Taulukko 1: ELY-keskusten vuosina 2015–2017 tekemät päätökset laji- ja luontotyyppisuoje- lusta poikkeamisesta. Tiedot päätöksistä perustuvat ELY-keskusten ympäristöministeriölle vuosittain toimittamiin raportteihin. Arviot hankkeiden mahdollisesti edellyttämistä muun lain mukaisista päätöksistä perustuvat poikkeamispäätöksiin sisältyviin hankekuvauksiin.

Vuosi	Poikkeamispäätökset lajisuoje- lusta	Poikkeamispäätökset luonto- tyyppisuoje- lusta	Päätös liittyy hankkeeseen, joka edel- lyttää muuta ympäristöllistä lupaa
2015	10	-	Päätöksistä 4 on mahdollisesti liittynyt vesilain, 3 maankäyttö- ja rakennuslain, 1 kaivoslain ja 1 maantielain mukaista päätöstä edellyttävään hankkeeseen.
2016	22	1	Päätöksistä 7 on mahdollisesti liittynyt vesilain, 4 maankäyttö- ja rakennuslain, 1 ympäristönsuojelulain, 1 maa-aines- lain ja 1 yksityistielain mukaista pää- töstä edellyttävään hankkeeseen.
2017	24	1	Päätöksistä 21 on mahdollisesti liittynyt vesilain, 1 kaivoslain ja 1 maantielain mukaista päätöstä edellyttävään hank- keeseen.

Tukes (vuoteen 2011 saakka Turvatekniikan keskus) on vuosina 2008—2016 myöntänyt kemi- kaaliturvallisuuslupia vuosittain keskimäärin 27, mutta päätöksistä vuosittain vain muutama on kohdistunut toimintoon, joka vaatii myös ympäristöluvan. Rakennuslupa on liittynyt kemikaaliturvallisuusluvan vaatimiseen hankkeeseen vuosittain arviolta noin 20 tapauksessa.

Vuosina 2011—2016 on myönnetty kaivoslain mukaisia kaivoslupia vuosittain 1—3 hankkeelle, jotka edellyttävät sekä kaivoslupaa että ympäristölupa. Arvio perustuu Tukesin myöntämiin kaivoslupapäätöksiin, kaivosalan asiantuntijoilta saatuun tietoon sekä ympäristöviranomaisten ja SYKEN tietoihin ympäristöluvista. Arvio sisältää uudet toiminnot ja sellaiset olemassa olevien hankkeiden muutokset, jotka edellyttävät muutosta sekä ympäristölupaan että kaivoslupaan. Tiedot Tukesin kaivos- ja kemikaalilupien kokonaislupamäärästä on koottu Tukesin verkkosivuilta.

Edellä kuvattujen eri lupia koskevien päätösmäärien pohjalta on SYKEssä laadittu toteutuneiden lupamäärien perusteella arvio, miten paljon sellaisia eri lupayhdistelmiä edellyttäviä hankkeita voisi vuosittain tulla vireille, joihin voitaisiin soveltaa ehdotettavaa uutta lakia lupamenettelyjen yhteensovittamisesta. Lupamäärien arvioinnissa on huomioitu ympäristönsuojelulain 1.5.2015 voimaan tullut muutos, jossa on luovuttu lupamääräysten tarkistamismenettelystä ja jonka vuoksi hakemukset ympäristöluvan muuttamiseksi tulevat jatkossa vähenemään huomattavasti verrattuna vertailuajanjaksoon 2013—2015. Lisäksi lupamäärien arvioinnissa on ennakkoivasti otettu huomioon ympäristönsuojelulakiin valmisteilla oleva muutos, jolla osa nykyisin ympäristöluvanvaraisista toiminnoista siirtyisi yleiseen ilmoitusmenettelyyn.

Taulukko 2: Arviot eri lupayhdistelmien vuosittain vireille tulevista enimmäismääräistä.

Lupayhdistelmä	Arvio määrä/vuosi	Selite
ympäristölupa (valtio) + rakennuslupa	150	Arvio perustuu SYKEN ympäristölupaseuranta-aineistoon aluehallintovirastojen vuoden 2015 uutta tai olennaisesti muutettavaa toimintaa koskevista ympäristölupapäätöksistä.
ympäristölupa (kunta) + rakennuslupa	40	Arvio perustuu kunnissa vuonna 2015 tehtyjen uutta tai olennaisesti muutettavaa toimintaa koskevien ympäristölupapäätösten tapauskohtaiseen tarkasteluun SYKEN kuntien ympäristölupia koskevan aineiston perusteella.
ympäristölupa + kaivoslupa	1—3	Arvio perustuu SYKEN tilastoihin sekä Tukesin kaivoslupapäätösten tarkasteluun aikavälillä 2011—2016, pois lukien vuodet 2013—2014 sekä ELY-keskusten kaivos- ja ympäristöasiantuntijoilta ja Tukesin kaivosalan asiantuntijoilta saatuun tietoon.
ympäristölupa (valtio) + kemikaaliturvallisuuslupa	3	Arvio perustuu Tukesin internetsivuilla julkaistuihin, 2008—2016 annettuihin kemikaaliturvallisuuslupiin, SYKEN ympäristölupatilastoihin sekä puhelinhaastattelussa, työpaikoissa ja sähköisissä kyselyissä kemikaaliturvallisuusalan asiantuntijoilta saatuun tietoon.

vesilain lupa + rakennus-, toimenpide- tai maisematyö lupa	30—40	Perustuu AVI:n arvioon vuosina 2015—2016 tehdyistä vesilain mukaisista päätöksistä, joihin voi sisältyä MRL:n mukainen lupa.
maa-aineslupa + luonnonsuojelulain poikkeamislupa	0—2	Arvio perustuu vuosina 2015—2017 myönnettyihin luonnonsuojelulain mukaisiin poikkeamispäätöksiin.

Ympäristölupien keskimääräinen käsittelyaika on viime vuosina ollut aluehallintovirastoissa 11,6 kuukautta ja kunnissa 4,2 kuukautta. Tiedot perustuvat SYKE:n lupaseuranta- ja kuntalupa-aineistoihin. Kemikaaliturvallisuuslain mukaisen luvan keskimääräinen käsittelyaika on Tukesista saadun tiedon mukaan 8 kuukautta. Tiedot perustuvat SYKE:n vaikutustenarviointiraporttiin. Kaivoslain mukaisten luvan käsittelyaika voi Tukesin verkkosivujen mukaan vaihdella kolmen kuukauden ja vuoden välillä hankkeen sijainnista riippuen.

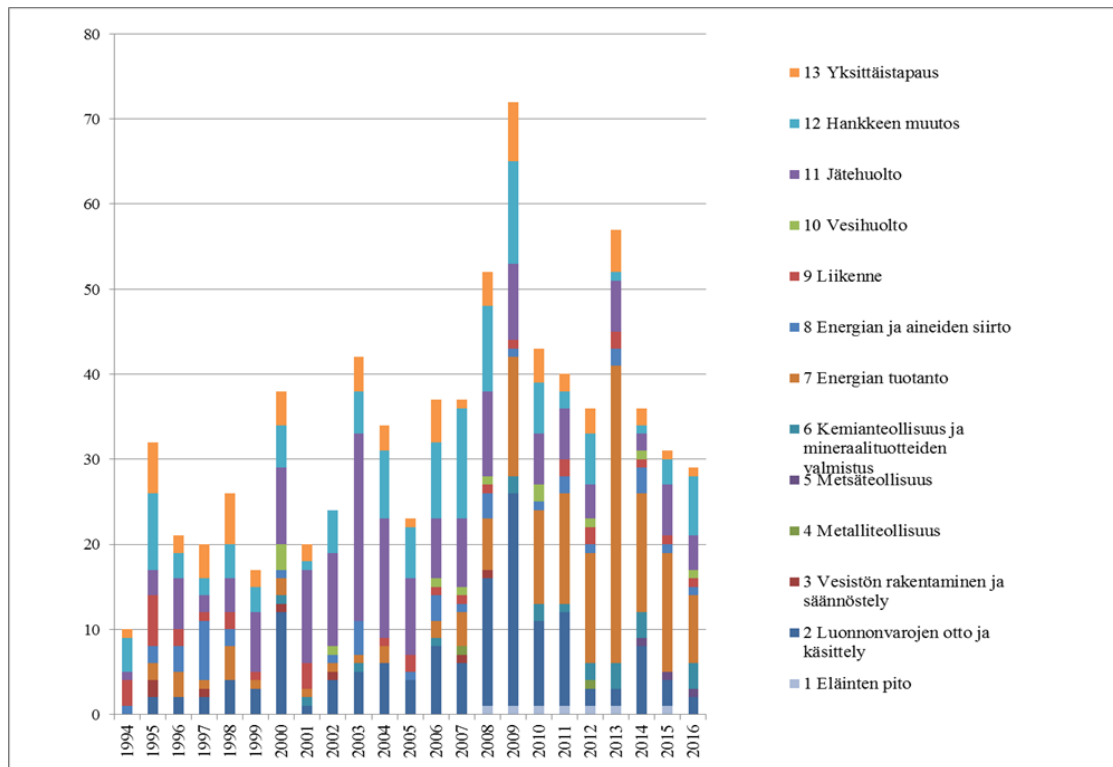
Rakennuslupien käsittelyajat vaihtelevat kunnittain ja hankkeesta riippuen. Kuntaliitosta saadun tiedon mukaan rakennusluvan keskimääräinen käsittelyaika vuonna 2012 oli kolme viikkoa. Eräiden isompien kaupunkien (Helsinki, Espoo, Oulu, Rovaniemi, Raahen, Raisio, Hanko) verkkosivuilta saatujen tietojen mukaan rakennusluvan keskimääräinen käsittelyaika voi niissä vaihdella 2—6 viikon välillä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamismäärät

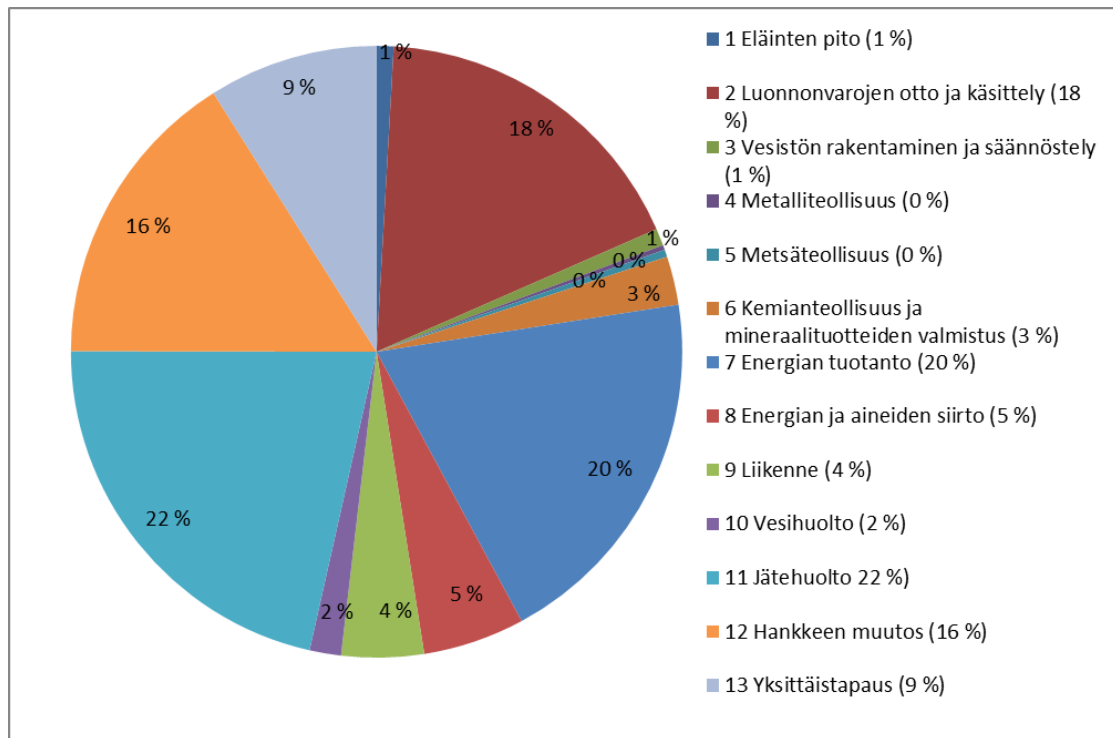
Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan Suomessa keskimäärin 30—50 hankkeeseen vuodessa. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan vain ympäristövaikutukseltaan merkittävämpiin hankkeisiin, jolloin pienen mittakaavan hankkeet jäävät menettelyn soveltamisen ulkopuolelle. Vireille tulleiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyjen määrä on kasvanut lain voimaantulon alkuvuosista ja vaihtelee paljon myös vuosittain (kuva 1). Aikaisemmin 1990-luvulla vuosittain vireille tuli keskimäärin 20—30 arviointimenettelyä vuodessa, kun taas 2000-luvun alussa vireille tuli vuosittain 35—40 arviointimenettelyä ja 2008 jälkeen useimpina vuosina yli 40 arviointimenettelyä vuodessa. Eniten arviointimenettelyjä tuli vireille vuonna 2009, 72 kappaletta.

Vuosina 1994—2016 vireille tulleiden arviointimenettelyjen yleisin hanketyyppi oli jätehuolto, joita oli yhteensä 168 hanketta, seuraavaksi yleisin oli energiantuotanto (153 kpl) ja kolmanneksi yleisin oli luonnonvarojen otto ja käsittely (137 kpl). Vähiten ympäristövaikutusten arviointimenettelyä on sovellettu metsäteollisuushankkeisiin (2 kpl), metalliteollisuushankkeisiin (2 kpl), eläintenpitoon (7 kpl), vesistön rakentamiseen (7 kpl) ja vesihuoltoon (13 kpl). Jätehuollon lainsäädännön muutokset ja jätehuollon kehittyminen ovat vaikuttaneet näiden hankkeiden arviointimenettelyjen määrään. Viime vuosina energiapolitiikan muutokset ovat tuoneet paljon tuulivoimahankkeita ympäristövaikutusten arviointimenettelyn piiriin.

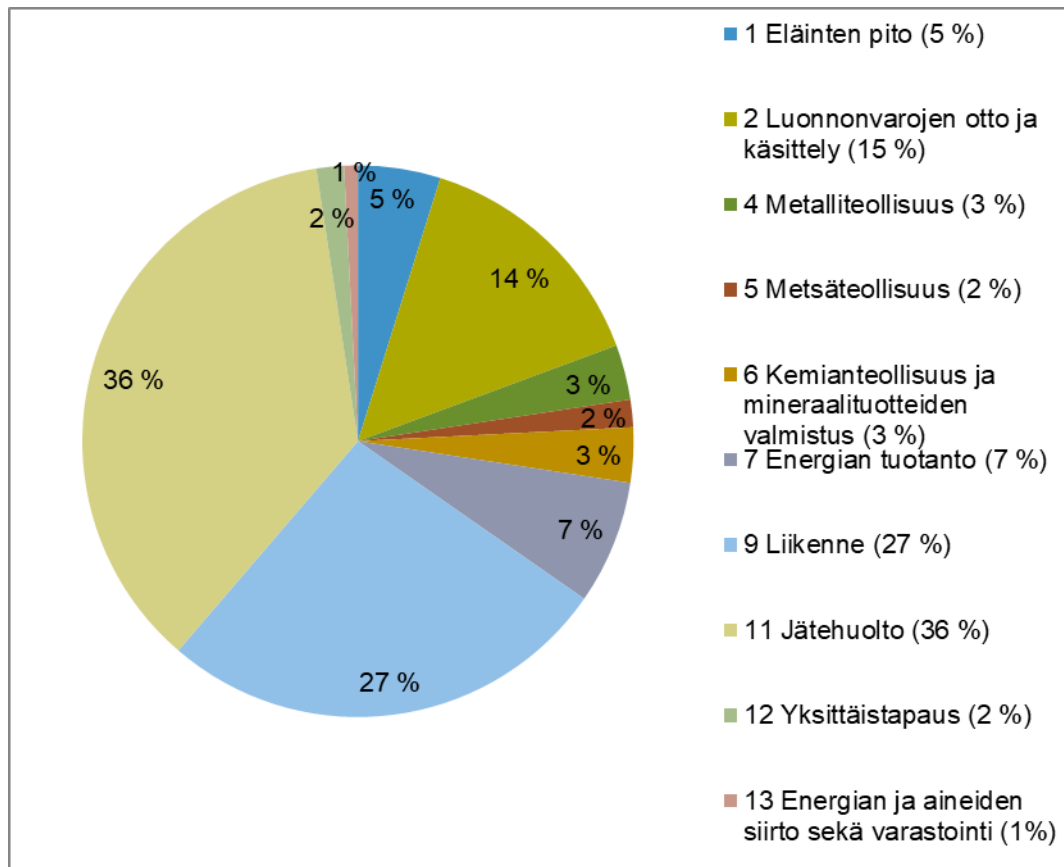
Kaikkiaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyjä on tullut vireille vuodesta 1994 vuoden 2016 loppuun mennessä yhteensä 781 kappaletta. Näistä päättyneitä on 712 menettelyä, vireillä on 52 menettelyä ja 17 oli keskeytetty.

Kuva 1: Vuosina 1994—2016 vireille tulleet ympäristövaikutusten arviointimenettelyt hanke-tyypeittäin ja vuosittain. YVA-laki tuli voimaan syyskuussa 1994, mikä vaikuttaa sen vuoden vähäisempään menettelyjen määrään.

Kuva 2: Vuosina 1994—2016 vireille tulleet ympäristövaikutusten arviointimenettelyt ja niiden jakautuminen hanketyyppeihin.

Kuva 3: Vuosina 1994—2016 käynnistyneiden muutoshankkeiden ympäristövaikutusten arviointimenettelyt (yhteensä 124 kpl) ja niiden jakautuminen hanketyypeittäin.

2.4 Nykytilan arviointi

Lupamenettelyjen yhteensovittaminen

Ympäristöön vaikuttavan hankkeen käynnistämiseen voi liittyä useita eri ennakoivalvontamenettelyjä. Näitä voivat hanketyypistä riippuen olla kaavoitus, ympäristövaikutusten arviointimenettely, toimintoa koskeva ympäristölupa, vesitalouslupa, luonnonsuojelulain mukainen poikkeamispäätös, maa-ainesten ottolupa, kaivoslain mukainen lupa, vanhan rakennuksen purkulupa tai uuden rakennuslupa, sekä jos hankkeeseen liittyy vaarallisten kemikaalien tai räjähteiden käsittelyä, kemikaaliturvallisuuslain mukainen lupa tai ilmoitus vaarallisen kemikaalin laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn tai varastointiin.

Erilaisten ympäristöllisten lupamenettelyjen lukumäärä, kesto, sujuvuus ja ennakoitavuus vaikuttavat yrityksille aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan, hallinnolle aiheutuvaan työmäärän ja kustannuksiin, yleisön osallistumismahdollisuuksiin sekä päätöksenteon laatuun ja läpinäkyvyyteen. Ympäristöllisten lupien lisäksi hankkeen käynnistäminen voi tietysti edellyttää myös muiden hallinnonalojen viranomaisten lupia tai muita päätöksiä.

Ympäristöön vaikuttavan hankkeen käynnistymisen edellytyksenä voi olla, että hankkeelle on myönnetty useaan eri lakiin perustuva lupia, joiden osalta toimivalta on eri viranomaisilla. Valmistella olevan hallituksen esityksen mukaan valtion ympäristölupaviranomaisena toimisi 1 päivästä tammikuuta 2020 lukien uusi valtakunnallinen Valtion lupa- ja valvontavirasto. Sen toimivaltaan kuuluvat ympäristöllisistä menettelyistä ympäristönsuojelulain, vesilain, luonnonsuojelulain sekä YVA-lain mukaiset tehtävät. Tukes toimii kaivoslain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaan toimivaltaisena viranomaisena. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on toimivaltainen viranomainen maa-aineslain mukaisissa lupa-asioissa sekä niissä ympäristönlupa-asioissa, jotka ympäristönsuojelulain mukaan kuuluvat sille. Kunnan rakennusvalvontaviranomainen on toimivaltainen rakentamista koskevien lupien osalta.

Perustettavaksi ehdotettavilla uusilla maakunnilla ei tulisi olemaan ympäristöön vaikuttavan hankkeen osalta toimivaltaa lupaviranomaisena. Maakunnilla olisi toimivalta maakuntakaavan laatimiseen sekä vesien- ja merenhoitoon liittyvissä tehtävissä. Lisäksi saman maakunnan alueen kunnat voivat jatkossa yhteisellä päätöksellä siirtää ympäristönsuojelun ja rakennusvalvonnan lupatehtävät maakunnalle.

Ympäristöllisistä menettelyistä säädetään useissa laeissa, joita on valmisteltu eri aikoina ja eri hallinnonaloilla. Eräitä eri lakiin perustuvia lupamenettelyjä on jo yhdistetty säätämällä ympäristönsuojelulain ja vesilain sekä ympäristönsuojelulain ja maa-aineslain mukaisten lupahakemusten yhteiskäsittelyä. Muihin ympäristöllisiin lupamenettelyihin ei sisälly säännöksiä yhteiskäsittelystä tai käsittelyjen yhteensovittamisesta. YVA-laissa on säännökset arviointimenettelyn ja kaavoituksen yhteensovittamisesta. Lisäksi YVA-laissa on säännöksiä saman hankkeen eri lakeihin perustuvien selvitystarpeiden yhteensovittamisesta.

Lupaharkinta eri lupien osalta tapahtuu itsenäisesti kussakin toimivaltaisessa viranomaisessa ja viranomaisten välinen vuorovaikutus toteutuu pääsääntöisesti antamalla lausunto toisessa viranomaisessa vireillä olevassa asiassa. Kukin viranomainen toimii itsenäisesti eikä mikään viranomainen kannaa kokonaisvastuuta hankkeen ennakoivalvontamenettelyistä tai niiden etenemisestä. Menettelyjen moninaisuus ja erillisyys voi olla ongelmallista paitsi lupaa hakeneelle toiminnanharjoittajalle myös muille osallisille tai haitankärsijöille, joita kuullaan samasta hankkeesta useassa menettelyssä moneen eri otteeseen.

Eri lupia koskevissa laeissa säädetään lupahakemuksen käsittelyvaiheista pääosin yhteneväisesti. Yhteisiä käsittelyvaiheita ovat hakemuksen ja siihen liitettävien selvitysten laatiminen, hakemuksen vireille saattaminen, lausuntojen pyytäminen muilta viranomaisilta, osallistahojen kuuleminen, lupaharkinta, päätöksen antaminen sekä päätöksen tiedoksiantaminen ja päätöksestä tiedottaminen. Lisäksi luvan myöntämisen jälkeen lupapäätöksestä voidaan hakea muutosta hallintotuomioistuimelta.

Lupamenettelyä, osallistumista ja muutoksenhakua koskevat säännökset ovat ympäristönsuojelulaissa, vesilaissa ja kaivoslaissa pitkälti samansisältöiset mutta esimerkiksi maankäyttö- ja rakennuslain vastaavat säännökset eroavat edellä mainituista. Luonnonsuojelulakiin sisältyy vain vähän menettelysäännöksiä ja lain mukaisten päätösten valmistelussa noudatetaan pääosin hallintolain yleissäännöksiä.

Menettelysäännösten erilaisuus voi perustua paitsi niiden säätämiseen eri ajankohtana myös kyseisen lupa-asian luonteeseen ja säänneltävän toiminnan erilaisiin vaikutuksiin. Esimerkiksi rakentamisesta aiheutuvat vaikutukset rajautuvat yleensä vain kohteen lähiympäristöön, kun taas rakennuksessa harjoitetun ympäristöpäästöjä aiheuttavan toiminnan vaikutukset voivat levitä laajemmalle. Lupamenettelyyn osallistuvien asianosaisten piiri on tarpeen ulottaa kussakin me-

nettelyssä niihin, joihin siinä ratkaistava toiminta tosiasiallisesti vaikuttaa. Esimerkiksi luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamisluvan osalta vaikutukset harvemmin kohdistuvat luontoarvojen lisäksi muihin kuin hakijaan.

Lupamenettelyn vireilletulosta tiedotetaan ja hakemuksista voidaan kuulla eri lupamenettelyissä eri tavalla. Tiedottamisella varataan muille kuin luvan hakijalle tilaisuus antaa asiassa muistutus tai mielipide. Muita asianosaisia tai haitankärsijöitä ja niitä edustavia yhteisöjä kuullaan osassa lupamenettelyjä laajasti, kun joissain lupa-asioissa kuullaan käytännössä vain hakijaa. Asianosaisia kuullaan laajimmin ympäristönsuojelu-, vesi- ja kaivoslain mukaisissa lupamenettelyissä sekä maa-aineslain ja ympäristönsuojelulain yhteismenettelyssä. Näissä menettelyissä asianosaisiksi katsotaan myös ne tahot, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa lupa-asioissa kuullaan pääsääntöisesti vain naapurikiinteistön omistajaa tai haltijaa ja hankkeesta tiedotetaan rakennuspaikalla. Luonnonsuojelulain mukaisissa poikkeamista koskevista hakemuksista ei pääsääntöisesti kuulla muita kuin luvan hakijaa.

Myös lupapäätöksen antamista koskevat menettelyt voivat olla erilaiset lupatyypistä riippuen. Osa päätöksistä annetaan julkipanoilmoituksen jälkeen ja päätöksen antamisesta tiedottaa erikseen. Myös päätösten muutoksenhaun ohjautumisessa on eroja. Ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisista lupapäätöksistä valitetaan ensi asteessa Vaasan hallinto-oikeuteen, jossa päätöksen valmisteluun ja antamiseen on käytettävissä luonnontieteellistä asiantuntemusta. Muissa lupa-asioissa muutoksenhaku ohjautuu toiminnan sijaintipaikan mukaan alueellisesti toimivaltaiseen hallinto-oikeuteen. Myös valitusoikeuden laajuus voi eri lupapäätöksissä vaihdella.

YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittaminen

Uusi YVA-laki on ollut voimassa toukokuusta 2017 alkaen, joten sen soveltamisesta on toistaiseksi vain vähän kokemuksia. Lain tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. Hankkeesta vastaavan kannalta YVA-menettelyn tarkoitus on tuottaa kokonaisvaltainen arvio tietyn hankkeen mahdollisista ympäristövaikutuksista hankkeen toteuttamisen suunnittelemiseksi. Hankkeesta vastaavan näkökulmasta ympäristövaikutusten arviointi ja siihen liittyvät selvitykset hyödyntävät hankkeen suunnittelua tehokkaasti, jos YVA-menettelyssä laadittuja selvityksiä voidaan hyödyntää myös hankkeen edellyttämien lupien selvityksinä.

YVA-lakiin sisältyy nykyisellään säännöksiä, joiden tavoitteena on sovittaa yhteen ympäristövaikutusten arvioinnin ja muiden menettelyiden edellyttämiä selvitystarpeita. YVA-lain 4 §:n 1 momentin mukaan lakia sovellettaessa otetaan huomioon, mitä hankkeesta ja sen ympäristövaikutuksista on muussa yhteydessä selvitetty, sekä sovitetaan yhteen YVA-laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset. YVA-lain kokonaisuudistuksen yhteydessä YVA-lakiin lisättiin hankkeesta vastaavan ja eri viranomaisten välistä ennakkoneuvottelua koskeva uusi 6 §. Säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että ennakkoneuvotteluissa voitaisiin käsitellä, miten eri lakien mukaiset selvitystarpeet voivat sijoittua hankkeen suunnittelun elinkaarella ja missä määrin selvityksiä on mahdollista yhdistää. YVA-lain 18 §:n mukaan yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta antamassa lausunnossa on käytävä ilmi, kuinka ympäristövaikutusten arvioinnissa tarvittavat selvitykset sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa. Selvitystarpeiden yhteensovittamista on tarpeen edelleen korostaa ja täsmentää erityisesti YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittamisen kannalta.

Uuteen YVA-lakiin ei toistaiseksi sisälly nimenomaisia säännöksiä YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittamiseksi. YVA-lakiin sisällytettiin uudistuksessa säännökset hanketta koskevan

kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn kuulemisten yhteensovittamisesta. Lisäksi YVA-lain säätämisen yhteydessä maankäyttö- ja rakennuslakiin lisättiin säännökset ympäristövaikutusten arvioimiseksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyn sijaan kaavoituksen yhteydessä. YVA-menettelyn ja kaavoituksen tiivistä yhdistämistä tukee se, että molemmat menettelyt liittyvät ajallisesti pääsääntöisesti hankkeen suunnitteluvaiheeseen ja menettelyt ovat kaksivaiheisia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyvää arviointiohjelmavaihetta kuulemisineen vastaa kaavan valmistelussa osallistumis- ja arviointisuunnitelmavaihe kuulemisineen ja arviointiselostusvaihetta kuulemisineen kaavaehdotus ja siitä kuuleminen.

YVA-lain 15 §:n mukaan hankkeen ympäristövaikutukset on selvitettävä ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä suunnittelun mahdollisimman varhaisessa vaiheessa hankkeen muu valmistelu huomioonottaen vaihtoehtojen ollessa vielä avoinna. Arvioinnin on kuitenkin oltava käytettävissä lupa-asiaa ratkaistaessa. YVA-lain 25 §:n 1 momentin mukaan lupahakemukseen on liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. Säännökset ohjaavat toteuttamaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn ajallisesti peräkkäin. YVA-lain uudistusta koskevasta hallituksen esityksestä annetun ympäristövaliokunnan mietinnön mukaan (YmVM 4/2017 vp, s. 3) YVA-lain 25 § mahdollistaa tarvittaessa sen, että sekä arviointiselostuksesta että lupahakemuksesta järjestetään kuuleminen samanaikaisesti. Tämä tulkinta ei ilmene suoraan laista. Tulkinnan selkeyttämiseksi YVA-lakia olisi tarve täsmentää.

YVA-laki ei ohjaa yhdistämään YVA- ja lupamenettelyjen kuulemisia myöskään YVA-lain 27 §:n mukaisessa tilanteessa, jossa perusteltua päätelmää ja arviointiselostusta on ajantasaistettava. Säännöksen sanamuodon mukaan perustellun päätelmän ja YVA-selostuksen ajantasaistamistilanteessa noudatetaan mitä YVA-lain 20 §:ssä säädetään arviointiselostuksesta kuulemisesta. Yhteysviranomaisena antaa tämän jälkeen ajantasaistetun perustellun päätelmän YVA-lain 23 §:n mukaisesti. Laista ei ilmene, että hankkeesta vastaava voisi liittää lain 27 §:ssä tarkoitetun täydennetyt arviointiselostuksen lupahakemukseen, jolloin siitä kuuleminen voitaisiin toteuttaa samassa yhteydessä lupahakemuksen kanssa. Säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa todetaan, että täydennyksestä kuuleminen voitaisiin vaihtoehtoisesti sovittaa yhteen lupahakemuksesta kuulemisen kanssa, tarkentamatta miten yhteensovittaminen käytännössä toteutetaan. Yhteensovittamista koskevan säännösperustan puuttuminen voi johtaa siihen, että arviointiselostuksen päivittämiseen liittyvä kuuleminen käytännössä toteutetaan erillään lupamenettelystä. Lain 27 §:ää olisi tarpeen tältä osin täsmentää.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on nopeuttaa ja sujuvoittaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä. Lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevalla ehdotuksella tavoitellaan lupamenettelyjen tehostumista ja niiden kokonaiskestoajan lyhentymistä yhteensovittamalla ja yhdistämällä lupamenettelyiden päällekkäisiä vaiheita. YVA- ja lupamenettelyjen yhteensovittamiseen liittyvillä ehdotuksilla tavoitellaan vastaavaa tehostumista. Tavoitteena on sujuvoittaa ja tehostaa menettelyjä ilman, että ympäristönsuojelun tasoa tai kansalaisten osallistumisoikeuksia ja –mahdollisuuksia heikennetään.

Ensisijaisesti menettelyjä pyritään kehittämään hallinnon asiakkaiden näkökulmasta. Asiakkaita ovat luvan hakija ja muut menettelyihin osallistuvat tahot. Tavoitteena on selkeyttää ja sujuvoittaa asiointia ja huolehtia neuvonnan riittävytydestä. Viranomaisten osalta esityksen tavoitteena on tehostaa prosessinjohtoa, vähentää eri viranomaisissa tehtävää päällekkäistä työtä

ja lisätä viranomaisten välistä yhteistyötä. Esityksen tavoitteiden toteutumisen reunaehtona voidaan pitää sähköisen asiointijärjestelmän hyödyntämistä yhteensovitettävien lupien hakemisessa ja lupahakemusten käsittelyssä.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Yhteensovitettavat menettelyt

Valmistelussa on arvioitu kaavoituksen ja siihen liittyvien päätösten sisällyttämistä yhteensovitettaviin menettelyihin. Kaavoitus maankäytön suunnittelua koskevana menettelynä on kuitenkin rajattu jatkovalmistelun ulkopuolelle, koska kaavoitus menettelynä ja siihen liittyvät käsittelyvaiheet poikkeavat lupamenettelyistä. Hankkeen toteuttamisen edellyttämä kaavoitus ajoittuu myös pääsääntöisesti lupamenettelyä aikaisempaan vaiheeseen. Suunnittelutarveratkaisu ja poikkeaminen kaavoituksesta puolestaan liittyvät keskeisesti kaavoitukseen. Kaavoituksen ja lupamenettelyn yhteensovittaminen edellyttäisi merkittäviä muutoksia menettelyjen nykyiseen sisältöön. Kaavoituksen kehittämistarpeita suhteessa lupamenettelyihin on mahdollista tarkastella tarkemmin käynnissä olevan maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Kaavoituksen ja YVA-menettelyn yhteensovittaminen on toteutettu YVA-lain uudistuksen yhteydessä.

Tarkasteluun on sisällytetty myös varsinaista lupamenettelyä edeltävä lupahakemuksen valmisteluvaihe, jossa hankkeesta vastaava selvittää, mitä lupia tai muita päätöksiä hankkeen toteuttaminen edellyttää ja valmistelee hakemukset. Lupamenettelyä voi seurata vielä muutoksenhakuvaihe, jossa lainkäyttömenettelyssä selvitetään lupapäätöksen oikeellisuus. Esitykseen sisältyy ehdotus ennen lupa-asian vireilletuloa järjestettävästä neuvonnasta. Yhteensovittaminen ei koskisi muutoksenhakuvaihetta, koska sen yhteensovittamiseen liittyy erityisiä hallintolainkäytön järjestämiseen liittyviä näkökohtia.

Valmistelussa on ollut esillä myös erilaisten rekisteri- ja ilmoitusmenettelyjen yhteensovittaminen lupamenettelyihin. Rekisteröinti- ja ilmoitusmenettelyt on tarkoituksella säädetty kevyemmäksi kuin varsinainen lupamenettely, joten niiden käsittelyn yhteensovittaminen lupa-asioiden käsittelyyn tarkoittaisi, että menettely niissä tulisi raskaammaksi ja voisi ajallisesti pidentyä. Rekisteröinti- ja ilmoitusmenettelyssäkin asiointi voidaan jatkossa toteuttaa sähköisen yhden luukun asiointijärjestelmän kautta, joten rekisteröintiä tai ilmoitusta edellyttävän asian samanaikainen vireillepano lupahakemusten kanssa hyödyntäen yhden luukun toimintamallia on mahdollista. Sähköisten järjestelmien kehittämisessä onkin otettava huomioon järjestelmien yhteensopivuus muihin menettelyihin.

Lupamenettelyjen yhteensovittaminen

Valmistelussa on tarkasteltu erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja lupamenettelyjen yhteensovittamiseksi tai yhdistämiseksi. Nollavaihtoehdossa lupamenettelyjen yhteensovittamista kehitettäisiin ilman lainsäädäntömuutoksia hyödyntäen toimintatapojen ja toimintaympäristön muutosta. Toimintaympäristön muutoksena on tarkasteltu erityisesti aluehallintovirastojen ja ELY-keskusten yhdistymistä uudeksi Valtion lupa- ja valvontavirastoksi. Valtion lupa- ja valvontaviraston perustaminen synnyttää varsinaisia synergiahyötyjä kuitenkin vain kyseisessä viranomaisessa käsiteltävissä asioissa.

Nollavaihtoehdossakin toteutuu mahdollisuus hakea eri lupia sähköisen asiointijärjestelmän kautta yhden luukun periaatteella, mutta eri lupaviranomaiset käsittelevät lupahakemuksia nykyisen lainsäädännön mukaisesti kukin erikseen, jolloin kukin lupamenettely etenisi omaa tahtiaan. Nollavaihtoehtoa ei ole pidetty hankkeen tavoitteiden toteutumisen kannalta riittävänä.

Nollavaihtoehtoon liittyvät toimintatapojen ja toimintaympäristön kehittyminen sisältyvät lähtökohtana myös muihin toteuttamisvaihtoehtoihin.

Toisena vaihtoehtoisena ratkaisumallina on tarkasteltu niin kutsuttua yhdennettyä lupamenettelyä. Yhdennetyllä lupamenettelyllä tarkoitetaan, että eri lupia haettaisiin yhdellä hakemuksella, luvat käsiteltäisiin yhdessä menettelyssä ja menettelyn lopputuloksena syntyisi yksi yhdennetty lupapäätös. Vaihtoehdossa yhdelle viranomaiselle siirrettäisiin myös joko osittain tai kokonaan päätöstoimivaltaa muilta toimivaltaisilta viranomaisilta. Vaihtoehto edellyttäisi näin ollen laajempia muutoksia viranomaisten välisiin toimivaltasuhteisiin tai viranomaisten uudelleenorganisointia. Erilliset toimivaltaiset lupaviranomaiset olisi tässäkin vaihtoehdossa mahdollista säilyttää, mutta toimivalta yhdennetyn lupapäätöksen antamiseen olisi muodollisesti vain yhdellä viranomaisella.

Yhdennetty lupamenettely edellyttäisi, että eri lupamenettelyihin liittyvät säännökset, kuten asiansaisten määritelmät ja kuulemismenettelyt yhtenäistettäisiin. Yhden lupapäätöksen malliin liittyä monia ratkaistavia kysymyksiä, kuten päätöksen osittainen lainvoimaisuus, mahdollisuus luvan osittaiseen määräaikaaisuuteen ja miten keskenään ristiriitaiset lupapäätökset ja -määräykset sovitettaisiin yhteen. Yhdennetyn lupamenettelyn vaihtoehto edellyttäisi laajoja muutoksia lupalakien aineelliseen sisältöön. Myös muutoksenhakua tulisi yhdentää, koska yhdennetystä lupapäätöksestä muutoksenhaun tulisi ohjautua yhtenä kokonaisuutena. Tämä tarkoittaisi, että lupapäätöksiä koskevat valitusoikeutta ja muutoksenhakua koskevat säännökset tulisi yhdenmukaistaa. Vaihtoehto edellyttäisi muutoksia myös Vaasan hallinto-oikeuden nykyiseen erityisasemaan ympäristöasioiden muutoksenhaussa.

Yhdennettyä lupamenettelyä pidemmälle menevässä kokonaisvaltaisessa uudistamisessa ympäristöä ja sen käyttöä koskeva lainsäädäntö koottaisiin ja yhdennettäisiin aineellisesti ja menettelyllisesti uudeksi laiksi vastaavasti kuin esimerkiksi Ruotsin ympäristökaari. Yhdennetyn lupamenettelyn tai lainsäädännön kokonaisuudistuksen edellyttämiin laaja-alaisiin muutoksia ei ole tässä vaiheessa pidetty tarpeellisena. Näin laajojen säädösmuutosten valmistelu ei ole lainsäädäntöhankkeen toimeksianto ja sille asetettu aikataulu huomioon ottaen myöskään ollut mahdollista.

YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittaminen

YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittamisen osalta on vastaavasti tarkasteltu ja arvioitu erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja. Menettelyjen sujuvoittamiseksi ja jouduttamiseksi on tarkasteltu mahdollisuuksia yhdistää menettelyihin sisältyviä päällekkäisiä vaiheita. Tällaisena menettelyvaiheena on tunnistettu arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuuleminen. Jos YVA- ja lupamenettelyitä yhdistettäisiin tätä laajemmin, edellyttäisivät muutokset todennäköisesti merkittäviä muutoksia sekä YVA-menettelyn että nykyisen lupamenettelyn sisältöön.

YVA- ja lupamenettelyjen yhteensovittamisen osalta valmistelussa on tarkasteltu erityisesti kahta päävaihtoehtoa: nollavaihtoehtoa sekä vaihtoehtoa, jossa laissa säädettäisiin arviointiselostuksesta ja lupahakemuksen yhteisestä kuulemisesta. Nollavaihtoehdossa menettelyjen yhteensovittaminen toteutettaisiin voimassa olevan YVA-lain mukaisesti ilman lainsäädäntömuutoksia hyödyntäen toimintatapojen ja toimintaympäristön muutosta. Sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönotolla sekä YVA- että lupamenettelyt sujuvoituvat nykyisestä ja YVA-menettelyssä syntyneet asiakirjat ja selvitykset tulevat ovat nykyistä helpommin hyödynnettävissä myös lupamenettelyssä.

Valtion lupa- ja valvontavirastossa hoidetaan sekä ympäristönsuojelu- ja vesilakiin perustuvat lupatehtäviä että YVA-yhteysviranomaisen tehtäviä, vaikka viranomaisen sisällä tehtävät voivat edelleen olla osoitettuna eri henkilöille. Uudessa virastossa tehtävien yhteensovittaminen voi joka tapauksessa olla nykyistä tiiviimpää. YVA-lain esitöiden mukaan voimassa oleva lainsäädäntö ei periaatteessa estä kuulemasta arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta yhdessä.

Nollavaihtoehdossa YVA- ja lupamenettely säilyvät lähtökohtaisesti erillisinä menettelyinä eikä niiden yhteensovittamista ohjattaisi lainsäädännöllä. Erilliset menettelyt ohjaavat hankkeen suunnittelua tarkentumaan vaiheittain, jolloin eri toteuttamisvaihtoehtojen ympäristövaikutukset ja arviointiselostuksesta saatu palaute on mahdollista ottaa huomioon hankkeen suunnittelun edetessä lupahakemusvaiheeseen. Osallistuminen YVA-menettelyyn ja arviointiselostuksesta kuulemiseen ajoittuu suunnitteluvaiheeseen, jossa hankkeen toteuttamisvaihtoehto on mahdollisesti vielä auki. Tällöin lausuminen hankkeen vaihtoehtotarkastelusta voi vielä tosiasiallisesti vaikuttaa hankkeen jatkosuunnitteluun. Menettelyjen edetessä ajallisesti peräkkäin yhteysviranomaisen arviointiselostuksesta antama perusteltu päätelmä hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista on lupahakemuksesta kuultaessa osallisten käytettävissä.

Arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuulemisen yhdistäminen on mahdollista toteuttaa eri laajuisesti riippuen siitä, miten soveltamisala rajataan. Valmistelussa on tältä osin arvioitu erilaisia alavaihtoehtoja. Alavaihtoehdossa 1A YVA- ja lupamenettelyjen yhteensovittaminen toteutettaisiin säätämällä mahdollisuudesta kuuluttaa arviointiselostuksesta ja valtion lupa- ja valvontavirastossa vireillä olevasta ympäristönsuojelulain mukaisesta lupahakemuksesta samalla kuulutuksella. Tämä koskisi teollisuuslaitosten muutos- ja laajennushankkeita, joissa hankkeen toteuttamiselle ei ole käytännössä vaihtoehtoja tai ainakaan vaihtoehtotarkastelulla ei olisi ympäristövaikutusten kannalta juuri merkitystä.

Alavaihtoehdosta 1A yrityksille kertyvien taloudellisten säästöjen arvioidaan jäävän kokonaisuudessaan melko vähäisiksi, koska soveltamisalan mukaisia hankkeita tulee vireille todennäköisesti suhteellisen harvoin. Muutos- ja laajennushankkeita koskevien YVA-menettelyjen osuus kaikista vuosittain vireille tulleista YVA-menettelyistä on ollut keskimäärin noin 10 prosenttia, tosin vaihteluväli on vuosina 1994—2016 ollut kahdesta prosentista 40 prosenttiin. Määritelmän mukaiset muutos- ja laajennushankkeet olisivat pääosin sellaisia, joissa YVA-menettelyssä edellytetyllä vaihtoehtotarkastelulla ei olisi hankkeen ympäristövaikutusten kannalta suurta merkitystä, joten menettely ei tosiasiaassa juurikaan heikentäisi mahdollisuuksia YVA-menettelyyn osallistumiseen ja osallistumisen vaikuttavuutta. Näin ollen alavaihtoehdolla ei todennäköisesti olisi myöskään suoraa ympäristövaikutuksia.

Toisena alavaihtoehtona on arvioitu vaihtoehtoa 1B, jossa arviointiselostuksesta ja Valtion lupa- ja valvontavirastossa vireillä olevasta lupahakemuksesta kuuleminen voitaisiin yhdistää aina kun YVA-velvollinen hanke edellyttää Valtion lupa- ja valvontaviraston ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaista lupaa. Tässä alavaihtoehdossa kuulemisten yhdistäminen voisi siten koskea muutoshankkeiden lisäksi myös uusia hankkeita. Alavaihtoehto 1B mahdollistaisi arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuulemisten yhdistämisen valtaosassa YVA-velvollisista hankkeista ja sen arvioidaan voivan tulla sovellettavaksi jopa 60 prosentissa kaikista vuosittain vireille tulevista YVA-menettelyistä. Alavaihtoehdossa yrityksille kertyvät taloudelliset hyödyt menettelyjen nopeutumisesta voisivat siten olla suurempia. Soveltamisalan laajentaminen vesilain mukaisiin lupamenettelyihin ei todennäköisesti toisi soveltamisalan piiriin juurikaan hankkeita, koska YVA-menettelyä on sovellettu vesistö rakentamista koskeviin hankkeisiin vain harvoin.

Alavaihtoehdossa 1B voidaan kuitenkin osallistumismahdollisuuksien arvioida heikentyvän nykyisestä sekä YVA- että lupamenettelyssä. Arviointiselostusvaiheessa osallistumisen tosiasiallinen vaikuttavuus vähenisi, koska arviointiselostuksesta vaihtoehtotarkasteluineen kuultaisiin myös uusien hankkeiden osalta vasta siinä vaiheessa, kun hankkeesta vastaava on jo hakenut lupaa tietylle YVA-menettelyssä tarkastellulle vaihtoehdolle. Vastaavasti alavaihtoehdossa osallistumismahdollisuudet heikentyisivät myös lupamenettelyssä, koska lupahakemuksen kuulemisaineistoon ei sisältyisi muiden viranomaisten arviointiselostuksesta antamia lausuntoja eikä yhteysviranomaisen antamaa perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista. Alavaihtoehdosta voisi aiheutua myös kielteisiä ympäristövaikutuksia, kun YVA-menettelyllä ja siinä saadulla palautteella ei olisi vaikutusta hankkeen toteutusvaihtoehdon valintaan. YVA-menettelyn merkitys suunnitteluvälineenä todennäköisesti vähenisi.

Kolmantena alavaihtoehtona 1C on arvioitu vaihtoehtoa, jossa arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuulemisten yhdistäminen olisi mahdollista kaikissa hanketyypeissä, mutta edellytyksenä olisi hankkeen vaihtoehtottomuus. Lisäksi alavaihtoehdossa YVA-menettelyn arviointiohjelmavaihetta ei sovellettaisi lainkaan kiireellisiin hankkeisiin. Muissa kuin kiireellisissä hankkeissa yleisölle tiedotettaisiin arviointiohjelmasta ja -selostuksesta kuulemisen sijaan. Alavaihtoehdon 1C piiriin tulevien tapausten määrää ja taloudellisia vaikutuksia yrityksiin on vaikea etukäteen arvioida, koska soveltamisalaan liittyvät hankkeen vaihtoehtottomuus ja kiireellisyys olisivat aina tapauskohtaisesti arvioitavia edellytyksiä. Alavaihtoehdon 1C toteuttaminen heikentäisi todennäköisesti olennaisesti nykyisiä osallistumismahdollisuuksia sekä arviointiohjelma- että arviointiselostusvaiheessa, mikä voisi heikentää mahdollisuuksia tunnistaa hankkeen ympäristövaikutuksia. Alavaihtoehdosta voisi aiheutua kielteisiä ympäristövaikutuksia.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Lupamenettelyjen yhteensovittaminen

Lupamenettelyjen yhteensovittaminen toteutettaisiin sovittamalla samanaikaisesti vireille pantujen lupahakemusten käsittelyvaiheet ajallisesti yhteen. Yhteensovittamisesta säädettäisiin ehdotettavassa uudessa laissa. Yhteensovittamista koskevan lainsäädännön soveltamisala rajattaisiin ympäristöön vaikuttaville hankkeille pääosin ympäristöministeriön hallinnonalalla myönnettäviin lupiin.

Maakuntauudistuksen yhteydessä perustetaan uusi Valtion lupa- ja valvontavirasto, jolle kootaan lakkautettavien aluehallintovirastojen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten tehtäviä. Samassa yhteydessä on laaja-alaisesti arvioitu valtion viranomaistehtävien järjestämistä. Tukesin tehtävät säilyvät maakuntauudistuksen yhteydessä ennallaan, samoin valtion ja kuntien välinen toimivallanjako ympäristötehtävissä ja rakentamisen ohjauksessa. Näiden hallinnon uudelleenjärjestelyjen ollessa vielä kesken, ei tämän lainsäädäntöhankkeen yhteydessä ole katsottu mahdolliseksi tehdä sisällöllisiä muutoksia lupaviranomaisten toimivaltaan. Tämän vuoksi ehdotuksen valmistelussa lähtökohtana on ollut säilyttää viranomaisten lupatoimivalta nykyisellään.

Lupa-asioiden käsittelyn yhteensovittamisen edellytyksenä olisi, että hankkeelle haetaan joko ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, vesilain mukaista lupaa tai maa-aineslain mukaista lupaa. Ainakin yhden näistä luvista tulisi sisältyä yhteen sovitettaviin menettelyihin. Niiden osalta toimivaltainen viranomainen hoitaisi myös yhteensovittamiseen liittyviä tehtäviä.

Yhteensovittaminen voisi tulla sovellettavaksi, jos ympäristö-, vesi- tai maa-aineslupan lisäksi hankkeelle haetaan samaan aikaan jotain muuta lain soveltamisalaan kuuluvaa lupaa, ja luvat

kuuluvat eri viranomaisten toimivaltaan. Tällainen muu lupa voisi olla maankäyttö- ja rakennuslain mukainen rakennuslupa, toimenpidelupa, rakennuksen purkamislupa tai maisemätyölupa, kaivoslain mukainen malminetsintälupa, kaivoslupa tai kullanhuuhtontalupa taikka vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukainen lupa vaarallisen kemikaalin laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin tai räjähteiden valmistukseen ja varastointiin. Lisäksi yhteensovittaminen voisi koskea luonnonsuojelulain mukaista lupaa laji- tai luontotyyppisuojelesta poikkeamiseen, mikäli samalla haettaisiin kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluvaa ympäristölupaa tai maa-aineslupaa. Yhteensovittamiseen piiriin ehdotetut luvat ja niiden yhdistelmät liittyvät pääsääntöisesti jonkin ammatillisen tai yritystoiminnan aloittamiseen tai muuttamiseen siten, että lupien hakeminen voi ajoittua samaan aikaan.

Luvanhakija päättäisi, sovitetaanko lupahakemusten käsittelyä yhteen. Yhteensovittaminen voisi myös koskea vain osaa hankkeen edellyttämistä lupamenettelyistä. Valinta tehtäisiin siinä vaiheessa, kun lupahakemukset laitetaan vireille. Yhteensovittaminen voitaisiin käsittelyn edessä hakijan aloitteesta myös keskeyttää.

Yhteensovitettavat käsittelyvaiheet olisivat lupahakemuksen täydentämisvaihe, asianosaisten, yleisön ja muiden viranomaisten kuulemisvaihe, vaihe, jossa hakijalle varataan tilaisuus antaa selitys saadusta kuulemispalautteesta, sekä lupapäätöksen antaminen ja siitä tiedottaminen. Lisäksi yhteensovittamiseen liittyisi kiinteästi hakijan neuvonta. Yhteensovittaminen ei koskisi mahdollista muutoksenhakuvaihetta.

Lupahakemusten käsittelyn yhteensovittaminen edellyttää, että joku lupaviranomaisista huolehtii siihen liittyvistä tehtävistä. Yhteensovittavana viranomaisena toimisi valtion lupa- ja valvontavirasto tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen riippuen siitä, kumpi viranomainen on toimivaltainen hankkeeseen liittyvässä ympäristö-, vesi- tai maa-ainesluvassa. Yhteensovittaminen voisi lisäksi koskea kunnan rakennusvalvontaviranomaisen ja Tukesin lupia. Yhteensovittamistehtävä voi lain soveltamisen laajuudesta riippuen edellyttää yhteensovittavalle viranomaiselle lisäresursseja. Tämän vuoksi yhteensovittamistehtävä on tarkoituksenmukaista ja tehokasta keskittää vain tietyille, lain soveltamisen kannalta keskeisille viranomaisille.

Yhteensovittavan viranomaisen tehtävänä olisi tarvittaessa järjestää tapaaminen hankkeesta vastaavan ja hankkeen edellyttämien lupa- ja muiden menettelyjen osalta toimivaltaisten viranomaisten välille. Tapaamisen tarkoituksena olisi hakijan neuvonta ja yhteensovitettavien lupamenettelyjen etenemisen suunnittelu. Lupahakemusten tultua vireille yhteensovittava viranomainen kokoaisi toimivaltaisilta viranomaisilta tiedot hakemusten mahdollisista täydennystarpeista ja pyytäisi ne kootusti hakijalta. Yhteensovittava viranomainen pyytäisi kootusti myös lausunnot lupahakemuksista. Se järjestäisi lupahakemuksista kuulemisen ja tiedottamisen sekä pyytäisi hakijalta kootusti selityksen saaduista lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteistä. Yhteensovittava viranomainen huolehtisi menettelyn lopuksi lupapäätösten tiedoksiantamisesta sekä päätöksistä tiedottamisesta. Menettelyn sujuvan etenemisen varmistamiseksi yhteensovittava viranomainen asettaisi yhteistyössä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa määrääviä eri menettelyvaiheille.

Valtion lupa- ja valvontavirastossa vireille tulevat lupahakemukset voitaisiin käsitellä yhdessä ja niissä voitaisiin antaa yhteinen päätös. Yhteiskäsittely koskisi hakemusta luonnonsuojelulain laji- tai luontotyyppisuojelesta poikkeamiseen ja samaan hankkeeseen liittyvää ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaista lupahakemusta. Luonnonsuojelulakiin, ympäristönsuojelulakiin ja vesilakiin ehdotetaan lisättäväksi yhteiskäsittelyä koskevat säännökset.

YVA- ja lupamenettelyjen yhteensovittaminen

YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittamista koskevilla ehdotuksilla lähtökohtana on säilyttää ennallaan vastikään uudistetun YVA-lain tavoitteet ja YVA-menettelyn kaksivaiheisuus. Lisäksi tavoitteena on välttää osallistumismahdollisuuksien heikentyminen sekä YVA- että lupamenettelyssä ja varmistaa, ettei ympäristönsuojelun taso heikenny. Lisäksi ehdotuksissa on otettu huomioon YVA-direktiivistä tulevat velvoitteet, tässä yhteydessä erityisesti vaatimus YVA-menettelyyn sisältyvästä vaihtoehtotarkastelusta. Direktiivin mukaan ympäristövaikutusten arvioinnin tulee sisältää kuvaus hankkeen kohtuullisista, varteenotettavista vaihtoehdoista ja toteuttamisvaihtoehdon valinnassa on huomioitava vaihtoehtojen ympäristövaikutukset.

YVA- ja lupamenettelyjen yhteensovittaminen toteutettaisiin säätämällä mahdollisuudesta kuulla ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ympäristölupamenettelyn yhteydessä, jos kyse on Valtion lupa- ja valvontavirastossa vireillä olevasta ympäristölupasta. Arviointiselostuksesta kuuleminen voitaisiin yhdistää lupahakemuksesta kuulemiseen, jos ympäristölupaa haetaan hankkeelle tai hankkeen muutokselle, jolle ei ole hankkeen sijainnin, laajuuden tai teknisten ominaisuuksien kannalta muuta toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa. Tällaisissa hankkeissa vaihtoehtotarkastelulla ei arvioida olevan hankkeen ympäristövaikutusten kannalta suurta merkitystä, joten menettely ei tosiasiallisesti juurikaan heikentäisi osallistumismahdollisuuksia ja osallistumisen vaikuttavuutta.

Kuulemisen yhdistäminen voi tulla kysymykseen sekä kokonaan uudessa hankkeessa, että olemassa olevan hankkeen muutoksessa, jos hanke edellyttää ympäristönsuojelulain mukaista lupaa. Hakija voisi tehdä aloitteen yhdistämisestä ja siitä päättäisivät yhteysviranomaisen ja lupaviranomaisen yhteisymmärryksessä.

Lisäksi säädettäisiin mahdollisuudesta yhdistää arviointiselostuksesta kuuleminen ympäristönsuojelu- tai vesilain mukaisesta lupahakemuksesta kuulemiseen, jos kyse on YVA-lain 27 §:ssä tarkoitettua perustellun päätelmän ajantasaisuudesta. Tällaisessa tilanteessa arviointiselostuksesta on jo kertaalleen kuultu. Lisäksi täsmennettäisiin YVA-lain säännöksiä ympäristövaikutusten arvioinnin ja lupahakemuksen selvitystarpeiden yhteensovittamisesta. Menettelyjen ajallinen yhdistäminen tarkoittaa myös, että YVA:n ja lupahakemuksen edellyttämät selvitykset ovat todennäköisesti laadittavissa samanaikaisesti.

Arviointiselostuksen ja lupahakemuksen yhteisestä kuulemisesta säädettäisiin ympäristönsuojelu- ja vesilaissa. Lupaviranomainen huolehtisi kuulemisen järjestämisestä. Yhteiskuulemiselle säädettäisiin varattavaksi vähintään 45 päivän ja enintään 60 päivän kuulemisaika. Kuulemisaikojen pidentämisellä turvattaisiin osallistumisoikeuksien toteutumista ottaen huomioon samanaikaisesti kuultavana olevan aineiston laajuus sekä se, ettei lupahakemuksen kuulemisaineistoon yhteisessä kuulemisessa sisälly yhteysviranomaisen perusteltua päätelmää eikä muiden viranomaisten kannanottoja arviointiselostuksesta.

4 Vaikutusten arviointi

4.1 Yleistä

Ehdotusten vaikutusten arviointi perustuu pääosin SYKEN ja Itä-Suomen yliopiston yhteishankkeena laadittuun selvitykseen Ympäristöllisten menettelyjen yhden luukun palveluiden lainsäädäntöhankkeen vaikutusten arviointi.

Lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevien ehdotusten vaikutukset on arvioitu oletuksella, että yhteensovittamista sovellettaisiin vuosittain noin 200 hankkeen lupamenettelyissä. Lupamenettelyjen yhteensovittamisen piiriin on arvioitu tulevan eniten hankkeita, joiden toteuttami-

nen edellyttää ainakin ympäristölupaa ja rakennuslupaa. Tällaisia hankkeita koskevia lupahakemuksia on arvioitu tulevan vuosittain vireille lähes 200. Näistä hankkeista noin 75 prosenttia arvioidaan olevan sellaisia, joissa ympäristöluvan myöntää valtion lupaviranomainen. Kaivoslain mukaista kaivoslupaa edellyttäviä hankkeita, joihin liittyy myös ympäristöluvan tarve, arvioidaan tulevan vuosittain vireille vain muutamia. Samoin hankkeita, jotka vaativat ainakin ympäristöluvan ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisen luvan, arvioidaan tulevan vuosittain vireille vain muutamia. Yritysten investointihalukkuuteen ja vireille tulevien yhteensovitettävien lupahakemusten määrään vaikuttaa luonnollisesti yleinen taloudellinen tilanne, joten tosiasiallinen soveltamismäärä voi poiketa ennakoarvioista molempiin suuntiin.

Lupien yhteensovittamisen piiriin voi lähtökohtaisesti tulla mitä tahansa teollista toimintaa harjoittavia laitoksia ja lupien käsittelyn yhteensovittaminen voi tilanteesta riippuen sopia sekä pienille, keskisuurille että suurille toiminnanharjoittajille. Luvanhakijan päätökseen valita lupamenettelyjen yhteensovittaminen vaikuttaa todennäköisesti eniten se, miten suurella varmuudella hakija voi luottaa saavansa toiminnalle ympäristöluvan haetulle sijoituspaikalle. Muussa tapauksessa hakijan ei välttämättä kannata ympäristölupahakemusta laadittaessa panostaa toimintaan liittyvien rakennusten yksityiskohtaiseen suunnitteluun ja hakea niille rakennuslupaa ennen kuin toiminnan sijoittuminen on ympäristöluvalla ratkaistu. Tällä olettamalla yhteensovittamisen voidaan arvioida tulevan useimmin sovellettavaksi toiminnan muuttamista koskevien lupahakemusten käsittelyyn.

Käsittelyjen yhteensovittamisesta syntyy yrityksille suurin hyöty, jos yhteensovittaminen lyhentää lupamenettelyjen kokonaiskäsittelyaikaa. Käsittelyn nopeutuminen vaikuttaa siihen, kuinka nopeasti yritys voi investoida suunniteltuun hankkeeseen, jolloin taloudellinen hyöty syntyy tuotannon aikaistumisesta. Yhteensovitettävistä luvista ympäristölupahakemuksen käsittelyn oletetaan kestävän pisimpään. Ympäristölupahakemuksen keskimääräinen käsittelyaika on nykyään 11,6 kuukautta. Arviointihankkeen työpajoissa ja tehdyissä kyselyissä yritysten ja viranomaisten arviot yhteensovittamisen vaikutuksesta lupahakemuksen käsittelyaikaan eroavat toisistaan huomattavasti. Yritysten arvion mukaan kokonaiskäsittelyaika voisi nopeutua noin 23 prosenttia menettelyjen lisääntyvän koordinoinnin, luvanhakijan ja viranomaisten tapaamisen sekä sähköisen järjestelmän hyödyntämisen vuoksi. Sen sijaan viranomaisten arvion mukaan lupahakemusten käsittelyaika saattaisi yhteensovittamisen seurauksena pidentyä jopa 15 prosenttia, ellei yhteensovittamista hidastumisen vuoksi keskeytettäisi. Arvioon yhteensovittamisen vaikutuksesta käsittelyaikaan sisältyy näin ollen merkittävää epävarmuutta. Lisäksi lakiehdotusten vaikutuksia arvioitaessa on mahdotonta eritellä, miltä osin käsittely nopeutuu pelkästään sähköisen asiointijärjestelmän käyttöönoton vuoksi.

Tilanteita, jossa Valtion lupa- ja valvontavirastossa tulisi käsiteltäväksi luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamislupa yhdessä vesilain mukaisen luvan tai ympäristöluvan kanssa, arvioidaan vuosien 2015—2017 poikkeamispäätösmäärien perusteella olevan vuosittain enintään muutamia kymmeniä. Mainittuna ajanjaksona myönnetty luonnonsuojelulain poikkeamisluvat ovat useimmin liittyneet johonkin vesistö rakentamista koskevaan hankkeeseen, joka on voinut vaatia myös vesilain mukaista lupaa. Valtion lupa- ja valvontaviraston sisäisen yhteiskäsittelyn ei arvioida juurikaan vaikuttavan lupahakemusten kokonaiskäsittelyaikaan, koska ympäristöluvan tai vesilain mukaisen luvan käsittelyyn ei ehdoteta muutoksia.

Etukäteen on mahdoton arvioida määrällisesti, miten usein YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittamista koskevia säännöksiä tullaan soveltamaan. Todennäköisesti hankkeen vaihtoehdottomusedellytys täyttyy useimmin muutoshankkeiden osalta. Muutoshankkeita koskevia YVA-menettelyjä on tullut vuosittain vireille keskimäärin viidestä kymmeneen. Saatavilla olevien tietojen perusteella ei ole ollut mahdollista arvioida vaihtoehdottomuuden edellytykset täyttä-

vien uusien hankkeiden lukumäärää. Tämä edellyttäisi aikaisemman YVA-käytännön yksityiskohtaista läpikäyntiä. Todennäköisesti tällaisten vaihtoehdottomien uusien hankkeiden määrä on rajallinen.

Arviointiselostuksesta voitaisiin ehdotuksen mukaan kuulla samassa yhteydessä ympäristön-suojelulain tai vesilain mukaisen lupahakemuksen kanssa myös silloin, kun arviointiselostusta on täydennettävä perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi. Säännöksen soveltamisen laajuutta on etukäteen vaikea ennakoida, koska uuden YVA-lain soveltamisesta ei ole vielä käytäntöä. Soveltaminen voi esimerkiksi tulla kysymykseen tilanteissa, jossa arviointiselostuksen laatimisesta on kulunut aikaa tai jos se on laadittu hankkeen varhaisessa suunnitteluvaiheessa. Kuulemisen yhdistäminen näissä tilanteissa nopeuttaisi menettelyjä todennäköisesti enimmillään muutamalla kuukaudella.

Yhdistämällä arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuuleminen voidaan menettelyjen yhteenlaskettua kestoja nopeuttaa ainakin kahdella kuukaudella verrattuna tilanteeseen, että lupahakemus tulee vireille vasta, kun perusteltu päätös arviointiselostuksesta on annettu. Menettelyjen käsittelyaikojen lyhenemistä arvioitaessa on otettava huomioon, että lupahakemuksesta on usein tarpeen täydentää sen vireille tulon jälkeen, mikä voisi viivästyttää kuulemisten alkamista. Yhdistetyssä kuulemisessa yhteinen kuulemisaika olisi 15–30 päivää pidempi verrattuna siihen, että lupahakemuksesta kuullaan erikseen. Kuulemisten jälkeen tulee yhteysviranomaiselle varata kahden kuukauden määräaika perustellun päätöksen antamiselle. Samaa ajankohtaan lupamenettelyssä ajoittuu vaihe luvanhakijan kuulemiselle ja vastineen antamiselle, mihin pääsääntöisesti varataan 30 päivää. Tässä vaiheessa kuulemisten yhdistäminen tarkoittaisi siten menettelyn pidentämistä enintään 30 päivää verrattuna siihen, että lupamenettely etenisi erillisenä menettelynä. Lisäksi on otettava huomioon aika, jonka lupaviranomainen tarvitsee perustellun päätelmän huomioon ottamiseksi lupapäätöksessä.

4.2 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1 Vaikutukset kotitalouksiin

Lupamenettelyjen tai YVA- ja lupamenettelyn yhteensovittamista koskevilla ehdotuksilla ei ole sanottavia taloudellisia vaikutuksia suhteessa kotitalouksiin, koska yhteensovittaminen koskee ammatillisesti harjoitettavien hankkeiden toteuttamiseen liittyviä lupa- ja YVA-menettelyjä. Ehdotuksesta voidaan arvioida aiheutuvan vaikutuksia myös kotitalouksille ja yksityisille henkilöille siltä osin, kun ehdotuksilla on vaikutusta osallistumiseen. Lähtökohtaisesti yksityisille asianosaisille ja haitankärsijöille osallistumisesta aiheutuvat kustannukset voivat vähentyä, kun näkemykset voidaan keskittää yhteen ajankohtaan ja kerralla esitetyt näkemykset otetaan huomioon useammassa menettelyssä. Vaikka kertaluonteinen työmäärä on suurempi, kun samalla kertaa on kuultavana laajempi kuulemisaineisto, kokonaistyömäärän arvioidaan vähenevän verrattuna tilanteeseen, jossa eri hakemuksista tai selvityksistä kuultaisiin erikseen.

4.2.2 Vaikutukset yrityksiin

Yhteensovitettavien lupahakemusten käsittelyn nopeutumisesta syntyviä taloudellisia hyötyjä on arvioitu oletuksilla, että lupien käsittelyn kokonaisaika yhteensovituksen vuoksi nopeutuu tai hidastuu 10, 20 tai 30 prosenttia. Jos käsittelyajat nopeutuisivat 30 prosenttia, olisivat kaikkien lupayhdistelmien taloudelliset kokonaisvaikutukset 10 vuoden tarkastelujaksolla yhteensä noin 260 miljoonaa euroa, 10 prosentin nopeutumisella noin 60 miljoonaa euroa. Jos käsittelyaika tulisikin hidastumaan uuden menettelyn myötä, olisivat kokonaisvaikutukset 10 vuoden tarkastelujaksolla 10 prosentin hidastumisella enintään -50 miljoonaa euroa ja 30 prosentin hi-

dastumisesta enintään -150 miljoonaa euroa. Yhteensovittamisen arvioidaan lyhentävän hakemusten kokonaiskäsitteilyaikaa, joten tosiasiallisen vaikutuksen arvioidaan olevan positiivinen ja asettuvan johonkin 260 miljoonan ja -150 miljoonan euron välille.

Lupamenettelyjen yhteensovittamisen arvioidaan lisäksi vähentävän yritysten kustannuksia, kun yhteensovitettavissa asioissa viranomaisneuvonta tehostuu ja eri lupiin liittyviä selvitystarpeita koordinoidaan. Yritysten hallinnolliset kustannukset alenevat, jos hakemusten valmisteluun käytettävä kokonaistyöaika vähenee. Käytännössä esimerkiksi mahdollisten konsulttipalveluiden tarpeet voivat vähentyä. Yrityksille tehdyn sähköisen kyselyn perusteella yhteensovittamisen arvioidaan vähentävän niiden hallinnollisia kustannuksia noin 14 prosenttia. Arvio sisältää epävarmuuksia, koska kyselyyn vastanneiden yritysten edustajilla ei lainsäädännön valmisteluvaiheessa ole ollut vielä täsmällistä tietoa yhteensovittamisen todellisista vaikutuksista. Lisäksi suuri osa vastauksissa arvioiduista hyödyistä koostuu todennäköisesti sähköisen asiointijärjestelmän tuomista eduista. Mainitut epävarmuustekijät huomioon ottaen vaikutusten yritysten hallinnollisten kustannusten vähenemisestä koituviin hyötyjen diskontattuun nettonykyarvoon voidaan arvioida olevan tarkastelujaksolla 2020—2029 yhteensä 3,4 miljoonaa euroa.

Yrityksille yhteensovittamisesta aiheutuvien taloudellisten vaikutusten arvioidaan koituvan lähes yksinomaan investointien nopeutumisesta. Lupamenettelyjen yhteensovittamisesta yrityksille koituvien taloudellisten hyötyjen nettonykyarvon arvioidaan olevan 10 vuoden tarkastelujaksolla yhteensä noin 155 miljoonaa euroa. Tämä hyöty on saavutettavissa, jos lupamenettelyiden yhteensovittaminen nopeuttaa lupien käsitteilyaikoja yhteensä 20 prosenttia. Vaikutus jakautuu edellä esitetyn mukaisesti yritysten hallinnollisten kustannusten vähentymisestä koituviin hyötyihin (3,4 miljoonaa euroa), yritysten investointien nopeutumisesta koituviin hyötyihin (153 miljoonaa euroa) sekä lisääntyneisiin julkisen talouden hallinnollisiin kustannuksiin (-2,0 miljoonaa euroa).

Edellä esitettyjen taloudellisten vaikutusten laskelmien lähtötietoihin sisältyy runsaasti epävarmuuksia. Arvioinnin tueksi onkin laadittu epävarmuustarkastelu, jossa on tarkasteltu epävarmimpien lähtötietojen muutosten vaikutuksia arvioinnin lopputulokseen. Paitsi lupien käsitteilyaikojen nopeutumisen osalta, epävarmuustarkastelua on tehty oletuksella, että lupien yhteensovittamista haetaan 20 prosenttia enemmän tai vähemmän kuin mitä enimmäismääräksi on arvioitu. Lisäksi epävarmuutta liittyy kunkin lupahdistelmän keskimääräisen investoinnin arvoon sekä arvioinnissa käytettyyn diskonttokorkoon.

Tämä tarkastelu osoittaa, että eri oletuksilla taloudellisten hyötyjen nettonykyarvo vaihtelee tarkastelujaksolla 2020—2029 kokonaisuudessaan -280 ja 320 miljoonan euron välillä. Taloudelliset vaikutukset jäisivät näin ollen parhaimmillaankin vuositasolla melko maltillisiksi. Keskeisin epävarmuustekijä liittyy epävarmuuteen siitä, miten usein toiminnanharjoittajat etenkin kokonaan uusien hankkeiden luvituksessa päättäisivät hakea eri lupia samanaikaisesti ja pyytää lupahakemusten käsitteilyn yhteensovittamista. Taloudellisten hyötyjen realisoituminen maksimissaan edellyttää, että lupien käsitteilyajat nopeutuvat huomattavasti ja että lupien käsitteilyn yhteensovittaminen otetaan mahdollisimman laajasti käyttöön. Jos nämä tavoitteet eivät toteudu, voivat ehdotuksen taloudelliset hyödyt muuttua kustannuksiksi.

YVA-menettelyyn liittyvästä arviointiselostuksesta ja ympäristölupahakemuksesta kuulemisen yhdistäminen nopeuttaa hankkeen toteuttamisen edellytyksenä olevien ennakoivalvontamenettelyjen käsitteilyaikaa. YVA- ja ympäristölupamenettelyt voivat kuulemisten yhdistämistilanteessa nopeutua yhteensä enimmillään kaksi kuukautta verrattuna tilanteeseen, jossa kuulemisia ei yhdistetä. Toisaalta kuulemisten yhdistämiseen liittyy toiminnanharjoittajan kannalta riski siitä, että arviointiselostuksesta saatu kuulemisipalautte ja perusteltu päätelmä antavat aihetta

hankesuunnitelman ja lupahakemuksen muutoksille. Tällöin kuulemisten yhdistämisestä saatu ajallinen hyöty menetettäisiin ja kokonaiskäsittelyaika pitenisi.

Arviointiselostukseen ja lupahakemukseen sisällytettävien selvitystarpeiden nykyistä tiiviimpi yhteensovittaminen vähentää toiminnanharjoittajan hallinnollista taakkaa selvitysten laatimisessa niissä tilanteissa, kun selvityksiä voidaan yhdistää. Lupahakemuksen ja arviointiselostuksen selvitystarpeet vastaavat pääosin toisiaan, joten selvityksiä voitaisiin pääosin laatia yhteisesti. Ehdotuksen yritysvaikutukset ovat myönteisiä. Selvitysten laajuus, kohdentuminen ja niiden vaatima työmäärä ovat tapauskohtaisia, joten ehdotuksen euromääräisiä vaikutuksia ei ole mahdollista arvioida.

4.2.3 Vaikutukset julkiseen talouteen

Lupamenettelyjen yhteensovittamisen vaikutukset julkiseen talouteen syntyvät vaikutuksesta lupahakemuksen käsittelyyn viranomaisissa käytettyyn kokonaistyöaikaan. Yhteensovittavan viranomaisen työmäärä lisääntyisi nykyisestä, koska sille keskitettäisiin eräitä lupakäsittelyyn liittyviä tehtäviä, hakemusten täydennyspyynnön kokoaminen, kuulemisen järjestäminen, lausuntojen pyytäminen sekä hankkeen vireille tulosta ja päätöksistä tiedottaminen. Näiden käsittelyvaiheiden osalta muiden toimivaltaisten viranomaisten työmäärä vastaavasti vähenisi. Lisäksi yhteensovittavalle viranomaiselle tulisi lisätyötä liittyen asiakaspalveluun ja neuvontaan, tapaamisten järjestämiseen, lupakäsittelyn projektinhallintaan ja käsittelyn aikataulutukseen.

Yhteensovittamisesta on arvioitu aiheutuvan viranomaisille lisätyötä, jonka johdosta julkisen talouden hallinnolliset kustannukset voivat kasvaa keskimäärin noin 12 prosenttia. Arvio perustuu viranomaisille tehtyyn kyselyyn. Arvio sisältää kuitenkin epävarmuutta, sillä hakemusten yhteensovittamisesta aiheutuvia tosiasiallisia vaikutuksia on vaikea arvioida tai sitä, kuinka usein yhteensovittamista sovellettaisiin. Esityksen tavoitteena on, että työmäärä vastaavasti muulla lupaviranomaisella kuin yhteen sovittavalla viranomaisella vähenisi. Arvioiduista viranomaiskustannusvaikutuksista osa voi olla selitettävissä myös sähköisen järjestelmän ja uuden valtion lupa- ja valvontaviranomaisen perustamisella.

Arvio perustuu viranomaisen yhden ympäristölupan käsittelyyn käyttämään tuntimäärään (Valtiovarainministeriö 2017), joka on kerrottu tuntityön hinnalla henkilöstösivukuluineen. Muiden kuin ympäristölupien osalta käsittelyyn käytetty työaika on arvioitu vertaamalla sitä työmäärällisesti ympäristölupaan. Kunkin lupatyypin kustannusvaikutus on arvioitu standardikustannusmallilla ottaen huomioon viranomaistyön tuntikustannuksen, joka huomioi viranomaisen tuntipalkan sekä palkan sivukulukertoimen. Sivukulukertoimenä on käytetty arvoa 1,5.

Vaikutus julkisen talouden hyötyjen nettohyötyyn voi edellä esitetyn arvion perustella tarkastelujaksolla 2020—2029 olla yhteensä enintään -2,1 miljoonaa euroa. Suurimman vaikutuksen arvioidaan kohdistuvan ympäristölupan ja rakennusluvan yhteensovittamisesta valtion lupa- ja valvontavirastolle. Ennakkoon arvioidusta soveltamistilanteiden vuosittaisesta enimmäismäärästä yli kolme neljäsosaa voisi koskea lupayhdistelmiä, joissa yhteensovittava viranomaisen olisi valtion lupa- ja valvontavirasto. Muissa tilanteissa yhteensovittavana viranomaisena olisi kuntien ympäristönsuojeluviranomainen. Yksittäiselle kunnalle ehdotuksesta aiheutuva lisätyön määrä olisi siten marginaalinen, koska soveltamistilanteita todennäköisesti tulisi hyvin harvoin. Yhteensovittamistehtävän hoitamisesta aiheutuvan viranomaisten lisäresurssin tarpeen arvioidaan vuositasolla olevan noin neljä henkilötyövuotta.

Ehdotuksesta, jonka mukaan yhteiskäsittely soveltamista laajennettaisiin Valtion lupa- ja valvontavirastossa käsiteltävissä asioissa siten, että luonnonsuojelulain mukainen poikkeamista

koskeva hakemus voidaan käsitellä yhdessä ympäristölupahakemuksen tai vesilain mukaisen hakemuksen kanssa, ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia julkiseen talouteen.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuulemisen yhdistäminen voi vähäisessä määrin vähentää viranomaisen yhteenlaskettua työmäärää, kun kuuleminen toteutetaan yhdessä. Ehdotuksen vaikutus julkiseen talouteen on todennäköisesti lievästi positiivinen tai neutraali.

4.3 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Lupamenettelyjen yhteensovittamisen vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin aiheutuvat toisaalta yhteen sovittavan viranomaisen tehtävistä lupamenettelyn eri käsittelyvaiheissa sekä eri lupaviranomaisten välisen yhteistyön tiivistymisestä. Vastuu lupakäsittelyyn liittyvistä menettelyvaiheista (hakemusten täydentäminen, kuulemiset, lausunnot, vireille tulosta ja päätöksistä tiedottaminen) sekä lupakäsittelyn projektinhallinnasta (ennakkotapaamiset, tarvittavien viranomaisten mukaantulo, toiminnanharjoittajan ja asianosaisten asiakaspalvelu, aikataulutus) siirtyy yhteensovittamisessa osin lupaviranomaisilta yhteensovittavalle viranomaiselle. Yhteensovittava viranomainen vastaisi hakijan ja viranomaisten välisen tapaamisen järjestämisessä, neuvonnasta menettelyä koskevissa kyselyissä, lausuntopyyntöjen, kuulemisen ja tiedottamisen toteuttamisesta sekä myös luvan käsittelystä omalla toimialallaan. Tehtävän hoito edellyttää hyvää projektinhallinnan ja -johtamisen osaamista.

Vaikutukset viranomaisten henkilöstöön tai organisaatioon riippuvat siitä, kuinka paljon toiminnanharjoittajat tulevat käyttämään lupien ajallisen yhteensovittamisen mahdollisuutta. Eri-tyisesti pienissä kunnissa, joissa resurssit ovat jo nykyisellään niukat, ympäristönsuojeluviranomaiselle tulevalla yhteensovittamistehtävällä voi soveltamisen laajuudesta riippuen olla vaikutusta viranomaisen kokonaisresurssitarpeeseen. Riittävästä resursoinnista on huolehdittava, jotta yhteensovittamisesta ei aiheudu viivästymistä viranomaisen muiden asioiden käsittelyssä.

Lupamenettelyiden yhteensovittamisella ei muuteta eri lupalakien mukaisia menettelyitä, joten viranomaisten tehtävätkään eivät lähtökohtaisesti muutu. Osa lupamenettelyn käsittelyyn liittyvistä työvaiheista jää yhteensovittamistilanteessa toimivaltaiselta viranomaiselta pois, kun taas yhteensovittavan viranomaisen osalta esitetään uusia yhteensovittamiseen liittyviä tehtäviä. On selvää, että tämän johdosta yhteensovittavan viranomaisen työmäärä lisääntyy jonkin verran ja muiden viranomaisten työmäärä puolestaan vähenee. Yhteensovittavan viranomaisen ja toiminnanharjoittajan yhteistyö todennäköisesti myös tiivistyy verrattuna nykytilanteeseen, jossa toiminnanharjoittaja asioi lukuisten viranomaisten kanssa.

Yhteiskäsittelyn laajentaminen Valtion lupa- ja valvontavirastossa käsiteltävissä asioissa siten, että luonnonsuojelulain mukainen poikkeamista koskeva hakemus voidaan käsitellä yhdessä ympäristölupahakemuksen tai vesilain mukaisen hakemuksen kanssa, ei käytännössä aiheuta juurikaan vaikutuksia viranomaisten tehtäviin. Tehtävien käytännön järjestäminen Valtion lupa- ja valvontavirastossa voidaan toteuttaa nykyisillä voimavaroilla viraston sisäisin järjestelyin.

Ehdotuksella voi yhteiskäsittelyä koskevan ehdotuksen osalta olla vähäisiä vaikutuksia työmäärän jakaantumiseen eri hallinto-oikeuksissa, olettaen että päätökseen haetaan muutosta. Yhteiskäsittelyssä annettua päätöksestä haetaan jatkossa kokonaisuudessaan muutosta Vaasan hallinto-oikeudelta. Vaasan hallinto-oikeudessa työmäärä voisi tältä osin kasvaa, mikäli yhteiskäsittelyssä annettuihin päätöksiin haetaan muutosta, koska tällöin ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten päätösten lisäksi myös luonnonsuojelulain poikkeamispäätöksestä tehty valitus ohjautuisi Vaasan hallinto-oikeuteen riippumatta siitä, minkä hallinto-oikeuden tuomiopiirin

alueella poikkeamislupa on myönnetty. Vastaavasti muiden alueellisesti toimivaltaisten hallinto-oikeuksien työmäärä tältä osin vähenisi. Joka tapauksessa vaikutuksen arvioidaan jäävän vähäiseksi, koska uusien yhteiskäsittelyssä annettavien päätösten lukumäärän arvioidaan jäävän vuosittain alle kymmeneen.

Ympäristövaikutusten arviointiselostukseen ja lupahakemukseen sisällytettävien selvitystarpeiden nykyistä tiiviimpi yhteensovittaminen tarkoittaa, että lupaviranomainen osallistuu nykyistä useammin ja aktiivisemmin YVA-menettelyyn arviointiohjelmavaiheessa, jotta siinä voidaan paremmin tunnistaa lupamenettelyn edellyttämiä selvitystarpeita. Lupaviranomaisen kokonaistyömäärän ei arvioida kuitenkaan kovin paljon lisääntyvän, koska osallistuminen vähentää työmäärää vastaavasti myöhemmin lupahakemusvaiheessa. Arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuulemisen yhdistämisellä on vaikutuksia viranomaistehtäviin vain Valtion lupa- ja valvontaviraston sisäisesti. Ehdotuksen ei arvioida juurikaan vaikuttavan viranomaisen kokonaistyömäärään. Ehdotus tiivistää yhteysviranomaisen ja lupaviranomaisen välistä yhteistyötä ja tehostaa viranomaisen toimintaa.

4.4 Ympäristövaikutukset

Lupamenettelyjen yhteensovittamisella ei ole suoranaisia ympäristövaikutuksia, koska lupien myöntämisen edellytyksiä ei muuteta. Menettelyjen yhteensovittamisesta voi aiheutua kuitenkin välillisiä ympäristövaikutuksia.

Menettelyjen nopeutuminen ja eri lupien kuulemisten yhteensovittaminen voi käytännössä vaikeuttaa haitankärsijöiden ja asianosaisten käytännön mahdollisuuksia osallistua lupahakemuksesta kuulemiseen, kun samalla kertaan on nähtävillä mielipiteitä ja muistutuksia varten useampi lupahakemus selvityksineen. Osa vaikuttamismahdollisuuksista ja sitä kautta hankkeeseen liittyvästä paikallistuntemuksesta voisi tällaisessa tilanteessa jäädä hyödyntämättä, jos tieto kuulemisesta ei jostain syystä tavoitaisi osallisia ja tilaisuus on tarjolla vain kertaalleen.

Toisaalta menettelyjen yhteensovittamisen voi arvioida myös parantavan haitankärsijöiden ja asianosaisten tosiasiallisia mahdollisuuksia saada kokonaiskuva hankkeesta ja sen vaikutuksista. Yhteensovittamisella vältetään moninkertainen kuuleminen saman hankkeen eri osavaiheissa, jolloin osallistumisen edellyttämä kokonaistyömäärä todennäköisesti vähenee. Hankkeen koolla ja luonteella, lupajärjestelmien toimivuudella sekä viranomaisten antamalla ohjauksella ja neuvonnalla on merkittävä rooli sen suhteen, ovatko vaikutukset myönteisiä vai kielteisiä.

Laajat, yhtä aikaa kuultavana olevat aineistot voivat olla haaste myös hakemuksista lausuntonsa antavalle viranomaiselle, vaikka lausuminen eri hakemuksista samanaikaisesti tuo myös synergiahyötyjä. Yhteensovitettut menettelyt voivat näin kokonaisuudessaan vapauttaa viranomaisresursseja muuhun käyttöön. Tämä koskee sekä lupaviranomaisia että lausunnonantajana toimivia viranomaisia.

Eri lupamenettelyjen nykyistä parempi keskinäinen koordinaatio myös niihin liittyvien selvitystarpeiden osalta voi parantaa selvitysten laatua ja kattavuutta. Lupapäätösten ja niihin sisältyvien määräysten yhdenmukaisuus voi parantua viranomaisten keskinäisen yhteistyön lisääntymisen myötä.

Lupamenettelyjen nopeutumisen vaikutus ympäristönsuojelun tasoon puolestaan riippuu siitä, millaisesta toiminnasta on kyse. Jos kyse on olemassa olevan toiminnan muuttamisesta, ovat uudet lupaehdot yleensä tiukemmat kuin aiemmat, jolloin nopeutuminen merkitsee ympäristönsuojelun tason nopeampaa paranemista. Jos kyse on puolestaan kokonaan uudesta toiminnasta,

voi nopeutuminen merkitä lupaa aloittaa ympäristön tilaa heikentävä toiminta aikaisemmin. Tämän vaikutuksen osalta on merkitystä myös sillä, tarkastellaanko asiaa vain Suomen osalta vai laajemmin niin, että Suomi on yksi mahdollinen sijoitusvaihtoehto ympäristön pilaamista mahdollisesti aiheuttavalle toiminnalle. Ympäristövaikutusten kannalta voidaan myös olettaa, että erityisesti teollisten toimintojen muutos- ja laajennushankkeissa otetaan yleensä käyttöön uutta, aiempaa puhtaampaa tekniikkaa. Koska aineellista lainsäädäntöä ei muuteta, ei edellä kuvattujen välillisten vaikutusten arvioida olevan kovin merkittäviä.

Ympäristövaikutusten arviointiselostukseen ja lupahakemukseen sisällytettävien selvitystarpeiden nykyistä tiiviimmällä yhteensovittamisella ei arvioida olevan suoria ympäristövaikutuksia, koska arviointiselostuksen tai lupahakemusten sisältövaatimuksia ei muuteta. Ehdotuksella pyritään yhteensovittamaan eri lainsäädäntöön perustuvat selvitystarpeet nykyistä paremmin silloin, kun se on mahdollista.

Myöskään arviointiselostuksesta ja ympäristölupahakemuksesta kuulemisen yhdistämisestä ei arvioida aiheutuvan merkittäviä ympäristövaikutuksia. Kuulemiset on mahdollista yhdistää vain sellaisten hankkeiden osalta, joiden toteuttamiselle ei hankkeen sijainnin, laajuuden tai teknisen toteuttamistavan kannalta ole muuta toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa. Tällaisessa tilanteessa kokonaan erillisestä YVA-menettelystä ei todennäköisesti olisi saatavissa ympäristön kannalta sellaisia hyötyjä, joita arviointimenettely parhaimmillaan voi tuottaa. Menettelyjen yhteensovittaminen voi käytännössä vaikuttaa myös niin, että hankkeesta vastaava pyrkii laatimaan mahdollisimman korkeatasoisen arviointiselostuksen, mikä tukee laadukasta hankesuunnittelua ja lupahakemusta. Muussa tapauksessa hakijalle voi syntyä riski siitä, että hanketta ja arviointia on kuulemisen ja perustellun päätelmän vuoksi vielä tarpeen muuttaa tai täydentää, jolloin menettelyjen nopeutumisesta saatava hyöty menetetään.

4.5 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Kansalaisten osallistumisen kannalta lupamenettelyjen yhteensovittamisella voi olla sekä myönteisiä että kielteisiä vaikutuksia. Eri lupia koskevien hakemusten samanaikainen tiedottaminen ja kuuleminen sitovat lupahakemukset aiempaa selkeämmin yhdeksi kokonaisuudeksi, mikä helpottaa hankekokonaisuuden ymmärtämistä ja osallistumisen kohdentamista. Hankkeeseen osallistuvan ei myöskään tarvitse perehtyä samaa hanketta koskevaan kuulemisaineistoon monta kertaa. Toisaalta kansalaisten ja järjestöjen voi olla myös nykyistä vaikeampaa saavuttaa riittävä ymmärrys hankekokonaisuudesta ja sen edellyttämistä eri luvista ja valmistella muistutus tai mielipide laajasta kuulemisaineistosta, ellei kuulemisaika ole riittävän pitkä.

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen ja ympäristölupahakemuksen kuulemisen yhdistäminen voi heikentää kansalaisten ja järjestöjen osallistumisen vaikuttavuutta, kun arviointiselostuksesta kuulemisessa hankkeen toteuttamista koskeva lupahakemus on samanaikaisesti kuultavana kohdistuen tiettyyn toteuttamisvaihtoehtoon. Toisaalta kuulemisten yhdistämisen vaikutusta vähentää kuulemisten yhdistämiselle säädettävä edellytys hankkeen tosiasiallisesta vaihtoehdottomuudesta. Yhteysviranomaisen perustellun päätelmän puuttumista lupahakemuksen kuulemisvaiheessa kompensoitaisiin lisäksi pidentämällä kuulemisaikaa näissä tilanteissa.

4.5.1 Aluekehitysvaikutukset

Esityksellä arvioidaan olevan myönteisiä vaikutuksia elinkeinotoimintaan, kilpailukykyyn ja sitä kautta myös välillisesti hyvinvointiin. Arvioinnissa ei ole tunnistettu seikkoja, joiden perusteella nämä vaikutukset kohdistuisivat eri tavoin eri alueille. Sen sijaan yhteensovittamiseen kytketyvät uudistukset sähköisen järjestelmän käyttöönottamiseksi ja valtakunnallisen lupavi-

ranomaisen perustamiseksi todennäköisesti vähentävät mahdollisia alueellisia eroja lupamenettelyissä ja lupaehdoissa ja näin edistävät eri toimijoiden tasa-arvoista kohtelua eri puolilla maata.

4.5.2 Tietoyhteiskuntavaikutukset

Tietoyhteiskuntavaikutuksilla tarkoitetaan säädösten välittömiä ja välillisiä vaikutuksia tietoyhteiskuntapalveluita tarjoaviin yrityksiin, palveluita käyttäviin kansalaisiin ja heidän käyttäytymiseensä sekä viestinnän perusinfrastruktuuriin. Esitys lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevaiksi lainsäädännöksi koskee lupamenettelyjen ajallista yhteensovittamista, eikä sillä itsessään ole suoria tietoyhteiskuntavaikutuksia. Yhteensovittamista koskevien säännösten soveltaminen edellyttää kuitenkin sähköisen yhden luukun toimintaympäristön käyttöönottoa ja hyödyntämistä, joten esityksellä on välitön yhteys lupa- ja valvontatoimintojen sähköisten palvelujen kehittämiseen. Ehdotettava lainsäädäntö edistää näin osaltaan sähköisen toimintaympäristön yleistymistä viranomaismenettelyissä ja asettaa vaatimuksia eri asiointijärjestelmien rajapintojen toimivuuteen. Sähköisten palvelujen kehittämisellä puolestaan tavoitellaan yritysten, viranomaisten ja kansalaisten kannalta merkittäviä tietoyhteiskunnallisia vaikutuksia.

Esityksellä voi olla tietoyhteiskuntavaikutuksia, mikäli lupamenettelyjen yhteensovittaminen ja sähköinen asiointi parantavat kansalaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia. Osallistumismahdollisuuksien suhteen on kuitenkin huomioitava se, että mahdollisuus osallistumiseen tulee tarjota riippumatta tietoteknisistä mahdollisuuksista ja valmiuksista. Vaikka menettelyjen yhteensovittaminen edellyttää hakijalta sähköistä asiointia voivat muut osalliset tarpeen mukaan edelleen asioida yhteensovitettavissa asioissa myös muuten kuin sähköisesti.

5 Asian valmistelu

Ympäristöministeriö asetti 14.10.2016 ympäristöllisten menettelyjen yhdentämiseksi lainsäädäntöhankkeen, jossa hallituksen esitys on valmisteltu. Hankkeelle asetettiin laajapohjainen ohjausryhmä, joka on linjannut lainsäädännön valmistelua. Ohjausryhmässä ovat ympäristöministeriön lisäksi olleet edustettuina seuraavat tahot: oikeusministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Suomen kuntaliitto, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Metsäteollisuus ry, Suomen luonnonsuojeluliitto ry ja Suomen Yrittäjät. Ohjausryhmässä on ollut lisäksi pysyvä asiantuntija Itä-Suomen yliopistosta.

Itä-Suomen yliopisto ja Suomen ympäristökeskus ovat yhteistyössä laatineet lainsäädännön valmistelua tukeva vaikutusten arvioinnin (Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 71/2017).

Hankkeessa valmisteltiin 30.4.2017 mennessä peruslinjaukset siitä, mitä ympäristöllisiä menettelyjä ja viranomaisia lainsäädäntö koskee ja miten yhdentäminen toteutetaan. Näistä linjauksista järjestettiin kuulemistilaisuus 8.5.2017, jonka jälkeen varattiin kahden viikon määräaika kommentoida linjauksia kirjallisesti. Hallituksen esityksen valmistelua jatkettiin ottaen huomioon linjauksista saatu palaute. Luonnos hallituksen esitykseksi luovutettiin ympäristöministeriölle 31.1.2018.

Hallituksen esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot alkuvuodesta 2018.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Hallituksen esityksen antaminen on käytännössä mahdollista vasta, kun hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi on hyväksytty ja lait vahvistettu, koska esityksessä nojaututaan valmisteilla olevan uuden Valtion lupa- ja valvontaviranomaisen perustamiseen.

Lisäksi esityksellä on riippuvuussuhde valmisteilla olevaan hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi julkisista kuulutuksista annetun lain kumoamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi, jossa tullaan ehdottamaan lain julkisista kuulutuksista kumoamista ja julkista kuuluttamista koskevan yleissäännöksen lisäämistä hallintolain uudeksi 62 a §:ksi, sekä valmisteilla olevaan hallituksen esitykseen ympäristönsuojelulain ja vesilain muuttamisesta, jossa muutetaan lakien nettelysäännöksiä vastaamaan sähköisen asioinnin tarpeita.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. Tavoite. Lain tavoitteena on sovittaa yhteen ja jouduttaa eräiden ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjen käsittelyä. Yhteensovittaminen koskee eri lupamenettelyjen käsittelyvaiheiden ajallista ja menettelyllistä yhdentämistä.

Lain tavoitteena on, että eri lupamenettelyjen yhteenlaskettu kokonaiskestoaika lyhenee, kun eri lupamenettelyihin liittyviä päällekkäisiä vaiheita yhdistetään. Yhteensovittamisen seurauksena viranomaisten työskentely, yhteistyö ja prosessinjohto tehostuvat. Samalla asiakkaille annettavaa neuvontaa tehostetaan.

Menettelyjen yhteensovittamisen ensisijainen tavoite on hyödyttää hallinnon asiakkaita. Luvanhakijan ja muiden menettelyyn osallistuvien asiointia sujuvoitetaan ja selkeytetään keskitämällä eri lupiin liittyviä menettely- ja vaikuttamisvaiheita, jolloin niiden määrä vähenee.

2 §. Lain soveltamisala. Pykälässä säädetään lain soveltamisalasta. Lakia sovellettaisiin ympäristönsuojelulain, vesilain, maa-aineslain, kaivoslain, luonnonsuojelulain, maankäyttö- ja rakennuslain sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain mukaisten lupa-asioiden käsittelyyn. Lisäksi lakia voitaisiin soveltaa YVA-lain mukaiseen arviointimenettelyyn, jos arviointiselostuksesta kuuleminen on yhdistetty lupahakemuksesta kuulemiseen ja lupahakemuksen käsittelyä samalla sovitetaan yhteen tässä laissa tarkoitetulla tavalla.

3 §. Yhteensovittavat lupamenettelyt. Pykälässä säädettäisiin tarkemmin, mitä lupa-asioita laissa säädettävä yhteensovittaminen voisi koskea. Hankkeesta vastaava voisi päättää, sovellettaanko yhteensovittamista ja miten laajasti hankkeen edellyttämien lupahakemusten käsittelyssä.

Edellytyksenä lupa-asioiden käsittelyn yhteensovittamiselle olisi, että hankkeelle haetaan joko ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, vesilain mukaistan lupaa tai maa-aineslain mukaista lupaa ainesten ottamiseen. Ainakin yhden mainituista luvista tulisi olla mukana yhteen sovitettavassa lupakokonaisuudessa.

Yhteensovittaminen voisi tulla sovellettavaksi, jos pääluvun lisäksi hankkeelle haetaan ainakin yhtä 1 momentin 1—4 kohdassa mainittua lupaa. Tällaisia lupia ovat luonnonsuojelulain 31 §:n, 48 §:n sekä 49 §:n 3 tai 4 momentin mukainen lupa poikkeamiseen laji- tai luontotyyppisuoje- lusta, maankäyttö- ja rakennuslain mukainen rakennuslupa, toimenpidelupa, rakennuksen purkamislupa tai maisematyölupa, kaivoslain mukainen malminetsintälupa, kaivoslupa tai kullanhuhdentalupa taikka vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 23 §:n mukainen lupa vaarallisen kemikaalin laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin tai 58 §:n mukainen lupa räjähteiden valmistukseen ja varastointiin.

Yhteensovittaminen voisi koskea Valtion lupa- ja valvontaviraston, Tukesin sekä kunnan ympäristönsuojelu- tai rakennusvalvontaviranomaisen toimivaltaan kuuluvia lupia. Yhteensovittaminen voisi käytännössä tulla kysymykseen, mikäli hankkeelle haetaan samanaikaisesti lupia,

joissa toimivalta olisi vähintään kahdella eri lupaviranomaisella, joista toinen on Valtion lupa- ja valvontavirasto tai kunnan ympäristönsuojeluviranomainen.

Yhteensovittamista ei sovelleta tilanteessa, jossa haetaan samanaikaisesti useampaa samassa viranomaisessa käsiteltävää lupaa tai jos lupien yhdessä käsittelystä on säädetty erikseen. Ympäristönsuojelulaissa on säännökset vesilain mukaisen hakemuksen ja ympäristönlupahakemuksen yhteiskäsittelystä sekä ympäristölupahakemuksen ja maa-aineslupahakemuksen yhteiskäsittelystä. Nämä tilanteet jäävät lain soveltamisalan ulkopuolelle jo pykälän 1 momentin perusteella. Yhteiskäsittelystä eri lupien käsittely on integroitu pidemmälle kuin mitä yhteensovittamisella tarkoitetaan.

Ympäristönsuojelulakia, vesilakia ja luonnonsuojelulakia esitetään samalla täydennettäväksi säännöksillä ympäristölupahakemuksen ja luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamishakemuksen sekä vesilain mukaisen hakemuksen ja luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamishakemuksen yhteiskäsittelystä. Pykälän 2 momentin mukaan nämä yhteiskäsittelytilanteet jäisivät lain soveltamisalan ulkopuolelle, mikäli samalla ei haeta jotakin muuta, 1 momentissa mainittua muun viranomaisen toimivaltaan kuuluvaa lupaa.

4 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön. Pykälän mukaan yhteen sovitettavan lupa-asian käsittelystä noudatettaisiin tämän lain lisäksi, mitä 2 §:ssä mainituissa laeissa säädetään. Samassa yhteydessä 2 §:ssä mainittuihin lakeihin esitetään lisättäväksi viittaussäännökset tässä laissa tarkoitettuun yhteensovittamiseen sekä rajoitettaisiin eräiden niihin sisältyvien menettelysäännösten soveltamista yhteensovittamistilanteessa siltä osin kuin menettelystä säädettäisiin tässä laissa. Muilta osin lupia koskeviin lakeihin sisältyvät aineelliset säännökset jäisivät ennalleen.

5 §. Yhteensovittava viranomainen. Pykälässä säädettäisiin yhteensovittavasta viranomaisesta. Lupamenettelyiden yhteensovittaminen edellyttää käytännössä, että joku viranomainen huolehtii menettelyvaiheiden ja niihin liittyvien viranomaistehtävien yhteensovittamisesta.

Valtion lupa- ja valvontavirasto toimisi yhteensovittavana viranomaisena, jos yhteen sovitettaviin lupamenettelyihin sisältyy vesilain mukainen lupa tai sen toimivaltaan kuuluva ympäristönsuojelulain mukainen ympäristölupa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen olisi yhteensovittava viranomainen muussa tilanteessa. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimisi näin ollen yhteensovittavana viranomaisena silloin, kun yhteensovitettaviin lupamenettelyihin sisältyy sen toimivaltaan kuuluva ympäristölupa tai maa-aineslain mukainen lupa aineiden ottoon.

Yhteensovittavan viranomaisen tehtävistä säädettäisiin tarkemmin lain 2 luvussa. Yhteensovittavan viranomaisen tehtävänä olisi huolehtia, että eri lupamenettelyjen käsittelyvaiheet etenevät samanaikaisesti. Tämä edellyttää, että eri käsittelyvaiheille asetetaan yhteisiä määräaikoja.

Yhteensovittavan viranomaisen tehtävänä olisi järjestää hakijan ja hankkeen edellyttämien lupa- ja muiden menettelyjen osalta toimivaltaisille viranomaisille tapaaminen hakijan neuvonnan järjestämiseksi ja lupamenettelyjen yhteensovittamisen suunnittelemiseksi. Yhteensovittavien lupahakemusten tultua vireille yhteensovittava viranomainen kokoaisi toimivaltaisilta viranomaisilta tiedot hakemusten mahdollisista täydennystarpeista ja pyytäisi ne kootusti hakijalta. Se pyytäisi kootusti myös lausunnot lupahakemuksista. Se järjestäisi lupahakemuksista kuulemisen ja tiedottamisen sekä pyytäisi hakijalta kootusti selityksen saaduista lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteistä. Menettelyn päättyessä yhteensovittava viranomainen huolehtisi lupapäätösten tiedoksiantamisesta sekä päätöksistä tiedottamisesta.

6 §. Hakijan neuvonta. Pykälän mukaan yhteensovittava viranomainen voisi hallintolain 8 §:ssä tarkoitetun neuvonnan järjestämiseksi järjestää hakijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan tapaamisen hakijan ja hankkeen kannalta toimivaltaisten viranomaisten välillä.

Hallintolain 8 §:n 1 momentin mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa annettava asiakkaalleen tarpeen mukaan hallintoasian hoitamiseen liittyvää neuvontaa sekä vastattava asiointia koskeviin kysymyksiin ja tiedusteluihin. Neuvonta on maksutonta. Pykälän 2 momentin mukaan, jos asia ei kuulu viranomaisen toimivaltaan, sen on pyrittävä opastamaan asiakas toimivaltaiseen viranomaiseen.

Yhteensovittamista koskevan lain soveltaminen edellyttäisi käytännössä hakijan ja eri viranomaisten välistä tapaamista, jossa eri menettelyjen osalta toimivaltaiset viranomaiset ja hakija yhdessä arvioivat yhteen sovitettujen käsittelyjen tarkoituksenmukaisuutta suunnitteilla olevaan hankkeeseen. Tapaamisen järjestäminen olisi joko Valtion lupa- ja valvontaviraston tai kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävä riippuen siitä, kumpi toimisi hankkeessa yhteensovittavana viranomaisena.

Tapaamiseen tulisi pääsääntöisesti kutsua kaikki ne viranomaiset, joiden lupaa tai hyväksyntää hankkeen toteuttaminen edellyttää. Tapaamiseen kutsuttaisiin tarpeen mukaan myös muita kuin yhteensovittavissa lupa-asioissa toimivaltaisia viranomaisia, joiden toimivaltaan kuuluvat asiat liittyvät hankkeen toteuttamiseen. Näitä voisivat olla esimerkiksi hankealueen kaavoituksesta vastaavat viranomaiset tai vesien- ja merenhoidosta vastaavat maakunnan viranomaiset. Tapaamiseen voitaisiin kutsua myös viranomaiset, joilla on toimivalta hankkeen edellyttämässä ilmoitus- ja rekisteröintimenettelyissä sekä valvontaviranomaisia. Tapaaminen olisi mahdollista käytännössä järjestää hyödyntäen sähköisiä videoyhteyksiä.

Hakijan neuvonta käynnistyy, kun hakija on yhteydessä viranomaiseen tai laittaa hakemuksen vireille. Pykälässä tarkoitetun tapaamisen järjestäminen olisi ajankohtaista vasta, kun hankkeen suunnittelu on edennyt riittävän konkreettiselle tasolle. Tapaaminen voitaisiin järjestää myös siinä vaiheessa, kun hanketta koskeva lupahakemus on jo tullut vireille. Hakijaa voitaisiin näin neuvoa vielä hakemuksen vireilletulon jälkeenkin mahdollisuudesta yhteensovittaa hankkeen edellyttämiä lupia. Tilanteesta riippuen voi olla tarpeen järjestää myös useampia tapaamisia ennen lupahakemusten jättämistä. Tapaamisia voidaan järjestää myös hakemuksen jättämisen jälkeen, jolloin ne ovat osa hakemuksen käsittelyä. Käytännössä pykälässä tarkoitettu tapaaminen voitaisiin järjestää myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn liittyvän ennakkoneuvottelun yhteydessä.

Tapaamisen tarkoitus on antaa hakijalle tieto siitä, mitä lupia tai muita menettelyjä hankkeen toteuttaminen vaatii. Tapaamisessa voitaisiin arvioida, millä aikataululla eri menettelyissä on mahdollista edetä ja olisiko hankkeen edellyttämien lupien käsittelyä tarkoituksenmukaista sovittaa yhteen tässä laissa tarkoitetulla tavalla. Tapaamisessa käytäisiin läpi eri lupiin ja menettelyihin liittyvät selvitys- ja tietotarpeet, hankkeen sijoituspaikan kaavoitustilanne ja kaavaan liittyvät muutostarpeet sekä tarve ympäristövaikutusten arviointimenettelylle.

Jos hankkeesta vastaava päättäisi pyytää lupakäsittelyjen yhteensovittamista, laatisi se yhteistyössä yhteensovittavan viranomaisen kanssa tarkemman suunnitelman yhteen sovitettavien lupamenettelyjen etenemisestä. Suunnitelma olisi informatiivinen eikä sillä olisi oikeudellista sitovuutta. Suunnitelmaa päivitetäisiin menettelyjen edetessä.

Tapaamisessa ei tehtäisi hanketta tai menettelyjä koskevia päätöksiä eikä pelkästään sen järjestäminen merkitse, että lupahakemus tai muu menettely olisi viranomaisessa vireillä. Tapaamisesta laadittaisiin muistio, joka liitetään osaksi asian käsittelyssä syntyneitä aineistoja.

2 luku. Käsittelyn yhteensovittaminen

7 §. Yhteensovittamisen aloittaminen. Pykälässä säädetään, miten lupahakemusten käsittelyn yhteensovittaminen aloitetaan. Yhteensovittamisen edellytyksenä olisi, että luvan hakija sitä pyytää. Käytännössä yhteensovittamisen edellytyksenä on, että yhteen sovitettavat lupa-asiat tulisivat vireille riittävän samanaikaisesti. Pyyntö lupahakemusten yhteensovittamiseen voisi tulla vielä hakemuksen vireillepanon jälkeenkin. Esimerkiksi tilanteessa, jossa hakija ei ole ollut lupaviranomaiseen yhteydessä ennen hakemuksen vireillepanoa, viranomaisen voi hakemuksen tultua vireille neuvoa mahdollisuudesta hankkeen edellyttämien lupien yhteensovittamiseen. Pyyntö yhteensovittamiseksi tulisi pykälän mukaan tehdä ennen kuin lupahakemuksesta on kuultu.

Jotta yhteensovittaminen käytännössä nopeuttaisi käsittelyä, asioinnin ja lupa-asioiden käsittelyn tulisi tapahtua sähköisesti. Sähköisessä järjestelmässä hakija voi jättää useita lupahakemuksia ja saattaa useita lupamenettelyitä vireille samalla kertaa. Hanketta koskevat tiedot ja selvitykset syötetään sähköiseen järjestelmään vain kerran ja järjestelmään tallennetut tiedot ovat sähköisesti eri viranomaisten saatavilla. Lupahakemukset tulisivat vireille, kun ne on järjestelmässä jätetty viranomaiselle.

Muilta osin lupahakemusten vireillepanosta, kuten toimivaltaisesta viranomaisesta ja hakemusten sisältövaatimuksista säädettäisiin kyseistä lupaa koskevassa lainsäädännössä. Nämä säännökset säilyisivät ennallaan.

8 §. Käsittelyaika. Pykälässä säädettäisiin hallintolakia täydentävästi lupa-asian käsittelyajan määrittelystä yhteensovittamistilanteessa. Hallintolain 23 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen on esitettävä asianosaiselle tämän pyynnöstä arvio päätöksen antamisajankohdasta. Hallintolain 23 a §:n mukaan viranomaisen on toimialansa keskeisissä asiaryhmissä määriteltävä odotettavissa oleva käsittelyaika sellaisille asioille, jotka voivat tulla vireille vain asianosaisen aloitteesta.

Jos lupahakemusten käsittelyä yhteensovitetään, on kunkin yksittäisen lupa-asian käsittelyaika ja päätöksen antamisajankohta kytköksissä yhteensovitetun käsittelyn etenemiseen. Säännöksen mukaan yhteensovittava viranomaisen määrittäisi yhteistyössä muiden yhteensovittavissa asioissa toimivaltaisten viranomaisten kanssa tavoitteellisen käsittelyajan yhteensovittaville lupahakemuksille ja esittäisi käsittelyajan perusteella arvion ajankohdasta, jolloin päätökset yhteensovittavissa lupa-asioissa annetaan.

9 §. Hakemusten täydentäminen. Pykälässä säädetään lupahakemusten täydentämisvaiheen yhteensovittamisesta. Yhteensovittavan viranomaisen tulisi vastaanotettuaan lupahakemuksen, jonka osalta yhteensovittamista on pyydetty, viipymättä ilmoittaa muille toimivaltaisille viranomaisille yhden luukun menettelyn soveltamisesta. Samalla yhteensovittava viranomaisen asettaisi muille toimivaltaisille viranomaisille määräajan, jonka kuluessa niiden tulee toimivaltaansa kuuluvan asian osalta ilmoittaa, miltä osin lupahakemusta tulee täydentää. Määräajan asettamisessa tulee ottaa huomioon yhteensovittamisen tavoite jouduttaa käsittelyä. Käytännössä määräajan tulisi olla enintään neljän viikkoa.

Kukin toimivaltainen viranomaisen selvittäisi näin toimivaltansa rajoissa, täyttääkö hakemus lainsäädännössä säädetyt edellytykset vai onko sitä joltain osin täydennettävä. Sähköisessä lupamenettelyssä viranomaiset ilmoittaisivat täydennystarpeet kirjaamalla ne sähköiseen asiointijärjestelmään. Kun kaikki viranomaiset olisivat kirjanneet hakemusten täydennystarpeet tai todenneet, ettei sellaisia ole, yhteensovittava viranomaisen lähettäisi täydennyspyynnön luvan hakijalle. Näin hakija saisi kerralla tiedon kaikista täydennystarpeista.

Yhteensovittava viranomainen varaisi hakijalle tilaisuuden hakemusten täydentämiseen ja asettaisi hakijalle määräajan, jossa täydennykset tulee toimittaa. Hakijalle asetettavan määräajan tulisi olla kohtuullinen ottaen huomioon lupakokonaisuuden laatu ja laajuus sekä se, miten laajoja lisäselvityksiä tarvitaan. Yleensä täydennystä yksittäiseen lupahakemukseen pyydetään toimittamaan kahden viikon kuluessa, mutta tilanteesta riippuen määräaika voisi yhteensovittamistilanteessa olla tätä pidempi. Koska yhteensovittamisen tavoitteena on nopeuttaa menettelyjä, pitkiä määräaikoja tulisi lähtökohtaisesti välttää.

On mahdollista, että lupahakemusta on tarpeen täydentää useampaan kertaan. Jokin lisätäydennystarve voi myös tulla esille vasta käsittelyn myöhemmässä vaiheessa esimerkiksi viranomaislausunnon tai kuulemisen tuloksena. Jos tällaisen lisätäydennyksen toimittaminen viivästyttäisi huomattavasti muiden lupien käsittelyn etenemistä, voisi hakija tehdä aloitteen lupa-asian käsittelyn yhteensovittamisen keskeyttämiseksi sen mukaan, kuin lain 13 §:ssä säädetään.

10 §. Lausunnot, muistutukset ja mielipiteet. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin viranomaislausuntojen pyytämisestä yhteen sovitettavista lupahakemuksista. Viranomaiset toimittaisivat yhteensovittavalle viranomaiselle tiedon toimivaltaansa kuuluvista hakemuksista pyydettyistä lausunnoista, jonka jälkeen yhteensovittava viranomainen pyytäisi lausuntoja kootusti. Näin lausunnon antava viranomainen saisi keskitetysti ja kerralla pyynnön lausua eri lupahakemuksista. Lausunnot toimitettaisiin sähköisesti.

Pykälän 2 momenttiin sisältyisi informatiivinen säännös, jonka mukaan lupahakemuksista pyydettyistä lausunnoista sekä tahoista, joille on varattava asian johdosta tilaisuus muistutuksen tekemiseen tai mielipiteen esittämiseen, säädettäisiin eri lupa-asioita koskevissa 2 §:ssä mainituissa laeissa. Eri lupiin liittyviä osallistumissäännöksiä ei muutettaisi. Myöskään viranomaisten lupaharkintaa koskevaan toimivaltaan tai lausuntojen pyytämistä koskeviin säännöksiin ei tehtäisi muutoksia. Viranomainen voisi edelleen olla myös lausunnonantajana jossakin yhteen sovitettavassa lupa-asiassa.

11 §. Lupahakemuksista tiedottaminen. Pykälän 1 momentin mukaan yhteensovittava viranomainen tiedottaisi yhteensovitettavista lupahakemuksista [hallintolain 62 a §:n] mukaisella kuulutuksella vähintään 30 päivän ajan sähköisesti yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivulla. Yhteensovittava viranomainen huolehtisi lisäksi, että tieto kuulutuksesta julkaistaan toiminnan vaikutusalueen kunnissa kuntalain 108 §:n mukaisesti sekä niiden toimivaltaisten viranomaisten verkkosivuilla, jotka käsittelevät yhteensovitettavia lupahakemuksia. Kuulutuksen julkaisemisesta on lisäksi tiedotettava ainakin yhdessä toiminnan vaikutusalueella leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai tiedottaminen ole muutoin tarpeetonta. Toimivaltaiset lupaviranomaiset huolehtivat siitä, että hakemusasiakirjat ovat sähköisesti nähtävillä viranomaisen verkkosivulla vähintään kuulutusajan.

Yhteensovitettavien lupahakemusten vireillä olosta tiedotettaisiin siten yhdellä yhteisellä kuulutusilmoituksella. Kuulemisaika olisi aina vähintään 30 päivää mutta tilanteessa, jossa hakemukset koskevat laajaa hankekokonaisuutta tai siihen muuten liittyy laajaa selvitysaineistoa, tulisi kuulemisajan olla pidempi, esimerkiksi 45 päivää. Asianosaiset antaisivat muistutuksensa hakemuksista yhdellä kertaa. Jos hakemuksesta kuullaan 2 §:ssä mainitun lain mukaan myös yleisöä, yleisön mielipiteet annettaisiin vastaavasti samalla kertaa. Muistutuksia ja mielipiteitä pyydetäisiin ensisijaisesti toimittamaan sähköisesti mutta ne voisi toimittaa myös paperilla.

Pykälän 2 momentin mukaan yhteensovittava viranomainen antaisi kuulutuksen erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asiat erityisesti koskevat. Tiedoksianto on yhteisen alueen järjestyttävälle osakaskunnalle noudatetaan, mitä vesilain 11 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään.

Pykälän 3 momentissa säädetään kuulutuksen sisällöstä. Kuulutus sisältäisi tiivistelmän hankkeesta ja lupahakemuksista sekä muut tiedot, jotka kuulutukseen tulee 2 §:ssä mainitun lain mukaan sisällyttää. Käytännössä kuulutukseen sisällytettäisiin lyhyt tiivistelmä hankkeesta ja kustakin hakemuksesta. Lisäksi kuulutuksessa kerrottaisiin kunkin lupa-asian osalta erikseen, mitkä tahot voivat antaa siinä muistutuksen tai voiko asiassa antaa mielipiteen.

Kuulutus voisi sisältää viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja hankkeen sijaintipaikan tiedot, jos hakemus pidetään yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla vain tehokkaan tiedottamisen vaatiman tarpeellisen ajan. Yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta on olennaista, että tiedot saatetaan julkisiksi yleisessä tietoverkossa vain, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Salassapitoperusteista säädetään viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 24 §:ssä, mutta on lisäksi huomioitava, että salassapitosäännöksiä saattaa sisältyä muuhun lainsäädäntöön. Kuulutuksessa julkaistaisiin lähtökohtaisesti vain hanketta koskevat julkiset tiedot sekä sellaisia henkilötietoja tai muita yksityiselämän suojan piiriin kuuluvia tietoja, jotka ovat tiedonsaannin kannalta välttämättömiä. Kuulutusajan päätyttyä päättyisi myös viranomaisen peruste ja tarve henkilötiedon käsittelemiseen yleisessä tietoverkossa.

Pykälän 4 momentin mukaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen rakennusluvan, toimenpideluvan, rakennuksen purkamisluvan tai maisematyöluvan osalta lupahakemuksen vireilletulosta ilmoittamiseen ja tiedottamiseen sovellettaisiin maankäyttö- ja rakennuslakia ja -asetusta eikä lupahakemuksesta siten olisi tarpeen kuuluttaa. Maankäyttö- ja rakennuslain mukainen naapurien kuuleminen tapahtuisi siten muista yhteen sovitettavista lupa-asioista erikseen. Lisäksi rakennuslupa-asian vireilläolosta tiedotettaisiin rakennuspaikalla, kuten maankäyttö- ja rakennuslaissa säädetään. Maa-aineksen ottamista koskevan luvan osalta sovellettaisiin maa-aineslain 13 §:n 2 momenttia, jonka mukaan luvan hakija voi liittää hakemukseen selvityksen naapurien kuulemisesta.

12 §. Hakijan selitys. Pykälässä säädettäisiin hakijalta pyydettävästä selityksestä. Yhteensovittava viranomainen varaisi hakijalle tilaisuuden antaa sähköisesti kerralla selityksensä kaikkien hakemusten johdosta annetuista lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteistä.

13 §. Yhteensovittamisen keskeyttäminen. Pykälässä säädettäisiin mahdollisuudesta keskeyttää lupa-asian yhteensovittaminen. Pykälän mukaan yhteensovittava viranomainen keskeyttäisi hakijan pyynnöstä lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittamisen. Keskeyttämisestä olisi tiedotettava yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivulla.

Hakija voisi missä tahansa vaiheessa ennen lupapäätöksen antamista pyytää yhteensovittamisen keskeyttämisestä yhden tai useamman hakemuksen osalta. Keskeyttämisen jälkeen lupahakemuksen käsittelyä jatkettaisiin noudattamalla sitä koskevaa 2 §:ssä mainittua lakia. Keskeyttämisestä tiedotettaisiin sähköisesti yleisessä tietoverkossa lupahakemuksen yhteydessä ja siitä tehtäisiin merkintä kyseisen lupa-asian päätöksen käsittelytietoihin.

Käytännössä keskeyttäminen voisi tulla kysymykseen esimerkiksi tilanteessa, jossa kyseisen lupahakemuksen käsittely viivästyttäisi tai vaikeuttaisi muiden yhteen sovitettavien lupien käsittelyä. Keskeyttämällä yhteensovittaminen osaksi tai kokonaan voitaisiin varmistaa lupamenettelyjen eteneminen suunnitellussa aikataulussa.

14 §. Lupa-asioissa annettavat päätökset. Pykälän 1 momentin mukaan, kun lupa-asioissa on saatu riittävät selvitykset, yhteensovittava viranomainen asettaisi yhteistyössä muiden toimival-

taisten lupaviranomaisten kanssa määräajan päätösten antamiselle. Toimivaltaiset lupaviranomaiset antaisivat päätöksensä samanaikaisesti. Viranomaisten olisi tarpeen mukaan tehtävä yhteistyötä lupamääräysten yhteensopivuuden varmistamiseksi.

Päätösten antamiselle asetettua määräaikaa voitaisiin pidentää, jos jonkin lupapäätöksen valmistuminen ennakoimattomasta syystä uhkaa myöhästyä. Viranomaisille säädettävä yhteistyövelvoite lupamääräysten yhteensopivuuden varmistamiseksi ei tarkoittaisi puuttumista toisen viranomaisen toimivaltaan. Säännöksellä varmistettaisiin, ettei lupamääräyksiin ei jäisi teknisluonteisissa kysymyksissä täytäntöönpanoa estäviä ristiriitaisuuksia. Eri lupapäätösten loppuulos voisi siten jatkossakin olla erilainen esimerkiksi sen suhteen, voidaanko hankkeen toteuttaminen sallia.

Pykälän 2 momentin mukaan toimivaltaisen lupaviranomaisen olisi julkaistava päätöksensä sen antamispäivänä yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla. Päätös on pidettävä verkkosivuilla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa siihen voidaan hakea muutosta valittamalla. Sähköisesti julkaistava päätös voi sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja tiedon hankkeen sijaintipaikasta. Päätöksen sisältämät henkilötiedot, lukuun ottamatta hankkeen sijaintipaikkaa koskevia tietoja, on poistettava tietoverkossa julkaistavasta päätöksestä sen jälkeen, kun nähtävilläpi-toaika lakkaa.

Pykälän 3 momentin mukaan valitukseen oikeutettujen tahojen katsotaan saaneen tiedon lupapäätöksestä seitsemäntenä päivänä lupapäätöksen julkaisemisesta.

15 §. Lupapäätöksistä tiedottaminen. Pykälän 1 momentin mukaan yhteensovittavan viranomaisen olisi lähetettävä lupapäätökset hakijalle ja niille, jotka ovat päätöksiä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Yhteensovittavan viranomaisen olisi lisäksi lähetettävä päätökset tiedoksi niille viranomaisille, joilta on pyydetty lausunto hakemuksista. Päätösten antamisesta olisi lisäksi ilmoitettava niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai esittäneet mielipiteen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille, joille on annettu lupahakemuksista erikseen tieto. Jos muistutuskirjelmässä on useita allekirjoittajia, voitaisiin päätös toimittaa tai tieto päätöksen antamisesta ilmoittaa vain muistutuksen ensimmäiselle allekirjoittajalle. Yhteensovittavan viranomaisen olisi lisäksi huolehdittava päätöksen toimittamisesta noudattaen, mitä 2 §:ssä mainituissa laissa säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan yhteensovittava viranomainen huolehtii, että tieto päätösten antamisesta julkaistaan viipymättä toiminnan vaikutusalueen kunnissa kuntalain 108 §:n mukaisesti. Päätöksiä koskevassa kuulutuksessa on mainittava lupaviranomaiset, asioiden laatu, päätösten antamispäivä ja valitusaika sekä missä ja mihin ajankohtaan asti päätökset pidetään yleisön nähtävillä. Tieto päätöksistä on lisäksi julkaistava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen ole muutoin tarpeellista.

3 luku Erinäiset säännökset

16 §. Lupamaksut. Pykälässä säädettäisiin tämän lain mukaisesta yhteensovittamisesta aiheutuvien kustannusten maksullisuudesta. Käsittelyn yhteensovittamisesta valtiolle perittävän maksun suuruus määräytyisi siten kuin valtion maksuperustelaisissa (150/1992) säädetään. Kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen osalta pykälässä säädettäisiin oikeudesta periä yhteensovittamisesta maksu, jonka suuruus määrätään kunnan hyväksymässä taksassa. Lisäksi pykälään sisältyisi informatiivinen säännös, jonka mukaan muilta osin yhteensovittavien lupahakemusten käsittelystä perittävistä maksuista säädetään 2 §:ssä mainituissa laeissa.

17 §. Voimaantulo. Menettelyjen yhteensovittamiseksi valmisteltavan lainsäädännön voimaantulo riippuisi siitä, milloin sähköinen asiointijärjestelmä on käytössä. Voimaantulo voi edetä porrastetusti sitä mukaa, kun digitaalinen yhden luukun periaatteella toimiva asiakaslähtöinen sekä hallinnon tasot ja viranomaisrajat ylittävä asiointimahdollisuus on toteutettu ja otettu lupaviranomaisessa käyttöön. Eriaikaisesta voimaantulosta eri viranomaisten tai lupa-asioiden osalta on mahdollista säätää valtioneuvoston asetuksella. Mikäli valmistelun edetessä varmistuu, että tarvetta eriaikaiselle voimaantulolle ei ole, voimaantulosta voidaan säätää laissa.

1.2 Ympäristönsuojelulaki

44 a §. Lupahakemuksesta ja arviointiselostuksesta kuuleminen. Lakiin lisättäisiin uusi 44 a §, joka koskisi arviointiselostuksesta kuulemisen yhdistämistä ympäristönsuojelulain mukaiseen lupahakemuksesta kuulemiseen. Kuulemisten yhdistämisen edellytyksistä säädettäisiin YVA-lakiin ehdotettavassa uuden 22 a §:n 2 momentissa.

Arviointiselostuksen kuulemisessa noudatettaisiin YVA-lain 20 §:ää ja säännökseen sisältyvän viittauksen perusteella myös 17 §:n 2 momenttia. Arviointiselostuksesta tiedotettaisiin YVA-lain 17 §:n 2 momentin mukaisesti samassa laajuudessa ja samalla tavalla kuin silloin, kun kuuleminen toteutetaan erillisesti. Lupaviranomainen huolehtisi YVA-lain 20 §:n 2 momentin mukaisesti lausuntojen pyytämisestä ja varaisi tilaisuuden mielipiteiden esittämiseen.

Yhteiskuulemistilanteissa ympäristönsuojelulaissa lupahakemuksesta kuulemiselle säädettyä aikaa pidennettäisiin eli se olisi vähintään 45 päivää ja enintään 60 päivää.

47 b §. Ympäristölupahakemuksen ja luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamishakemuksen yhteiskäsittely. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 47 b §, joka koskee ympäristölupahakemuksen ja luonnonsuojelulain 31 §:n, 48 §:n tai 49 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitetun poikkeamista koskevan hakemuksen yhteiskäsittelyä silloin, kun hakemukset liittyvät samaan hankkeeseen. Uusi pykälä olisi sisällöltään pitkälti yhdenmukainen vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisen lupien yhteiskäsittelyä koskevan ympäristönsuojelulain 47 §:n ja vesilain 11 luvun 12 §:n kanssa sekä vesilakiin ehdotettavan 11 luvun uuden 12 a §:n kanssa.

Yhteiskäsittelyä tulisi noudattaa, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteiskäsittely olisi tarkoituksenmukainen menettely silloin, kun sekä ympäristölupa että luonnonsuojelulain mukainen lupa voidaan myöntää. Yhteiskäsittelyä voitaisiin pitää tarpeettomana esimerkiksi tilanteessa, jossa ennakkoon näyttäisi epävarmalta, voidaanko molemmat luvat myöntää. Esimerkiksi tilanteessa, jossa etukäteen vaikuttaa epävarmalta, voidaanko hankkeelle myöntää luonnonsuojelulain mukaista lupaa poikkeamiseen, olisi tarkoituksenmukaista käsitellä luonnonsuojelulain mukainen hakemus ensin erikseen. Hakemusten käsittely yhdessä voi olla tarpeetonta myös tilanteessa, jossa ympäristölupaa ei voitaisi myöntää. Lupaviranomainen arvioisi tilanteen lupahakemusten perusteella ja ratkaisisi, noudatetaanko niiden osalta yhteiskäsittelyä. Tämä ratkaisu ei olisi valituskelpoinen.

Yhteiskäsittely mahdollistaa samassa lupaviranomaisessa vireillä olevien hakemusten käsittelyn ja ratkaisemisen yhdessä samalla päätöksellä. Pykälässä tarkoitetut lupa-asiat käsiteltäisiin ympäristönsuojelulain mukaisessa menettelyssä siten kuin ympäristönsuojelulain 10 luvussa ja 84, 85 ja 96 §:ssä säädetään. Pykälän tarkoituksena on sujuvoittaa menettelyjä niin luvanhakijan kuin lupaviranomaisen kannalta ja poistaa päällekkäistä käsittelyä samassa viranomaisessa. Viranomaisessa yhteiskäsittely edellyttäisi tiivistä yhteistyötä ympäristölupavalmistelijan ja luonnonsuojelun asiantuntijan välillä. Yhteistyön käytännön toteuttaminen määritettäisiin tarkemmin viraston työjärjestyksessä.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos ympäristölupa-asiaa käsiteltäessä ilmenee, että toimintaa varten on tarpeen myös luonnonsuojelulain mukainen lupa, luvan hakijan olisi lupaviranomaisen määräämässä kohtuullisessa ajassa tehtävä poikkeamista koskeva hakemus. Muussa tapauksessa vireillä oleva ympäristölupahakemus voitaisiin jättää tutkimatta. Lakiin sisältyisi säännös kyseisten lupien keskinäisestä suhteesta. Ympäristölupahakemus jätettäisiin tutkimatta, jos samassa yhteydessä ei voitaisi ratkaista toiminnan sallittavuutta myös luonnonsuojelulain laji- tai luontotyyppisuojelelun kannalta. Säännös olisi tarpeen, koska Valtion lupa- ja valvontavirasto olisi toimivaltainen ratkaisemaan sekä ympäristönsuojelulain että luonnonsuojelulain mukaisen luvan. Ehdotettua 47 b §:ää vastaisi luonnonsuojelulakiin ehdotettu uusi 72 b §.

47 c §. *Ympäristölupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen.* Pykälässä säädettäisiin lupahakemuksen käsittelyyn sovellettavasta lainsäädännöstä, jos hakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupien yhteensovittamisesta annettua lakia. Jos ympäristölupahakemukseen käsittelyyn sovelletaan mainittua lakia, sovellettaisiin siihen 44 §:n 1 ja 2 momentin sekä 84 ja 85 §:n sijaan mainittua lakia. Muilta osin hakemukseen sovellettaisiin ympäristönsuojelulakia.

1.3 Vesilaki

11 luku. Hakemusmenettely

1 §. *Soveltamisala.* Pykälään lisättäisiin uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin vesilain mukaisen lupahakemuksen käsittelyyn sovellettavasta lainsäädännöstä tilanteessa, jossa siihen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupien yhteensovittamisesta annettua lakia. Jos lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan mainittua lakia, sovellettaisiin siihen 11 luvun 10 ja 22 §:n sijaan mainittua lakia. Muilta osin hakemukseen sovellettaisiin vesilakia.

3 §. *Lupahakemuksen sisältö.* Pykälän 2 momenttia täydennettäisiin tarkentamalla sitä niin, että arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on liitettävä lupahakemukseen viimeistään ennen päätöksentekoa. Säännös vastaisi muutoksen jälkeen voimassa olevaa ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momenttia.

11 a §. *Arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuuleminen.* Lain 11 lukuun lisättäisiin uusi 11 a §, joka koskisi arviointiselostuksesta kuulemisen yhdistämistä vesilain mukaiseen lupahakemuksesta kuulemiseen tilanteessa, jossa YVA-lain 27 §:n mukainen arviointiselostuksen täydentäminen on saman aikaan vireillä valtion lupa- ja valvontavirastossa.

Arviointiselostuksen kuulemisessa noudatettaisiin YVA-lain 20 §:ä ja 17 §:n 2 momenttia. Arviointiselostuksesta tiedotettaisiin YVA-lain 17 §:n 2 momentin mukaisesti samassa laajuudessa ja samalla tavalla kuin silloin, kun kuuleminen toteutetaan erillisesti. Lupaviranomainen huolehtisi YVA-lain 20 §:n 2 momentin mukaisesti lausuntojen pyytämisestä ja varaisi tilaisuuden mielipiteiden esittämiseen. Yhteiskuulemistilanteissa kuulemiselle varattu aika olisi vähintään 45 päivää ja enintään 60 päivään.

12 a §. *Yhteiskäsittely.* Lain 11 lukuun lisättäisiin uusi 12 a §. Pykälä koskisi vesilain mukaisen lupahakemuksen ja luonnonsuojelulain 31 §:n, 48 §:n tai 49 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettua poikkeamista koskevan hakemuksen yhteiskäsittelyä silloin, kun hakemukset liittyvät samaan hankkeeseen. Uusi pykälä olisi sisällöltään pitkälti yhdenmukainen vesilain ja ympäristönsuojelulain mukaisten lupien yhteiskäsittelyä koskevan ympäristönsuojelulain 47 § ja vesilain 11 luvun 12 §:n sekä ympäristönsuojelulakiin ehdotettavan uuden 47 b §:n kanssa.

Yhteiskäsittelyä tulisi noudattaa, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteiskäsittely olisi tarkoituksenmukainen menettely silloin, kun sekä vesilain että luonnonsuojelulain mukaiset luvat voidaan myöntää. Yhteiskäsittelyä voitaisiin pitää tarpeettomana tilanteessa, jossa ennakkoon näyttäisi epävarmalta, voidaanko molempia lupia myöntää. Todennäköisesti useimmin voi tulla vastaan tilanne, jossa etukäteen on epävarmaa, voidaanko hankkeelle myöntää luonnonsuojelulain mukaista lupaa poikkeamiseen. Tällöin luonnonsuojelulain mukainen hakemus tulisi käsitellä erikseen ensin. Hakemusten käsittely yhdessä voi olla tarpeetonta myös tilanteessa, jossa hankkeelle ei voitaisi myöntää lainkaan vesilain mukaista lupaa. Lupaviranomainen arvioisi tilanteen lupahakemuksen perusteella ja ratkaisisi, noudatetaanko yhteiskäsittelyä. Tämä ratkaisu ei olisi valituskelpoinen.

Pykälässä tarkoitettut lupa-asiat käsiteltäisiin vesilain lain mukaisessa menettelyssä siten kuin vesilain 11 luvun 5, 7, 8, 10—11 ja 21—22 §:ssä säädetään. Pykälän tarkoituksena on sujuvoittaa menettelyjä niin luvanhakijan kuin lupaviranomaisen kannalta ja poistaa päällekkäistä käsittelyä samassa viranomaisessa. Yhteiskäsittely mahdollistaa samassa lupaviranomaisessa vireillä olevien hakemusten käsittelyn ja ratkaisemisen yhdessä samalla päätöksellä. Viranomaisessa yhteiskäsittely edellyttäisi tiivistä yhteistyötä vesilain mukaisen lupavalmistelijan ja luonnonsuojelun asiantuntijan välillä. Yhteistyön käytännön toteuttaminen määritettäisiin tarkemmin viraston työjärjestyksessä.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos vesilain mukaista asiaa käsiteltäessä ilmenee, että toimintaa varten on tarpeen myös luonnonsuojelulain mukainen lupa, luvan hakijan olisi lupaviranomaisen määräämässä kohtuullisessa ajassa tehtävä poikkeamista koskeva hakemus. Muussa tapauksessa vireillä oleva lupahakemus jätettäisiin tutkimatta. Lakiin sisältyisi näin nykyistä selkeämpi säännös kyseisten lupien keskinäisestä suhteesta. Vesilain mukainen lupahakemus jätettäisiin tutkimatta, jos samassa yhteydessä ei voitaisi ratkaista toiminnan sallittavuutta myös luonnonsuojelulain laji- tai luontotyyppisuojelun kannalta. Säännös olisi tarpeen, koska Valtion lupa- ja valvontavirasto olisi toimivaltainen ratkaisemaan sekä vesilain että luonnonsuojelulain mukaisen luvan. Uutta 12 a §:ää vastaisi luonnonsuojelulakiin ehdotettava uusi 72 b §.

1.4 Luonnonsuojelulaki

61 §. Valitus. Pykälään lisättäisiin uusi 5 momentti, jossa säädettäisiin muutoksenhausta 72 b §:ssä tarkoitettuun ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaisessa yhteiskäsittelyssä annettuun luonnonsuojelulain 31 §:n, 48 §:n tai 49 §:n 3 tai 4 momentin mukaiseen poikkeamista koskevaan päätökseen. Yhteiskäsittelyssä annettuun päätökseen haettaisiin muutosta yhtenä kokonaisuutena siten kuin ympäristönsuojelulaissa tai vesilaissa säädetään.

Lain 72 b §:ssä tarkoitettussa yhteiskäsittelyssä ympäristönsuojelulain nojalla annettuun päätökseen haettaisiin muutosta siten kuin ympäristönsuojelulain 190, 191, 196 ja 197 §:ssä säädetään. Asianosaiseen sovellettaisiin tällöin, mitä ympäristönsuojelulain 43 §:n 1 momentissa säädetään. Yhteiskäsittelyssä vesilain nojalla annettuun päätökseen haettaisiin muutosta siten kuin vesilain 15 luvun 1—4 §:ssä säädetään. Tällöin asianosaiseen sovellettaisiin, mitä vesilain 11 luvun 7 §:ssä säädetään.

Valtion lupa- ja valvontaviraston yhteiskäsittelyssä antaman luonnonsuojelulain mukaisen päätöksen muutoksenhaku ohjautuisi jatkossa Vaasan hallinto-oikeuteen. Valitusoikeus luonnonsuojelulain mukaisesta päätöksestä olisi tällöin niillä tahoilla, joilla on valitusoikeus ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaan.

72 a §. Eräiden poikkeamislupien käsittely. Pykälässä säädettäisiin 31 §:n, 48 §:n tai 49 §:n 3 tai 4 momentin mukaisen poikkeamislupaa koskevan hakemuksen käsittelystä, jos siihen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupien yhteensovittamisesta annettua lakia. Jos poikkeamista koskevan hakemuksen ja hanketta koskevan muun lupahakemuksen käsittely sovitetaan mainitussa laissa säädetyllä tavalla yhteen, sovelletaan asian käsittelyyn luonnonsuojelulain lisäksi mainittua lakia.

72 b §. Yhteiskäsittely. Pykälässä säädettäisiin luonnonsuojelulain 31 §:n, 48 §:n taikka 49 §:n 3 tai 4 momentissa tarkoitettun poikkeamista koskevan hakemuksen ja ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaisten lupahakemusten yhteiskäsittelystä silloin, kun hakemukset koskevat samaa hanketta. Sääntelyn tarkoituksena on sujuvoittaa lupakäsittelyä tilanteessa, jossa hanke edellyttää useampaa Valtion lupa- ja valvontaviraston lupaa. Ehdotettua 72 b §:ää vastaisi ympäristönsuojelulakiin ehdotettava uusi 47 b § ja vesilain 11 lukuun ehdotettava uusi 12 a §.

Pykälän mukaan yhteiskäsittelyssä noudatettaisiin, mitä ympäristönsuojelulaissa tai vesilaissa säädetään lupahakemuksen käsittelystä. Luonnonsuojelulain mukainen poikkeamista koskeva hakemus käsiteltäisiin yhdessä ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaisen hakemuksen kanssa ja päätökset annettaisiin yhdessä. Luonnonsuojelulain mukaisesta hakemuksesta kuulemiseen ja tiedottamiseen sovellettaisiin yhteiskäsittelyssä, mitä ympäristönsuojelulain 43—44 §:ssä tai vesilain 11 luvun 7 § ja 10 §:ssä säädetään asianosaisesta, muistutuksista ja mielipiteistä sekä lupahakemuksesta tiedottamisesta. Luonnonsuojelulain mukainen päätös annettaisiin yhteiskäsittelyssä yhdessä mainittujen lakien mukaisten päätösten kanssa. Lupapäätöksen antamisessa ja siitä tiedottamisessa noudatettaisiin mitä ympäristönsuojelulain 84—85 §:ssä tai vesilain 11 luvun 21—22 §:ssä säädetään.

Lupahakemusten sisältöön ja lupaharkintaan, luvan myöntämisen edellytyksiin ja lupamääräyksiin sovellettaisiin yhteiskäsittelyssä erikseen luonnonsuojelulain sekä ympäristönsuojelulain tai vesilain aineellisia säännöksiä. Luvan myöntäminen hankkeelle edellyttäisi, että luvan myöntämisen edellytykset täyttyvät sekä luonnonsuojelulain että ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaan. Jos lupaa ei voitaisi myöntää kuin osittain, hylättäisiin lupahakemus kokonaisuudessaan. Päätökseen haettaisiin muutosta siten kuin ympäristönsuojelulaissa tai vesilaissa säädetään. Tästä säädettäisiin tarkemmin 61 §:n uudessa 5 momentissa.

1.5 Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä

5 §. Ympäristövaikutusten arviointi eri menettelyissä. Pykälää ja sen otsikkoa muutettaisiin siten, että pykälässä säädettäisiin nykyistä selkeämmin ympäristövaikutusten arviointimenettelyn erilaisista toteuttamistavoista. Muutetun pykälän 1 momentin mukaan ympäristövaikutusten arviointi voidaan toteuttaa tämän lain 3 luvun mukaisena menettelynä, maankäyttö- ja rakennuslain mukaisesti kaavoituksen yhteydessä tai jonkin muun lain mukaisessa menettelyssä. Edellytyksenä viimeksi mainitulle on, että menettelyn toteuttamisesta on säädetty erikseen. Lisäksi 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta järjestää arviointiohjelmasta tai -selostuksesta kuuleminen muun lain mukaisen menettelyn yhteydessä. Voimassaolevan YVA-lain 22 §:n mukaan kuuleminen arviointiohjelmasta ja -selostuksesta voidaan järjestää kaavoitukseen liittyvän kuulemisen kanssa yhteisessä menettelyssä. Tämän lisäksi lakiehdotukseen sisältyisi uusi 22 a §, jossa säädettäisiin arviointiselostuksesta kuulemisen järjestämisestä lupamenettelyn yhteydessä.

Nykyiseen 1 momenttiin sisältyvä säännös ympäristövaikutusten arvioinnin selvittämisen sisällöstä muun lain mukaisessa menettelyssä siirtyisi pykälän uudeksi 2 momentiksi. Samassa yhteydessä pykälän nykyinen 2 momentti siirtyisi sellaisenaan uudeksi 3 momentiksi ja nykyinen 3 momentti muutettuna uudeksi 4 momentiksi.

Pykälän 4 momentin mukaan hankkeesta vastaava voi tehdä aloitteen YVA-lain mukaisen menettelyn korvaavan menettelyn soveltamisesta tai arviointimenettelyyn sisältyvä kuulemisen järjestämisestä muussa menettelyssä. Yhteysviranomaisen ja muun lain mukaisesta menettelystä vastaava viranomaisen voivat sopia ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttamisesta tai menettelyyn sisältyvän kuulemisen järjestämisestä muun lain mukaisessa menettelyssä. Voimassaolevaa säännöstä muutettaisiin siten, että hankkeesta vastaavan aloiteoikeus ja yhteysviranomaisen ja muun lain mukaisesta menettelystä vastaavan viranomaisen mahdollisuus sopia koskisivat myös ympäristövaikutusten arviointimenettelyyn sisältyvän kuulemisen järjestämistä.

22 a §. *Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittaminen.* Lakiin lisättäisiin uusi 22 a §, jolla täsmennettäisiin ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittamista. Pykälän 1 momentin mukaan hanketta koskevan ympäristövaikutusten arvioinnin ja lupahakemuksen selvitystarpeet sovitetaan arviointiohjelmassa yhteen. Lisäksi 1 momentin mukaan arviointiselostukseen ja lupahakemukseen sisällytettävät selvitykset voidaan laatia yhteisesti.

Säännöksellä täsmennettäisiin YVA-lain 4 §:ää, jonka mukaan lakia sovellettaessa sovitetaan yhteen YVA-laissa ja muussa lainsäädännössä edellytetyt selvitykset. Yhteen sovittamisessa on otettava huomioon, että eri menettelyihin liittyvät selvitystarpeet voivat sisältövaatimuksiltaan poiketa toisistaan, sekä se, että menettelyssä vaadittavan tiedon yksityiskohtaisuudessa tai kohdentumisessa voi olla eroja riippuen hankkeen suunnitteluvaiheesta. Arviointiselostuksen ja lupahakemuksen sisältövaatimukset ovat osin päällekkäisiä ja sama selvitys voi myös sellaisenaan palvella sekä arviointiselostusta että lupahakemusta. Tämän selventämiseksi lakiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan arviointiselostusta ja lupahakemusta koskevat selvitykset voitaisiin laatia samanaikaisesti ja yhteisesti siltä osin, kuin kyse on samoja seikkoja koskevista selvityksistä. Tämä poistaisi päällekkäisten, samaa asiaa koskevien erillisten selvitysten tarvetta.

Voimassaolevan lain 18 §:n mukaan arviointiohjelmasta annettavasta lausunnosta on käytävä ilmi, kuinka tarvittavat selvitykset sovitetaan tarpeen mukaan yhteen hanketta koskevien muissa laeissa edellytettyjen selvitysten kanssa. Ehdotettava 1 momentti täsmentäisi ja konkretisoisi voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta toteuttaa arviointiselostuksesta kuuleminen lupahakemuksesta kuulemisen yhteydessä. Kuulemiset olisi mahdollista yhdistää, jos kysymyksessä on hanke, joka edellyttää ympäristönsuojelulain nojalla Valtion lupa- ja valvontaviraston lupaa ja arviointimenettely ja lupahakemus ovat samanaikaisesti vireillä. Edellytyksenä kuulemisten yhdistämiselle on, ettei hankkeelle ole sen sijainnin, laajuuden tai teknisten ominaisuuksien kannalta muuta toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa. Tällaisena toteuttamiskelpoisena vaihtoehtona ei pidettäisi arviointimenettelyyn liittyvää niin sanottua nollavaihtoehtoa. Hankkeeseen voisi kuitenkin edelleen sisältyä sellaisia hankkeen laajuuteen ja teknisten ominaisuuksien yksityiskohtiin liittyviä vaihtoehtoja, jotka käytännössä tarkentuvat vasta lupamenettelyn kuluessa ilman, että kuulemisen yhdistämiselle olisi estettä.

Arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuulemisten yhdistäminen voi koskea kokonaan uusia hankkeita, mutta todennäköisesti useimmiten kuulemisten yhdistämisen voisi tulla kysymykseen jo olemassa olevan toiminnan muutoksen yhteydessä.

Arviointiselostuksesta kuuleminen toteutettaisiin lupahakemuksesta kuulemisen yhteydessä ja siitä säädettäisiin tarkemmin ympäristönsuojelulaissa. Lupaviranomainen vastaisi kuulemisten järjestämisestä. Kuulemisten yhdistämisellä ei olisi vaikutusta muutoksenhakuun. On myös

mahdollista, että yhdistetyn kuulemiseen jälkeen arviointiselostusta tai lupahakemusta joudutaan täydentämään, jolloin kuuleminen molemmissa tai toisessa menettelyssä on järjestettävä uudelleen.

Kuulemisten yhdistäminen edellyttäisi hankkeesta vastaavan aloitetta. Hankkeen soveltumisesta yhteiskuulemiseen sovittaisiin yhteys- ja lupaviranomaisen kesken. Menettely vastaisi tältä osin kaavoituksen ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyn osalta kuulemisten yhteensovittamisessa noudatettavaa menettelyä. Hankkeesta vastaavan tulisi käytännössä tehdä menettelystä aloite viimeistään arviointiohjelmavaiheessa mutta tarve sille voisi tulla esille jo YVA-lain mukaisen ennakkoneuvottelun yhteydessä. Sopimus kuulemisten yhdistämisestä voitaisiin kirjata yhteysviranomaisen lausuntoon arviointiohjelmasta.

Arviointiselostuksesta kuuleminen voisi eräässä tilanteessa olla myös osa eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetun lain 10 §:n mukaista kuulemistä. Tämä voisi tulla kysymykseen tilanteessa, jossa arviointiselostuksesta kuuleminen yhdistetään ympäristönsuojelulain mukaiseen lupahakemuksesta kuulemiseen, kun ympäristölupahakemus on mukana mainitun lain mukaisissa yhteen sovitettavissa luvissa.

25 §. *Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä.* Pykälän 1 momenttia tarkennettaisiin niin, että arviointiselostus ja perusteltu päätelmä olisi liitettävä lupahakemukseen ennen päätöksentekoa. Muutoksella mahdollistetaan arviointimenettelyn yhteensovittaminen lupamenettelyyn ehdotettavan 22 a §:n 2 momentin ja 27 §:n mukaisesti. Muissa tilanteissa arviointiselostus ja perusteltu päätelmä tulisi liittää lupahakemukseen kuten nykyään. Säännös vastaisi muutoksen jälkeen sanamuodoltaan voimassa olevaa ympäristönsuojelulain 39 §:n 2 momenttia.

27 §. *Perustellun päätelmän ajantasaisuus.* Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että arviointiselostuksen täydennyksestä kuuleminen voitaisiin aina yhdistää ympäristönsuojelulain tai vesilain mukaisen lupahakemuksen kuulemiseen. Kuulemisten yhdistäminen olisi mahdollista riippumatta hankkeen ominaisuuksista. Kuulemisen järjestämisestä säädettäisiin tarkemmin ympäristönsuojelulaissa ja vesilaissa. Arviointiselostuksesta kuulemisessa noudatettaisiin, mitä lain 20 §:ssä säädetään.

1.6 Maa-aineslaki

4 c §. *Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen.* Lakiin lisättäisiin uusi 4 c § lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittamisesta. Pykälässä säädettäisiin maa-ainesten ottoa koskevan lupahakemuksen käsittelyyn sovellettavista säännöksistä tilanteessa, jossa hakemuksen käsitteilyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia. Jos lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan mainittua lakia, sovellettaisiin siihen 13 §:n 1 momentin ja 19 §:n 1 ja 2 momentin sijaan mainittua lakia. Muilta osin hakemukseen sovellettaisiin maa-aineslakia.

1.7 Maankäyttö- ja rakennuslaki

134 §. *Rakennuslupahakemuksen käsittely.* Pykälän 5 momenttia muutettaisiin lisäämällä rakennuslupa-asian ratkaisemisen lykkäämisen ennakkoehdoksi se, ettei ympäristöluvan ja rakennusluvan käsittelyyn sovelleta eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia. Jos hakija on pyytänyt ympäristö- ja rakennuslupahakemusten käsittelyn yhteensovittamista, hakemukset tulee ratkaista samanaikaisesti siten kuin mainitussa laissa säädetään.

148 §. *Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen.* Lakiin lisättäisiin uusi 148 §, jossa säädettäisiin rakennuslupaa, toimenpidelupaa, rakennuksen purkamislupaa tai maisematyölupaa

koskevan lupahakemuksen käsittelyyn sovellettavista säännöksistä tilanteessa, jossa hakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia. Jos lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan mainittua lakia, sovellettaisiin siihen 142 §:n sijaan mainittua lakia. Muilta osin hakemukseen sovellettaisiin maankäyttö- ja rakennuslakia.

1.8 Kaivoslaki

40 a §. *Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen.* Lakiin lisättäisiin uusi pykälä lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittamisesta. Pykälässä säädettäisiin malminetsintälupaa, kaivoslupaa tai kullanhuuhtontalupaa koskevan lupahakemuksen käsittelyyn sovellettavasta lainsäädännöstä tilanteessa, jossa siihen sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia. Jos lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan mainittua lakia, sovellettaisiin siihen 39, 40, 42 ja 57 §:n sijaan mainittua lakia. Muilta osin hakemukseen sovellettaisiin kaivoslakia.

1.9 Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta

104 e §. *Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen.* Lakiin lisättäisiin uusi 104 e §. Siinä säädettäisiin 23 §:n mukaisen vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia taikka 58 §:n mukaisen räjähteiden valmistusta ja varastointia koskevan lupahakemuksen käsittelyyn sovellettavasta lainsäädännöstä tilanteessa, jossa käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia. Jos lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan mainittua lakia, sovellettaisiin siihen 104 b ja 104 c §:n sijaan mainittua lakia. Muilta osin hakemuksen käsittelyyn sovellettaisiin kemikaaliturvallisuuslakia.

2 Voimaantulo

Tavoitteena on, että laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta tulee voimaan 1.1.2020 samanaikaisesti, kun uusi Valtion lupa- ja valvontavirasto aloittaa toimintansa.

3 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Hallituksen esitykseen liittyvät keskeiset perusoikeudet ovat yhdenvertaisuutta koskeva perustuslain 6 §, yksityiselämän suoja koskeva 10 §:n 1 momentti, viranomaisten asiakirjojen julkisuutta koskeva 12 §:n 2 momentti, vastuuta ympäristöstä koskeva 20 §:n 1 momentti ja kansalaisten osallistumista koskeva 20 §:n 2 momentti sekä oikeusturvaa koskeva 21 §. Lisäksi esitystä on arvioitava kunnallista itsehallintoa koskevan perustuslain 121 §:n kannalta.

Perustuslakivaliokunta on (PeVM 25/1994 vp) asettanut seuraavat edellytykset perusoikeuksien rajoittamiselle: rajoitusten tulee perustua laintasoiseen säädökseen, rajoitusten on oltava tarkkarajaisia ja riittävän täsmällisesti määriteltyjä, rajoitusperusteiden tulee olla perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä, painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimia, lailla ei voida säätää perusoikeuden ytimeen kuuluvaa rajoitusta, rajoitusten tulee olla välttämättömiä tavoitteen saavuttamiseksi sekä laajuudeltaan oikeassa suhteessa perusoikeuksien suojaamaan oikeushyvään ja rajoituksen taustalla olevaan yhteiskunnallisen intressin painoarvoon, perusoikeutta rajoitettaessa on huolehdittava riittävästä oikeusturvajärjestelystä eivätkä rajoitukset saa olla ristiriidassa Suomen kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa.

Yhdenvertaisuus

Perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Pykälän 2 momentin mukaan ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Säännöksessä lueteltuja erotteluperusteita voidaan pitää syrjintäkiellon ydinalueena. Luetteloa ei ole kuitenkaan tarkoitettu tyhjettäväksi, vaan eri asemaan asettaminen on kielletty myös muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Henkilön tiedollisia ja taidollisia sekä tosiasiallisia edellytyksiä sähköiseen asiointiin voidaan myös pitää tällaisena henkilöön liittyvänä syynä.

Eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta ehdotettavan lain 2 luvussa säädetään yhteensovittettavien lupahakemusten käsittelystä. Yhteensovittamisen edellytyksenä lakiehdotuksen 7 §:n mukaan on, että lupahakemukset toimitetaan viranomaisille sähköisesti. Laissa säädetty sähköinen asiointivelvoite koskee luvan hakijaa. Hakijalla säilyisi mahdollisuus edelleen hakea lain soveltamisalaan kuuluvia lupia myös muuten kuin sähköisesti, mutta tällöin lupahakemusten käsittelyyn ei voitaisi soveltaa ehdotetussa laissa tarkoitettua yhteensovittamista.

Ehdotettavan lain 10 ja 11 §:ssä säädetään lupahakemuksista kuulemisesta ja niistä tiedottamisesta. Yhteensovittettavista lupahakemuksista tiedotettaisiin pääsääntöisesti vain sähköisesti julkaistavalla kuulutuksella, mutta lupahakemuksista olisi mahdollisuus antaa muistutus tai mielipide myös muuten kuin sähköisesti. Ehdotuksen katsotaan sähköisen asiointivelvoitteen osalta täyttävän yhdenvertaisuutta koskevan vaatimuksen.

Yksityiselämän ja henkilötietojen suoja sekä julkisuusperiaate

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Pykälän 2 momentin mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Perustuslain 12 §:n 2 momentin mukaan viranomaisen hallussa olevat asiakirjat ja muut tallenteet ovat julkisia, jollei niiden julkisuutta ole välttämättömien syiden vuoksi lailla erikseen rajoitettu. Jokaisella on oikeus saada tieto julkisesta asiakirjasta ja tallenteesta.

Eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamista koskeva lakiehdotus koskee sellaisten lupahakemusten yhteensovittamista, joiden osalta toiminnan luvanvaraisuudesta säädetään voimassaolevassa lainsäädännössä. Toiminnan luvanvaraisuuteen liittyviä aineellisia säännöksiä ei tässä yhteydessä muuteta. Ehdotuksen mukaan lupahakemusten käsittelyn yhteensovittaminen kuitenkin edellyttää, että lupahakemus tehdään ja niitä käsitellään sähköisesti. Sähköiseen lupakäsittelyyn liittyy hakemuksen, siihen liittyvien kuulutusten ja lupapäätöksen julkaiseminen yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla.

Sähköisen lupakäsittelyn osalta on kiinnitettävä huomiota julkisuusperiaatteen sekä yksityiselämän ja henkilötietojen suojan väliseen tasapainoon. Sen kannalta on olennaista, että viranomaiselle toimitetut tiedot saatetaan julkisiksi yleisessä tietoverkossa vain, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Julkisuuslaki sisältää salassapitoa koskevat yleissäännökset. Julkisuuslain 24 §:ssä säädetään salassapidettävistä viranomaisen asiakirjoista. Lisäksi salassapitoa koskevia erityissäännöksiä on lukuisissa muissa laeissa.

Henkilötietolakiin sisältyvät yleiset henkilötietojen suojaamista koskevat säännökset. Henkilötietojen suojaamista koskevan kansallisen sääntelyn osalta on vasteredes otettava huomioon Euroopan unionin yleinen tietosuojasetus (2016/679). Tietosuojasetus on EU-asetuksena suoraan sovellettavaa oikeutta jäsenvaltioissa. Myös Euroopan unionin perusoikeuskirjan 7 artiklan mukaan jokaisella on oikeus siihen, että hänen yksityis- ja perhe-elämäänsä, kotiaan ja viestejään kunnioitetaan. Tietosuojasetuksen 5 artiklan 1. kohdan c-alakohdan mukaan henkilötietojen

on oltava asianmukaisia ja olennaisia ja rajoitettuja siihen, mikä on tarpeellista suhteessa niihin tarkoituksiin, joita varten niitä käsitellään ("tietojen minimointi"). Lisäksi henkilötietojen käsittely on lainmukaista ainoastaan ja vain siltä osin kuin käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi tai tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi (6 art 1. kohta c ja e alakohdat).

Tietosuoja-asetuksen mukaan henkilötiedolla tarkoitetaan kaikkia tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja. Tunnistettavissa olevana tietona pidetään sellaista luonnollista henkilöä koskevia tietoja, josta voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa henkilö erityisesti tunnistetietojen kuten nimen, henkilötunnuksen, sijaintitiedon, verkkotunnistetietojen tai yhden tai useamman hänelle tavanomaisen fyysisen, fysiologisen, geneettisen, psyykkisen, taloudellisen, kulttuurillisen tai sosiaalisen tekijän perusteella. Henkilötietona voidaan pitää siten myös esimerkiksi kiinteistötunnusta, koska sen perusteella kiinteistön omistajat ovat melko vaivatta selvitettävissä.

Henkilötietolain 9 §:n 1 momentin mukaan käsiteltävien henkilötietojen tulee olla määritellyn henkilötietojen käsittelyn tarkoituksen kannalta tarpeellisia. Ilman asianomaisen henkilön suostumusta henkilötietoja saa käsitellä vain, jos käsittelystä säädetään laissa tai käsittely johtuu rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tai sen nojalla määrätystä tehtävästä tai velvoitteesta.

Perustuslakivaliokunta on ratkaisukäytännössään kiinnittänyt huomiota julkisuusvaatimuksen ja henkilötietojen suojaa koskevan vaatimuksen väliseen tasapainoon (muun muassa PeVL 14/2002 vp s. 3–4, PeVL 30/2005 vp s. 4 ja PeVL 63/2014 vp s. 5). Perustuslain sisältämänä oikeusnormina on voimassa viranomaisten asiakirjojen julkisuus eikä oikeuden sisältöä ole jätetty perustuslaissa lailla määriteltäväksi. Lainsäätäjän toimivallassa on asettaa pelkästään sellaisia julkisuuden rajoituksia, joita voidaan pitää perustuslaissa tarkoitettulla tavalla välttämättöminä. Vastaavasti yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta olennaista on, että tiedot saatetaan julkisiksi yleisessä tietoverkossa vain, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu. Henkilötietoja tulee viedä verkkoon vain siinä määrin kuin on välttämätöntä, eikä niitä saa pitää verkossa tarpeettomasti. Kaiken henkilötietojen käsittelyn on oltava oikeutettua ja tarpeellista koko sen ajan, jolloin tietoja käsitellään. Perustuslakivaliokunta on kuntalakia koskevaa hallituksen esitystä käsitellessään todennut, että kuntalain yleisessä tietoverkossa julkaisemista koskeviin säännöksiin sisältyvät asianmukaiset vaatimukset henkilötietojen poistamisesta määräajan kuluttua (ks. PeVL 63/2014 vp s. 5).

Lupamenettelyjen yhteensovittamista koskeva lakiehdotus ja säännösehdotukset ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittamiseksi koskevat lähtökohtaisesti yritysten toimintaan liittyviä menettelyitä eivätkä luonnollisia henkilöitä, ellei toiminnanharjoittaja toimi omalla nimellään. Lupamenettelyihin sisältyy pääsääntöisesti kuulemisvaihe, jossa lupahakemuksesta kuullaan niitä, joita asia voi koskea. Nämä tahot voivat olla yksityishenkilöitä, jotka omistavat kiinteistön hakemuksen mukaisen toiminnan sijaintipaikan naapurissa tai toiminnan vaikutusalueella.

Eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevan lain 11 §:n 3 momentissa säädettäisiin lupahakemusta koskevasta kuulutuksesta vastaavasti kuin voimassaolevassa ympäristönsuojelulain 44 §:ssä. Säännöksen mukaan kuulutus voi sisältää viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja hankkeen sijaintipaikan tiedot, jos hakemus pidetään yleisessä tietoverkossa vain tehokkaan tiedottamisen vaatiman tarpeellisen ajan. Lain 14 §:n 3 momentissa säädettäisiin, vastaavasti kuin voimassaolevassa ympäristönsuojelulain 85 §:ssä, että sähköisesti julkaistava lupapäätös voi sisältää viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä toi-

minnanharjoittajan nimen ja tiedon hankkeen sijaintipaikasta. Päätöksen sisältämät henkilötiedot, lukuun ottamatta hankkeen sijaintipaikkaa koskevia tietoja, on kuitenkin poistettava tietoverkosta nähtävilläpitoajan kuluttua.

Vaikka toiminnan sijaintipaikkatietoa pidetään henkilötietona, ja se voi jossain yksittäisessä tilanteessa käytännössä olla myös luonnollista henkilöä koskeva tunnistetieto, on tällaisen tiedon ilmoittaminen lupapäätöksessä kuitenkin tarpeen. Toiminnan sijaintipaikkatiedon sisältävä lupapäätös on tarpeen olla yleisesti saatavilla myös lupapäätöksen nähtävilläpitoajan jälkeen sen tultua lainvoimaiseksi. Yleisöllä ja asianosaisilla on oltava tieto toiminnasta ja sen sijainnista, jotta lupapäätöksen sisältöä ja toiminnan ympäristövaikutuksia voidaan arvioida myös toiminnan aloittamisen jälkeen.

Vastuu ympäristöstä ja osallistuminen

Perustuslain 20 §:n 1 momentin mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Säännöksen mukainen vastuu ympäristöstä toteutuu aineellisen lainsäädännön kautta. Säännöksen piiriin kuuluvat sekä ympäristön tuhoutumisen tai pilaantumisen estäminen että aktiiviset luonnolle suotuisat toimet. Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Ehdotettu laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta sekä ehdotetut muutokset YVA-lakiin ja eräisiin muihin lakeihin liittyvät voimassaolevassa lainsäädännössä luvanvaraisiksi säädettyjen toimintojen ja niihin liittyvien menettelyjen yhteensovittamiseen. Ehdotukset liittyvät yksinomaan menettelysääntöksiin eikä niistä aiheudu muutoksia toimintojen luvanvaraisuuteen tai lupien myöntämisedellytyksiin. Ehdotettavalla uudella lailla ja lakeihin tehtävillä muutoksilla ei näin ollen arvioida olevan merkitystä perustuslain 20 §:n 1 momentin toteutumisen kannalta.

Esitykseen sisältyy ehdotuksia, joilla on merkitystä arvioitaessa 20 §:n 2 momentissa säädettyä velvoitetta turvata kansalaisten vaikutusmahdollisuudet elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevan lakiehdotuksen 2 luvussa säädetään lupahakemusten käsittelyn yhteensovittamisesta. Lain 10 §:n 2 momentin mukaan lupahakemuksista pyydettävistä lausunnoista ja tahoista, joille on varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen tai mielipiteen ilmaisemiseen, säädetään lain 2 §:ssä mainituissa laeissa eli voimassaolevassa lupalaissa. Ehdotuksessa ei siten esitetä muutoksia siihen, mitä tahoja lupahakemuksista kuullaan. Kuultavien piiri olisi sama riippumatta siitä, haetaanko lupaa erikseen vai sovیتaanko sen käsittelyä yhteen ehdotettavan lain mukaan. Lain 11 §:ssä säädettäisiin lupahakemuksista tiedottamisesta. Tiedottaminen toteutettaisiin kuuluttamalla hakemuksista sähköisesti viranomaisen verkkosivuilla hallintolain 62 a §:n mukaisesti sekä kunnissa kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tämän lisäksi yhteensovittava viranomainen huolehtisi kuulutuksen tiedoksiantamisesta asianosaisille.

Eri lupia koskevien hakemusten samanaikainen tiedottaminen ja niistä kuuleminen sitovat eri lupahakemukset selkeämmin yhdeksi kokonaisuudeksi, mikä todennäköisesti helpottaa hankekokonaisuuden ymmärtämistä ja osallistumisen kohdentamista. Hankkeeseen osallistuvan ei myöskään tarvitse perehtyä samaa hanketta koskevaan kuulemisaineistoon useaan kertaan, joten kuulemisten yhteensovittaminen voi myös tehostaa osallistumista. Kuuleminen samanaikaisesti useammasta hakemuksesta kuitenkin tarkoittaa, että samanaikaisesti on kuultavana laajempi eri lupahakemuksia koskeva kuulemisaineisto. Toisaalta näin voi olla jo voimassaolevan

lainsäädännönkin mukaan, jos eri hakemusten kuulemisvaihe osuu samaan ajankohtaan. Sähköinen menettely hakemuksista tiedottamisessa vahvistaa osaltaan vaikuttamismahdollisuuksia, kun tieto on helpommin saatavilla.

YVA-lakiin sekä ympäristönsuojelu- ja vesilakiin ehdotetuilla muutoksilla ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta kuuleminen voitaisiin tietyin edellytyksin yhdistää ympäristölupahakemuksesta tai vesilain mukaisesta hakemuksesta kuulemiseen. YVA-lakiin ehdotettavan uuden 22 a §:n 2 momentin mukaan arviointiselostuksesta kuuleminen voitaisiin yhdistää ympäristölupahakemuksesta kuulemiseen, jos ympäristölupaa haetaan hankkeelle tai hankkeen muutokselle, jolle ei ole hankkeen sijainnin, laajuuden tai teknisten ominaisuuksien kannalta muuta toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa. Säännöksen soveltamisalan rajauksella vaihtoehdottomiin hankkeisiin pyritään varmistamaan, ettei YVA-menettelyyn osallistumisen vaikuttavuus tosiasiassa heikenny, kun hankkeen toteuttamisvaihtoehto on valittu jo ennen arviointiselostuksesta kuulemistä hakemalla sille ympäristölupaa.

Lisäksi YVA-lain 27 §:n 1 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta yhdistää arviointiselostuksesta kuuleminen ympäristönsuojelu- tai vesilain mukaisesta lupahakemuksesta kuulemiseen, jos kyse on YVA-lain 27 §:ssä tarkoitetusta perustellun päätelmän ajantasaistamisesta. Yhdistetyn kuulemisen soveltamisalaa ei ole osallistumisoikeuksien näkökulmasta ollut tässä yhteydessä tarpeen rajoittaa vain vaihtoehdottomiin hankkeisiin, koska arviointiselostuksesta on jo kertaalleen voinut lausua.

Arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuulemisesta säädettäisiin ympäristönsuojelulakiin ehdotettavassa uudessa 44 a §:ssä ja vesilain 11 lukuun ehdotettavassa uudessa 11 a §:ssä. Molemmissa pykälissä säädettäisiin, että lupaviranomainen huolehtii kuulemisen järjestämisestä myös arviointiselostuksesta ja että arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuulemiselle varattaisiin vähintään 45 päivän ja enintään 60 päivän kuulemisaika.

Arviointiselostuksesta kuuleminen samassa yhteydessä lupahakemuksesta kuulemisen kanssa merkitsee, että lupahakemuksen kuulemisaineistoon ei sisälly yhteysviranomaisen perusteltua päätelmää hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista tai muiden viranomaisten arviointiselostuksesta antamia lausuntoja. Samaan aikaan kuultavana oleva arviointiselostukseen ja lupahakemukseen liittyvä kuulemisaineisto on myös määrältään laajempi verrattuna siihen, että kuulemiset toteutettaisiin eriaikaisesti. YVA-lain mukaan arviointiselostuksesta kuulemiselle on varattava vähintään 30 päivän ja enintään 60 päivän kuulemisaika. Tosiasiallisten osallistumisoikeuksien turvaamiseksi kuulemisaika yhteiskuulemistilanteessa vastaisi arviointiselostuksen kuulemiselle YVA-laissa säädettyä kuulemisaikaa kuitenkin niin, että kuulemisen vähimmäisaika näissä tilanteissa pidennettäisiin 30 päivästä 45 päivään.

Oikeusturva

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Pykälän 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Ehdotettu laki eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta sekä ehdotetut muutokset YVA-lakiin ja eräisiin muihin lakeihin liittyvät voimassaolevassa lainsäädännössä

luvanvaraisiksi säädettyjen toimintojen ja niihin liittyvien lupamenettelyjen yhteensovittamiseen. Esitykseen ei sisälly muutoksenhakua koskevia nimenomaisia säännöksiä lukuunottamatta luonnonsuojelulakiin ehdotettua 61 §:n uutta 5 momenttia, jossa säädettäisiin yhteiskäsittelyssä annettavaan luonnonsuojelulain mukaiseen päätökseen muutoksenhaussa sovellettavista säännöksistä. Ympäristö- tai vesiluvan kanssa yhteiskäsittelyssä annettuun päätökseen, jolla poiketaan luonnonsuojelulain mukaisesta laji- tai luontotyypisuoje- lusta, haettaisiin muutosta siten kuin ympäristönsuojelulaissa tai vesilaissa säädetään sen mukaan, kumman lain mukaisesta yhteiskäsittelystä on kyse.

Kunnallinen itsehallinto

Perustuslain 121 §:n 1 momentin mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden hallinnon tulee perustua kunnan asukkaiden itsehallintoon. Pykälän 2 momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään korostanut, että kuntien tehtävistä säädettyä on samalla huolehdittava siitä, että kunnilla on tosiasialliset edellytykset suoriutua velvoitteissaan (esim. PeVL 12/2011 vp, s. 2/I, PeVL 29/2009 vp, s. 2/II, PeVL 50/2005 vp, s. 2/I ja PeVL 41/2002 vp, s.3/II).

Eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevassa lakiehdotuksessa säädettäisiin kunnille uusia lupahakemusten käsittelyn yhteensovittamiseen liittyviä tehtäviä. Lakiehdotuksen 5 §:n mukaan kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimisi laissa tarkoitettuna yhteensovittavana viranomaisena silloin, kun yhteensovitettaviin lupa-asioihin sisältyy kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivaltaan kuuluva ympäristönsuojelulain mukainen lupa tai maa-aineslupa. Yhteensovittaminen voi käytännössä tällöin tarkoittaa kyseisen ympäristö- tai maa-aineslupahakemuksen käsittelyn yhteensovittamista joko kunnan rakennusvalvontaviranomaisen käsittelemän rakentamisluvan kanssa tai valtion lupa- ja valvontaviraston käsittelemään luonnonsuojelulain mukaiseen poikkeamispäätöksen kanssa. Ainakin viimeksi mainitut tilanteet tulevat todennäköisesti olemaan harvalukuisia. Viime vuosina luonnonsuojelulain nojalla annetut poikkeamispäätökset ovat vain harvoin liittyneet toimintaan, joka edellyttää lisäksi ympäristö- tai maa-aineslupaa.

Yhteensovittamisesta arvioidaan aiheutuvan jonkin verran lisätyötä yhteensovittavalle viranomaiselle, mutta vastaavasti tällöin muun kuin yhteensovittavan viranomaisen työmäärä vähenee. Ottaen huomioon, että valtaosa tilanteista, joissa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimisi yhteensovittavana viranomaisena, koskisi sellaisia lupayhdistelmiä, joissa myös toinen yhteensovitettava lupa kuuluu myös kunnan toimivaltaan, ehdotuksen ei arvioida kokonaisuutena lisäävän kunnan viranomaisten tehtäviä tai ainakin työmäärän lisäys jäisi vähäiseksi. Lakiehdotuksen 16 §:ssä säädetään kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen oikeudesta periä yhteensovittamisesta maksu, jonka perusteista määrätään kunnan hyväksymässä taksassa. Yhteensovittamisesta aiheutuvat kustannukset voidaan näin ollen kattaa lupahakemuksen käsittelystä perittävällä maksulla.

Perustuslain 121 §:ssä turvatun kunnallisen itsehallinnon keskeisenä sisältönä on kunnan asukkaiden oikeus päättää kuntansa hallinnosta ja taloudesta. Tavallisella lailla ei voida puuttua itsehallinnon keskeisiin ominaispiirteisiin tavalla, joka asiallisesti ottaen tekisi itsehallinnon merkityksettömäksi (esim. PeVL 67/2014 vp, s. 5, PeVL 20/2013 vp, s. 6, PeVL 22/2006 vp, s. 2/II, PeVL 65/2002 vp, s. 2—3, PeVL 31/1996 vp, s. 1/D). Yhtenä perustuslain suojaamana kunnallisen itsehallinnon keskeisenä ominaispiirteenä voidaan pitää kunnan ja valtionhallinnosta erillisyyttä siten, että kunnan toimielimillä on tietty riippumattomuus valtiosta, mihin liittyy oikeus

hallinnon ja tehtävien hoidon järjestämiseen. Valiokunta on myös katsonut, että kunnille osoitettavat tehtävät eivät itsehallinnon perustuslain suojan takia saa suuruutensa puolesta heikentää kuntien toimintaedellytyksiä tavalla, joka vaarantaisi kuntien mahdollisuuksia päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan (ks. PeVL 41/2014 vp, s. 3/II ja PeVL 50/2005 vp, s. 2).

Eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamista koskevassa lakiehdotuksessa säädettäisiin yhteensovittavalle viranomaiselle oikeus yhteistyössä muiden toimivaltaisten viranomaisten kanssa asettaa lupahakemusten eri käsittelyvaiheille viranomaisten toimintaa ohjaavia määräaikoja. Lakiehdotuksen 8 §:n mukaan yhteensovittava viranomainen määrittää yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa tavoitteellisen käsittelyajan yhteensovittaville lupahakemuksille ja esittää sen perusteella arvion lupa-asioissa annettavien päätösten antamisajankohdasta. Lakiehdotuksen 9 §:n mukaan toimivaltainen lupaviranomainen ilmoittaa yhteensovittavan viranomaisen asettamassa määräajassa, miltä osin lupahakemusta on täydennettävä. Lakiehdotuksen 14 §:n 1 momentin mukaan, kun lupa-asioissa on saatu riittävät selvitykset, yhteensovittava viranomainen asettaa yhteistyössä muiden toimivaltaisten lupaviranomaisten kanssa määräajan päätösten antamiselle. Toimivaltaiset lupaviranomaiset antavat päätöksensä samanaikaisesti.

Kunnallisen itsehallinnon kannalta on arvioitava erityisesti tilannetta, jossa valtion lupa- ja valvontaviranomainen yhteensovittavana viranomaisena muodollisesti asettaa määräajan, joka koskee myös kunnan rakennusvalvontaviranomaista sen toimivaltaan kuuluvan hakemuksen käsittelyssä. On otettava huomioon, että asetettava määräaika olisi luonteeltaan tavoitteellinen, koska sen ylittämisestä ei aiheutuisi viranomaiselle seurauksia.

Hallintoasian käsittelyä koskee hallintolain 23 §:n mukainen yleinen vaatimus käsittelyn viivytyksettömyydestä. Lisäksi hallintolain 10 §:n mukaan viranomaisen on toimivaltansa rajoissa ja asian vaatimassa laajuudessa avustettava toista viranomaista tämän pyynnöstä hallintotehtävän hoitamisessa sekä muutoinkin pyrittävä edistämään viranomaisten välistä yhteistyötä. Ehdotuksen mukaan viranomaiset määrittäisivät yhteistyössä tavoitteellisen käsittelyajan ja sen perusteella esitettävän arvion päätösten antamisajankohdasta sekä käsittelyn edettyä lupaharkintavaiheeseen, lupapäätösten antamisajankohdan. Kukin yhteensovittavassa lupa-asiaa toimivaltainen viranomainen voisi vaikuttaa käsittelyvaiheille asetettavien määräaikojen pituuksiin. Ehdotus toteuttaisi tältä osin myös hallintolain 10 §:n mukaista viranomaisten yhteistyön edistämisaatimusta.

Käytännössä Valtion lupa- ja valvontavirasto yhteensovittavana viranomaisena voisi lakiehdotuksen mukaan asettaa määräajan kunnan rakennusvalvontaviranomaiselle rakentamista koskevan luvan käsittelyyn. Rakennusluvan keskimääräinen käsittelyaika vaihtelee kunnittain, mutta sen arvioidaan olevan joka tapauksessa vain muutamia kuukausia, kun esimerkiksi valtion lupa- ja valvontaviranomaiselle kuuluvan ympäristöluvan käsittelyaika on keskimäärin noin 11 kuukautta. Yhteensovittettujen käsittelyaikojen noudattaminen ei näin ollen kunnassa yleensä edellyttäisi luvan käsittelyn nopeuttamista. Jos kunnan ympäristönsuojeluviranomainen toimii yhteensovittavana viranomaisena, määräaikojen asettaminen tarkoittaisi käytännössä sen asettamista vain kunnan sisäisesti, koska näissä tilanteissa kyse olisi todennäköisesti ympäristöluvan ja rakentamista koskevan luvan yhteensovittamisesta. Yhteensovittamista koskevasta lakiehdotuksesta voidaan näin ollen katsoa aiheutuvan vain vähäisiä rajoituksia suhteessa kuntien itsehallintoon.

Edellä esitetyillä perusteilla ehdotus laiksi eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamiseksi, laiksi ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta sekä

laeiksi näihin liittyvien eräiden lakien muuttamisesta voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisenjärjestyksessä. Esitykseen liittyvien valtiosääntöoikeudellisten näkökohtien vuoksi hallitus pitää kuitenkin suotavana, että esityksestä pyydetäisiin perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Tavoite

Tämän lain tavoitteena on sovittaa yhteen ja jouduttaa ympäristöön vaikuttavien hankkeiden lupamenettelyjä.

2 §

Lain soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan ympäristönsuojelulain (527/2014), vesilain (587/2011), maa-aineslain (555/1981), kaivoslain (621/2011), luonnonsuojelulain (1096/1996), maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) sekä vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005) mukaisen lupa-asian käsittelyyn ja ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) mukaiseen arviointimenettelyyn.

3 §

Yhteensovitettavat lupamenettelyt

Hankkeen edellyttämän ympäristönsuojelulain mukaista ympäristölupaa, vesilain mukaista lupaa tai maa-aineslain mukaista aineiden ottamislupaa koskevan hakemuksen käsittely voidaan hakijan pyynnöstä sovittaa yhteen seuraavia lupia koskevien hakemusten kanssa:

1) luonnonsuojelulain 31 §:n, 48 §:n sekä 49 §:n 3 tai 4 momentin mukainen lupa poikkeamiin;

2) maankäyttö- ja rakennuslain 125 §:n mukainen rakennuslupa, 126 §:n mukainen toimenpide-
lupa, 127 §:n mukainen rakennuksen purkamislupa ja 128 §:n mukainen maisematyölupa;

3) kaivoslain mukainen malminetsintälupa, kaivoslupa ja kullanhuuhtontalupa;

4) vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain 23 §:n mukainen lupa vaarallisen kemikaalin laajamittaiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin sekä 58 §:n mukainen lupa räjähteiden valmistukseen ja varastointiin.

Lupahakemusten käsittelyä ei soviteta yhteen, jos ne käsitellään yhdessä siten kuin ympäristönsuojelulaisissa tai vesilaisissa säädetään.

4 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Lupa-asian käsittelyssä noudatetaan tämän lain lisäksi, mitä 2 §:ssä mainituissa laeissa säädetään.

5 §

Yhteensovittava viranomainen

Yhteensovittava viranomainen vastaa lupamenettelyjen yhteensovittamisesta siten kuin 2 luvussa säädetään. Valtion lupa- ja valvontavirasto on yhteensovittava viranomainen, jos yhteen sovitettavana on vesilain mukaisen luvan tai sellaisen ympäristönsuojelulain mukaisen luvan käsittely, jonka se ratkaisee. Muussa tilanteessa kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on yhteensovittava viranomainen.

6 §

Hakijan neuvonta

Hallintolain (434/2003) 8 §:ssä tarkoitetun neuvonnan järjestämiseksi yhteensovittava viranomainen voi hakijan pyynnöstä tai omasta aloitteestaan järjestää tapaamisen hakijan ja hankkeen kannalta toimivaltaisten viranomaisten välille.

2 luku

Käsittelyn yhteensovittaminen

7 §

Yhteensovittamisen aloittaminen

Hakijan on pyydettävä lupamenettelyjen yhteensovittamista ennen kuin lupahakemuksesta kuulutetaan. Lupahakemukset on toimitettava viranomaisille sähköisesti. Lupa-asian vireillepantosta ja hakemuksen sisällöstä säädetään 2 §:ssä mainituissa laeissa.

8 §

Käsittelyaika

Yhteensovittava viranomainen määrittää yhteistyössä toimivaltaisten viranomaisten kanssa tavoitteellisen käsittelyajan yhteensovitettaville lupahakemuksille ja esittää sen perusteella arvion lupa-asioissa annettavien päätösten antamisajankohdasta.

9 §

Hakemusten täydentäminen

Jos hakemus on puutteellinen tai asian ratkaiseminen edellyttää erityistä selvitystä, toimivaltainen lupaviranomainen ilmoittaa yhteensovittavan viranomaisen asettamassa määräajassa, miltä osin lupahakemusta on täydennettävä. Hakijalle on varattava tilaisuus täydentää hakemuksia yhteensovittavan viranomaisen asettamassa määräajassa.

10 §

Lausunnot, muistutukset ja mielipiteet

Toimivaltaisen lupaviranomaisen on toimitettava yhteensovittavalle viranomaiselle tieto lupahakemuksesta pyydettyistä lausunnoista. Yhteensovittava viranomainen pyytää lausunnonantajia toimittamaan lausunnot sähköisesti määräajassa.

Lupahakemuksista pyydettyistä lausunnoista ja tahoista, joille on varattava tilaisuus muistutuksen tekemiseen tai mielipiteen ilmaisemiseen, säädetään 2 §:ssä mainituissa laeissa.

11 §

Lupahakemuksista tiedottaminen

Yhteensovittavan viranomaisen on tiedotettava lupahakemuksista kuuluttamalla niistä vähintään 30 päivän ajan siten kuin [hallintolain 62 a §:ssä]¹ säädetään julkisista kuulutuksista. Tieto kuulutuksesta on julkaistava hankkeen vaikutusalueen kunnissa kuntalain (410/2015) 108 §:n mukaisesti sekä toimivaltaisen viranomaisen verkkosivuilla. Lisäksi kuulutuksen julkaisemisesta on tiedotettava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai tiedottaminen ole muutoin tarpeetonta. Toimivaltaiset lupaviranomaiset huolehtivat siitä, että hakemusasiakirjat ovat sähköisesti nähtävillä viranomaisen verkkosivulla vähintään kuulutusajan.

Yhteensovittavan viranomaisen on annettava kuulutus erikseen tiedoksi niille asianosaisille, joita asiat erityisesti koskevat. Tiedoksiantoon yhteisen alueen järjestäytymättömälle osakaskunnalle noudatetaan, mitä vesilain 11 luvun 11 §:n 2 momentissa säädetään.

Kuulutus sisältää tiivistelmän hankkeesta ja lupahakemuksista sekä muut tiedot, jotka kuulutukseen tulee 2 §:ssä mainitun lain mukaan sisällyttää. Kuulutus voi sisältää viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja hankkeen sijaintipaikan tiedot, jos hakemus pidetään yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla vain tehokkaan tiedottamisen vaatiman tarpeellisen ajan.

Sen lisäksi, mitä edellä säädetään, sovelletaan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen lupahakemuksen vireilletulosta ilmoittamiseen ja tiedottamiseen, mitä mainitun lain 133 §:n 1 momentissa säädetään ja maa-aineslupaa koskevasta hakemuksesta kuulemiseen, mitä maa-aineslain 13 §:n 2 momentissa säädetään.

¹ Oikeusministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys laiksi julkisista kuulutuksista annetun lain kumoamisesta, jonka yhteydessä hallintolakiin sisällytettäisiin uusi 62 a § julkisesta kuulutuksesta (ks. kohta Riippuvuus muista esityksistä). HE-luonnoksesta tullaan pyytämään lausuntoja helmikuun 2018 aikana.

12 §

Hakijan selitys

Yhteensovittava viranomaisena varaa hakijalle sähköisesti tilaisuuden antaa selityksensä hakemusten johdosta annetuista lausunnoista, muistutuksista ja mielipiteistä.

13 §

Yhteensovittamisen keskeyttäminen

Yhteensovittava viranomaisena keskeyttää hakijan pyynnöstä lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittamisen. Keskeyttämisestä on tiedotettava sähköisesti yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivulla.

14 §

Lupa-asioissa annettavat päätökset

Kun lupa-asioissa on saatu riittävät selvitykset, yhteensovittava viranomaisena asettaa yhteistyössä muiden toimivaltaisten lupaviranomaisten kanssa määräajan päätösten antamiselle. Toimivaltaiset lupaviranomaiset antavat päätöksensä samanaikaisesti. Viranomaisten on tarpeen mukaan tehtävä yhteistyötä lupamääräysten yhteensopivuuden varmistamiseksi.

Toimivaltaisen lupaviranomaisen on julkaistava päätöksensä sen antamispäivänä yleisessä tietoverkossa viranomaisen verkkosivuilla. Päätös on pidettävä verkkosivuilla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa siihen voidaan hakea muutosta valittamalla. Sähköisesti julkaisettava päätös voi sisältää viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 16 §:n 3 momentin estämättä toiminnanharjoittajan nimen ja tiedon hankkeen sijaintipaikasta. Päätöksen sisältämät henkilötiedot, lukuun ottamatta hankkeen sijaintipaikkaa koskevia tietoja, on kuitenkin poistettava tietoverkosta nähtävilläpitoajan kuluessa.

Valituksen oikeutettujen tahojen katsotaan saaneen tiedon lupapäätöksestä seitsemäntenä päivänä lupapäätöksen julkaisemisesta.

15 §

Lupapäätöksistä tiedottaminen

Yhteensovittavan viranomaisen on lähetettävä lupapäätökset hakijalle ja niille, jotka ovat päätöksiä erikseen pyytäneet, sekä valvontaviranomaisille ja asiassa yleistä etua valvoville viranomaisille. Yhteensovittavan viranomaisen on lisäksi lähetettävä päätökset tiedoksi niille viranomaisille, joilta on pyydetty lausunto hakemuksista. Päätösten antamisesta on lisäksi ilmoitettava niille, jotka ovat tehneet muistutuksen tai esittäneet mielipiteen asiassa tai ovat ilmoitusta erikseen pyytäneet, sekä niille, joille on annettu lupahakemuksista erikseen tieto. Jos muistutuskirjelmässä on useita allekirjoittajia, voidaan päätös toimittaa tai tieto päätöksen antamisesta ilmoittaa vain muistutuksen ensimmäiselle allekirjoittajalle. Yhteensovittavan viranomaisen on lisäksi huolehdittava päätöksen toimittamisesta noudattaen, mitä 2 §:ssä mainitussa laissa säädetään.

Yhteensovittava viranomainen huolehtii, että tieto päätösten antamisesta julkaistaan viipymättä toiminnan vaikutusalueen kunnissa kuntalain 108 §:n mukaisesti. Päätöksiä koskevassa kuulutuksessa on mainittava lupaviranomaiset, asioiden laatu, päätösten antamispäivä ja valitusaika sekä missä ja mihin ajankohtaan asti päätökset pidetään yleisön nähtävillä. Tieto päätöksistä on lisäksi julkaistava ainakin yhdessä hankkeen vaikutusalueella yleisesti leviävässä sanomalehdessä, jollei asian merkitys ole vähäinen tai julkaiseminen ole muutoin tarpeetonta.

3 luku

Erinäiset säännökset

16 §

Lupamaksut

Tämän lain mukaisesta käsittelyn yhteensovittamisesta valtiolle perittävän maksun suuruus määrätään siten kuin valtion maksuperustelaissa (150/1992) ja sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetään. Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen voi periä yhteensovittamisesta maksun, jonka perusteista määrätään kunnan hyväksymässä taksassa. Muilta osin lupahakemusten käsittelystä perittävistä maksuista säädetään 2 §:ssä mainituissa laeissa.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ympäristönsuojelulakiin (527/2014) uusi 44 a, 47 b ja 47 c § seuraavasti:

44 a §

Lupahakemuksesta ja arviointiselostuksesta kuuleminen

Jos ympäristölupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointimenettely ovat viranomaisessa samaan aikaan vireillä, lupaviranomainen voi lupahakemuksesta tiedottaessaan kuulla arviointiselostuksesta noudattamalla mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 20 §:ssä säädetään. Mielenpiteet ja lausunnot arviointiselostuksesta sekä muistutukset ja mielipiteet lupahakemuksesta on toimitettava lupaviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitettuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää vähintään 45 päivää ja enintään 60 päivää.

47 b §

Ympäristölupahakemuksen ja luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamishakemuksen yhteiskäsittely

Jos toiminta edellyttää Valtion lupa- ja valvontaviraston ympäristölupaa ja sen lisäksi luonnonsuojelulain (1096/1996) 31 §:n, 48 §:n tai 49 §:n 3 tai 4 momentin mukaista lupaa poikkeamiseen, niitä koskevat hakemukset on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.

Jos lupa-asiaa käsiteltäessä ilmenee, että toimintaa varten on tarpeen myös 1 momentissa mainittu luonnonsuojelulain mukainen lupa, luvan hakijan on lupaviranomaisen määräämässä kohdullisessa ajassa tehtävä poikkeamista koskeva hakemus. Muussa tapauksessa vireillä oleva lupahakemus voidaan jättää tutkimatta.

47 c §

Ympäristölupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen

Jos lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain 44 §:n 1 ja 2 momentin sekä 84 ja 85 §:n sijaan mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuimien kumoaa lupapäätöksen, johon on sovellettava tämän lain 47 b §:n voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

3.

Laki

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesilain (587/2011) 11 luvun 1 ja 3 §, sellaisena kuin niistä 3 § on laissa 257/2017,
sekä

lisätään 11 lukuun uusi 11 a ja 12 a § seuraavasti:

11 luku

Hakemusmenettely

1 §

Soveltamisala

Hakemusasioiden käsittelyyn lupaviranomaisessa sovelletaan hallintolain lisäksi tämän luvun säännöksiä.

Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä etua koskeva energiahanke edellyttää rakentamista koskevaa 3 luvun mukaista lupaa, lupa-asian käsittelyyn sovelletaan tämän lain lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia (684/2014).

Jos lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), hakemusasian käsittelyssä noudatetaan tämän luvun 10 ja 22 §:n sijaan, mitä mainitussa laissa säädetään.

3 §

Lupahakemuksen sisältö

Lupahakemuksessa on esitettävä:

- 1) asian ratkaisemisen kannalta riittävä selvitys hankkeen tarkoituksesta ja hankkeen vaikutuksista yleisiin etuihin, yksityisiin etuihin ja ympäristöön;
- 2) suunnitelma hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä;
- 3) arvio hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä maa- ja vesialueen rekisteriyksiköille ja niiden omistajille sekä muille asianosaisille;
- 4) selvitys toiminnan vaikutusten tarkkailusta.

Jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitettulle hankkeelle, hakemusasiakirjoihin on liitettävä mainitun lain 19 §:n mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä ennen päätöksentekoa. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, tätä selvitystä ei ole esitettävä uudestaan. Hakemukseen on tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupahakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä tiedoista.

11 a §

Arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuuleminen

Jos lupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 27 §:n mukainen arviointiselostuksen täydentäminen ovat viranomaisessa samaan aikaan vireillä, lupaviranomainen voi lupahakemuksesta kuulemisen yhteydessä kuulla arviointiselostuksesta noudattamalla, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 20 §:ssä säädetään. Mielenpiirteet ja lausunnot arviointiselostuksesta sekä muistutukset ja mielenpiirteet lupahakemuksesta on toimitettava lupaviranomaiselle vähintään 45 päivän ja enintään 60 päivän kuluessa lupaviranomaisen määräämästä päivästä.

12 a §

Yhteiskäsittely

Jos hanke edellyttää tämän lain mukaista lupaa ja lisäksi luonnonsuojelulain 31 §:n, 48 §:n tai 49 §:n 3 tai 4 momentin mukaista lupaa poikkeamiseen, niitä koskevat hakemukset on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.

Jos asiaa käsiteltäessä ilmenee, että hanketta varten on tarpeen myös 1 momentissa mainittu luonnonsuojelulain mukainen lupa, luvan hakijan on lupaviranomaisen määräämässä kohtuullisessa ajassa tehtävä poikkeamista koskeva hakemus. Muussa tapauksessa vireillä oleva hakemus voidaan jättää tutkimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa lupapäätöksen, johon on sovellettava tämän lain 11 luvun 12 a §:n voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

4.

Laki

luonnonsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 61 §, sellaisena kuin se on laissa 1059/2015, sekä
lisätään lakiin uusi 72 a ja 72 b § seuraavasti:

61 §

Valitus

Ympäristöministeriön 50 §:n 3 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ympäristöministeriön muuhun päätökseen sekä Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja kunnan viranomaisen 26 tai 28 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on kuitenkin se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee.

Valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta koskevissa asioissa valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla. Muissa kuin korvausta sekä 31 §:n ja 48 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupaa koskevissa asioissa on valitusoikeus myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevasta valtioneuvoston päätöksestä on valitusoikeus myös mainitunlaisella valtakunnallisella yhteisöllä ja maanomistajien etua valvovalla valtakunnallisella yhteisöllä.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Lain 72 b §:ssä tarkoitettussa yhteiskäsittelyssä ympäristönsuojelulain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta siten kuin ympäristönsuojelulain 190, 191, 196 ja 197 §:ssä säädetään. Asianosaiseen sovelletaan tällöin, mitä ympäristönsuojelulain 43 §:n 1 momentissa säädetään. Yhteiskäsittelyssä vesilain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta siten kuin vesilain 15 luvun 1—4 §:ssä säädetään. Tällöin asianosaiseen sovelletaan, mitä vesilain 11 luvun 7 §:ssä säädetään.

72 a §

Eräiden poikkeamislupien käsittely

Jos 31 §:n, 48 §:n tai 49 §:n 3 tai 4 momentin mukaista poikkeamista haetaan noudattaen, mitä eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annetussa laissa (/) säädetään, sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain lisäksi mainittua lakia.

72 b §

Yhteiskäsittely

Lain 31 §:n, 48 §:n sekä 49 §:n 3 tai 4 momentin mukaista poikkeamista koskeva hakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristönsuojelulain tai vesilain mukainen lupahakemus voidaan käsitellä yhdessä ja ratkaista samalla päätöksellä noudattaen, mitä mainituissa laeissa lupahakemuksen käsittelystä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaantullessa vireillä olevat asiat käsitellään ja ratkaistaan tämän lain 72 a ja 72 b §:n voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain 72 b §:n voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

5.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 5, 25 ja 27 §, sekä
lisätään lakiin uusi 22 a § seuraavasti

5 §

Ympäristövaikutusten arviointi eri menettelyissä

Ympäristövaikutusten arviointi voidaan toteuttaa tämän lain 3 luvun mukaisena menettelynä, kaavan laadinnan yhteydessä siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään tai jonkin muun lain mukaisessa menettelyssä sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. Arviointiohjelmasta tai -selostuksesta kuuleminen voidaan lisäksi järjestää yhdessä muun lain mukaisen kuulemisen kanssa siten kuin siitä erikseen säädetään.

Jos ympäristövaikutusten arviointi toteutetaan muun lain mukaisessa menettelyssä, vaikutukset tulee selvittää tämän lain 15—21, 23 ja 24 §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettuja ydinlaitoksia koskeviin hankkeisiin.

Hankkeesta vastaava voi tehdä yhteysviranomaiselle aloitteen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn korvaamisesta muun lain mukaisella menettelyllä tai menettelyyn sisältyvän kuulemisen järjestämisestä muun lain mukaisessa menettelyssä. Yhteysviranomainen ja muun lain mukaisesta menettelystä vastaava viranomainen voivat sopia ympäristövaikutusten arvioinnin tai menettelyyn sisältyvän kuulemisen toteuttamisesta muun lain mukaisessa menettelyssä.

22 a §

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittaminen

Hanketta koskevan ympäristövaikutusten arvioinnin ja lupahakemuksen selvitystarpeet sovitetaan arviointiohjelmassa yhteen. Arviointiselostukseen ja lupahakemukseen sisällytettävät selvitykset voidaan laatia yhteisesti.

Hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisen lupahakemuksen ollessa samanaikaisesti vireillä Valtion lupa- ja valvontavirastossa voidaan arviointiselostuksesta kuulla lupamenettelyn yhteydessä siten kuin ympäristönsuojelulain 44 a §:ssä säädetään. Edellytyksenä on, ettei hankkeelle ole sen sijainnin, laajuuden ja teknisten ominaisuuksien kannalta muuta toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa. Yhteysviranomaisen ja lupaviranomaisen sopivat arviointiselostuksesta kuulemisesta lupamenettelyn yhteydessä hankkeesta vastaavan aloitteesta.

25 §

Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä

Tässä laissa tarkoitettua hanketta koskevaan lupahakemukseen on ennen päätöksentekoa liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä.

Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän sekä valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät 29 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat.

27 §

Perustellun päätelmän ajantasaisuus

Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Yhteysviranomaisen on lupaviranomaisen pyynnöstä esitettävä näkemyksensä laatimansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöitävä, miltä osin se ei enää ole ajan tasalla ja miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi. Arviointiselostuksen täydentämisessä noudatetaan mitä edellä 20 §:ssä on säädetty arviointiselostuksesta kuulemisesta. Arviointiselostuksesta voidaan kuulla ympäristönsuojelulain tai vesilain (587/2011) mukaisen lupamenettelyn yhteydessä siten kuin ympäristönsuojelulain 44 a §:ssä ja vesilain 11 luvun 11 a §:ssä säädetään. Yhteysviranomaisen antaa tämän jälkeen ajantasaistetun perustellun päätelmän 23 §:n mukaisesti.

Hankkeesta vastaava voi pyytää ennen lupa-asian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä laatimansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöimään mitä tietoja perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi tarvitaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

maa-aineslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maa-aineslakiin (555/1981) uusi 4 c § seuraavasti:

4 c §

Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen

Jos ainesten ottamista koskevan hakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain 13 §:n 1 momentin ja 19 §:n 1 ja 2 momentin sijaan mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

7.

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 134 §, sellaisena kuin se on laeissa 958/2012, 41/2014 ja 547/2014, sekä
lisätään lakiin uusi 148 § seuraavasti:

134 §

Rakennuslupahakemuksen käsittely

Rakennusluvan myöntämisen yhteydessä hyväksytään pääpiirustukset rakentamisessa noudattaviksi.

Lupa-asia voidaan käsitellä myös siten, että rakentamisen yleiset edellytykset arvioidaan rakennuksen sijoittumista, käyttötarkoitusta, rakennusoikeuden käyttämistä ja vaikutusta ympäristöön koskevan muun kuin 131 §:n 1 momentissa tarkoitetun selvityksen perusteella. Asianomaista rakennusvaihetta koskevat piirustukset on kuitenkin saatettava hyväksyttäväksi ennen tätä koskevan työn aloittamista.

Jos rakentamisen tarkoittamaan toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen ympäristölupa eikä lupien käsittelyyn sovelleta eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), rakennuslupa-asian ratkaisemista voidaan lykätä, kunnes ympäristölupa-asia on ratkaistu, jos se rakennuksen käyttömahdollisuudet tai aiotun toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen on perusteltua.

148 §

Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen

Jos rakennuslupaa, toimenpidelupaa, rakennuksen purkamislupaa tai maisematyölupaa koskevan hakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia, sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain 142 §:n sijaan mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

8.

Laki

kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kaivoslakiin (621/2011) uusi 40 a § seuraavasti:

40 a §

Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen

Jos malminetsintälupaa, kaivoslupaa tai kullanhuuhdontalupaa koskevan hakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain 39, 40, 42 ja 57 §:n sijaan mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

9.

Laki

vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettuun lakiin (390/2005) uusi 104 e § seuraavasti:

104 e §

Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen

Jos 23 §:n mukaisen vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia taikka 58 §:n mukaisen räjähteiden valmistusta ja varastointia koskevan lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain 104 b ja 104 c §:n sijaan mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Helsingissä päivänä kuuta 20

Pääministeri

Juha Sipilä

Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen

2.

Laki

ympäristönsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään ympäristönsuojelulakiin (527/2014) uusi 44 a, 47 b ja 47 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

44 a §

Lupahakemuksesta ja arviointiselostuksesta kuuleminen

Jos ympäristölupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukainen arviointimenettely ovat viranomaisessa samaan aikaan vireillä, lupaviranomainen voi lupahakemuksesta tiedottaessaan kuulla arviointiselostuksesta noudattamalla mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 20 §:ssä säädetään. Mielipiteet ja lausunnot arviointiselostuksesta sekä muistutukset ja mielipiteet lupahakemuksesta on toimitettava lupaviranomaiselle kuulutuksessa ilmoitetuna aikana, joka alkaa kuulutuksen julkaisemispäivästä ja kestää vähintään 45 päivää ja enintään 60 päivää.

47 b §

Ympäristölupahakemuksen ja luonnonsuojelulain mukaisen poikkeamishakemuksen yhteiskäsittely

*Jos toiminta edellyttää Valtion lupa- ja valvontaviraston ympäristölupaa ja sen lisäksi luonnonsuojelulain (1096/1996) 31 §:n, 48 §:n tai 49 §:n 3 tai 4 momentin mukaista lupaa poikkeamiseen, niitä koskevat hakemukset on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.
Jos lupa-asiaa käsiteltäessä ilmenee, että toimintaa varten on tarpeen myös 1 momentissa*

mainittu luonnonsuojelulain mukainen lupa, luvan hakijan on lupaviranomaisen määräämässä kohtuullisessa ajassa tehtävä poikkeamista koskeva hakemus. Muussa tapauksessa vireillä oleva lupahakemus voidaan jättää tutkimatta.

47 c §

Ympäristölupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen

Jos lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain 44 §:n 1 ja 2 momentin sekä 84 ja 85 §:n sijaan mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoo lupapäätöksen, johon on sovellettava tämän lain 47 b §:n voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

3.

Laki

vesilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vesilain (587/2011) 11 luvun 1 ja 3 §, sellaisena kuin niistä 3 § on laissa 257/2017,
sekä
lisätään 11 lukuun uusi 11 a ja 12 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 luku

11 luku

Hakemusmenettely

Hakemusmenettely

1 §

1 §

Soveltamisala

Soveltamisala

Hakemusasioiden käsittelyyn lupaviranomaisessa sovelletaan hallintolain lisäksi tämän luvun säännöksiä.

Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä etua koskeva energiahanke edellyttää rakentamista koskevaa 3 luvun mukaista lupaa, lupasian käsittelyyn sovelletaan tämän lain lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia (684/2014).

Hakemusasioiden käsittelyyn lupaviranomaisessa sovelletaan hallintolain lisäksi tämän luvun säännöksiä.

Jos Euroopan laajuisten energiainfrastruktuurien suuntaviivoista ja päätöksen N:o 1364/2006/EY kumoamisesta sekä asetusten (EY) N:o 713/2009, (EY) N:o 714/2009 ja (EY) N:o 715/2009 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) N:o 347/2013 tarkoitettu yhteistä etua koskeva energiahanke edellyttää rakentamista koskevaa 3 luvun mukaista lupaa, lupasian käsittelyyn sovelletaan tämän lain lisäksi mainittua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta sekä Euroopan unionin yhteistä etua koskevien energiahankkeiden lupamenettelystä annettua lakia (684/2014).

Jos lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), hakemusasian käsittelyssä noudatetaan tämän luvun 10 ja 22 §:n sijaan, mitä mainitussa laissa säädetään.

3 §

Lupahakemuksen sisältö

Lupahakemuksessa on esitettävä:

1) asian ratkaisemisen kannalta riittävä selvitys hankkeen tarkoituksesta ja hankkeen vaikutuksista yleisiin etuihin, yksityisiin etuihin ja ympäristöön;

2) suunnitelma hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä;

3) arvio hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä maa- ja vesialueen rekisteriyksiköille ja niiden omistajille sekä muille asianosaisille;

4) selvitys toiminnan vaikutusten tarkkailusta.

Jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitetulle hankkeelle, hakemusasiakirjoihin on liitettävä mainitun lain 19 §:n mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, tätä selvitystä ei ole esitettävä uudestaan. Hakemukseen on tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupahakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä tiedoista.

3 §

Lupahakemuksen sisältö

Lupahakemuksessa on esitettävä:

1) asian ratkaisemisen kannalta riittävä selvitys hankkeen tarkoituksesta ja hankkeen vaikutuksista yleisiin etuihin, yksityisiin etuihin ja ympäristöön;

2) suunnitelma hankkeen toteuttamiseksi tarpeellisista toimenpiteistä;

3) arvio hankkeen tuottamista hyödyistä ja edunmenetyksistä maa- ja vesialueen rekisteriyksiköille ja niiden omistajille sekä muille asianosaisille;

4) selvitys toiminnan vaikutusten tarkkailusta.

Jos hakemus koskee luvan myöntämistä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetussa laissa tarkoitetulle hankkeelle, hakemusasiakirjoihin on liitettävä mainitun lain 19 §:n mukainen arviointiselostus ja yhteysviranomaisen perusteltu päätelmä *ennen päätöksentekoa*. Siltä osin kuin selostukseen sisältyy tämän lain säännösten soveltamiseksi tarpeelliset tiedot ympäristövaikutuksista, tätä selvitystä ei ole esitettävä uudestaan. Hakemukseen on tarvittaessa liitettävä luonnonsuojelulain 65 §:ssä tarkoitettu arviointi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä lupahakemuksen sisällöstä ja hakemukseen liitettävistä tiedoista.

11 a §

Arviointiselostuksesta ja lupahakemuksesta kuuleminen

Jos lupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 27 §:n mukainen arviointiselostuksen täydentäminen ovat viranomaisessa samaan aikaan vireillä, lupaviranomainen voi lupahakemuksesta kuulemisen yhteydessä kuulla arviointiselostuksesta noudattamalla, mitä ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 20 §:ssä säädetään. Mieli-piteet ja lausunnot arviointiselostuksesta sekä muistutukset ja mieli-piteet lupahakemuksesta on toimitettava lupaviranomaiselle vä-

hintään 45 päivän ja enintään 60 päivän kuluessa lupaviranomaisen määräämästä päivästä.

12 a §

Yhteiskäsittely

Jos hanke edellyttää tämän lain mukaista lupaa ja lisäksi luonnonsuojelulain 31 §:n, 48 §:n tai 49 §:n 3 tai 4 momentin mukaista lupaa poikkeamiseen, niitä koskevat hakemukset on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana.

Jos asiaa käsiteltäessä ilmenee, että hanketta varten on tarpeen myös 1 momentissa mainittu luonnonsuojelulain mukainen lupa, luvan hakijan on lupaviranomaisen määräämässä kohtuullisessa ajassa tehtävä poikkeamista koskeva hakemus. Muussa tapauksessa vireillä oleva hakemus voidaan jättää tutkimatta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Jos muutoksenhakutuomioistuimien kumoaa lupapäätöksen, johon on sovellettava tämän lain 11 luvun 12 a §:n voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä, ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

4.

Laki

luonnonsuojelulain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan luonnonsuojelulain (1096/1996) 61 §, sellaisena kuin se on laissa 1059/2015, sekä lisätään lakiin uusi 72 a ja 72 b § seuraavasti:

61 §

61 §

Valitus

Valitus

Ympäristöministeriön 50 §:n 3 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ympäristöministeriön muuhun päätökseen sekä Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja kunnan viranomaisen 26 tai 28 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on kuitenkin se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee.

Valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta koskevissa asioissa valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla. Muissa kuin korvausta sekä 31 §:n ja 48 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupaa koskevissa asioissa on valitusoikeus myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevasta valtioneuvoston päätöksestä on valitusoikeus myös mainitunlaisella valtakunnallisella yhteisöllä ja maanomistajien etua valvovalla valtakunnallisella yhteisöllä.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Ympäristöministeriön 50 §:n 3 momentin tai 52 §:n 2 momentin nojalla tekemään päätökseen sekä valtioneuvoston yleisistunnon päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Ympäristöministeriön muuhun päätökseen sekä Metsähallituksen, Suomen ympäristökeskuksen, Luonnonvarakeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätökseen ja kunnan viranomaisen 26 tai 28 §:n nojalla tekemään päätökseen saa hakea muutosta valittamalla hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valitettaessa elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä, toimivaltainen hallinto-oikeus on kuitenkin se, jonka tuomiopiirissä pääosa kysymyksessä olevasta alueesta sijaitsee.

Valitusoikeus on niillä, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea. Muissa kuin korvausta koskevissa asioissa valitusoikeus on myös asianomaisella kunnalla. Muissa kuin korvausta sekä 31 §:n ja 48 §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeuslupaa koskevissa asioissa on valitusoikeus myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Luonnonsuojeluohjelman hyväksymistä koskevasta valtioneuvoston päätöksestä on valitusoikeus myös mainitunlaisella valtakunnallisella yhteisöllä ja maanomistajien etua valvovalla valtakunnallisella yhteisöllä.

Muuten muutoksenhaussa noudatetaan, mitä hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Lain 72 b §:ssä tarkoitettussa yhteiskäsittelyssä ympäristönsuojelulain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta siten kuin ympäristönsuojelulain 190, 191, 196 ja 197 §:ssä säädetään. Asianosaiseen sovelletaan tällöin, mitä ympäristönsuojelulain 43 §:n 1 momentissa säädetään. Yhteiskäsittelyssä vesilain nojalla annettuun päätökseen haetaan muutosta siten kuin vesilain 15 luvun 1–4 §:ssä säädetään. Tällöin asianosaiseen

sovelletaan, mitä vesilain 11 luvun 7 §:ssä säädetään.

72 a §

Eräiden poikkeamislupien käsittely

Jos 31 §:n, 48 §:n tai 49 §:n 3 tai 4 momentin mukaista poikkeamista haetaan noudattaen, mitä eräiden ympäristöllisten lupamennettelyjen yhteensovittamisesta annetussa laissa (/) säädetään, sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain lisäksi mainittua lakia.

72 b §

Yhteiskäsittely

Lain 31 §:n, 48 §:n sekä 49 §:n 3 tai 4 momentin mukaista poikkeamista koskeva hakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristönsuojelulain tai vesilain mukainen lupahakemus voidaan käsitellä yhdessä ja ratkaista samalla päätöksellä noudattaen, mitä mainituissa laeissa lupahakemuksen käsittelystä säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

Hallintoviranomaisessa tai tuomioistuimessa tämän lain voimaantullessa vireillä olevat asiat käsitellään ja ratkaistaan tämän lain 72 a ja 72 b §:n voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Jos muutoksenhakutuomioistuin kumoaa päätöksen, johon on sovellettava tämän lain 72 b §:n voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä ja palauttaa asian kokonaisuudessaan uudelleen käsiteltäväksi, asia käsitellään ja ratkaistaan tämän lain säännösten mukaisesti.

5.

Laki

ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (252/2017) 5, 25 ja 27 §,
sekä
lisätään lakiin uusi 22 a § seuraavasti

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Ympäristövaikutusten arviointi muun lain mukaisessa menettelyssä

Ympäristövaikutusten arviointi eri menettelyissä

Edellä 3 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitetun hankkeen tai toteutetun hankkeen muutoksen ympäristövaikutukset voidaan arvioida ympäristövaikutusten arviointimenettelyn sijaan muun lain mukaisessa menettelyssä, jos vaikutukset tulevat selvitettyiksi tämän lain 15–21, 23 ja 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Arviointimenettelystä säädetään tällöin siinä laissa, jonka mukaisessa menettelyssä ympäristövaikutukset on mahdollista selvittää edellä tarkoitetulla tavalla.

Ympäristövaikutusten arviointi voidaan toteuttaa tämän lain 3 luvun mukaisena menettelynä, kaavan laadinnan yhteydessä siten kuin maankäyttö- ja rakennuslaissa (132/1999) säädetään tai jonkin muun lain mukaisessa menettelyssä sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään. Arviointiohjelmasta tai -selostuksesta kuuleminen voidaan lisäksi järjestää yhdessä muun lain mukaisen kuulemisen kanssa siten kuin siitä erikseen säädetään.

Jos ympäristövaikutusten arviointi toteutetaan muun lain mukaisessa menettelyssä, vaikutukset tulee selvittää tämän lain 15–21, 23 ja 24 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettuja ydinlaitoksia koskeviin hankkeisiin.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta ydinenergialaissa (990/1987) tarkoitettuja ydinlaitoksia koskeviin hankkeisiin.

Hankkeesta vastaava voi tehdä yhteysviranomaiselle aloitteen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn korvaamisesta muun lain mukaisella menettelyllä. Yhteysviranomainen ja muun lain mukaisesta menettelystä vastaava viranomainen voivat sopia ympäristövaikutusten arvioinnin toteuttamisesta muun lain mukaisessa menettelyssä, jos siihen on 1 momentissa säädetty edellytykset.

Hankkeesta vastaava voi tehdä yhteysviranomaiselle aloitteen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn korvaamisesta muun lain mukaisella menettelyllä tai menettelyyn sisältyvän kuulemisen järjestämisestä muun lain mukaisessa menettelyssä. Yhteysviranomainen ja muun lain mukaisesta menettelystä vastaava viranomainen voivat sopia ympäristövaikutusten arvioinnin tai menettelyyn sisältyvän kuulemisen toteuttamisesta muun lain mukaisessa menettelyssä.

22 a §

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja lupamenettelyn yhteensovittaminen

Hanketta koskevan ympäristövaikutusten arvioinnin ja lupahakemuksen selvitystarpeet sovitetaan arviointiohjelmassa yhteen. Arviointiselostukseen ja lupahakemukseen sisällytettävät selvitykset voidaan laatia yhteisesti.

Hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn ja ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisen lupahakemuksen ollessa samanaikaisesti vireillä Valtion lupa- ja valvontavirastossa voidaan arviointiselostuksesta kuulla lupamenettelyn yhteydessä siten kuin ympäristönsuojelulain 44 a §:ssä säädetään. Edellytyksenä on, ettei hankkeelle ole sen sijainnin, laajuuden ja teknisten ominaisuuksien kannalta muuta toteuttamiskelpoista vaihtoehtoa. Yhteysviranomaisen ja lupaviranomaisen sopivat arviointiselostuksesta kuulemisesta lupamenettelyn yhteydessä hankkeesta vastaavan aloitteesta.

25 §

Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä

Tässä laissa tarkoitettua hanketta koskevaan lupahakemukseen on liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä.

Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän sekä valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät 29 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat.

27 §

Perustellun päätelmän ajantasaisuus

Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Yhteysviranomaisen on lupaviranomaisen pyynnöstä esitettävä näkemyk-

25 §

Arvioinnin huomioon ottaminen lupamenettelyssä

Tässä laissa tarkoitettua hanketta koskevaan lupahakemukseen on *ennen päätöksentekoa* liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä.

Viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin se on saanut käyttöönsä arviointiselostuksen ja perustellun päätelmän sekä valtioiden rajat ylittäviin vaikutuksiin liittyvät 29 §:ssä tarkoitetut kansainvälistä kuulemista koskevat asiakirjat.

27 §

Perustellun päätelmän ajantasaisuus

Lupaviranomaisen on varmistettava, että perusteltu päätelmä on ajan tasalla lupa-asiaa ratkaistaessa. Yhteysviranomaisen on lupaviranomaisen pyynnöstä esitettävä näkemyk-

sensä laatimansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöitävä, miltä osin se ei enää ole ajan tasalla ja miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi. Arviointiselostuksen täydentämisessä noudatetaan mitä edellä 20 §:ssä on säädetty arviointiselostuksesta kuulemisesta. Yhteysviranomaisen antaa tämän jälkeen ajantasaistetun perustellun päätelmän 23 §:n mukaisesti.

Hankkeesta vastaava voi pyytää ennen lupasian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä laatimansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöimään mitä tietoja perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi tarvitaan.

sensä laatimansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöitävä, miltä osin se ei enää ole ajan tasalla ja miltä osin arviointiselostusta on täydennettävä perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi. Arviointiselostuksen täydentämisessä noudatetaan mitä edellä 20 §:ssä on säädetty arviointiselostuksesta kuulemisesta. *Arviointiselostuksesta voidaan kuulla ympäristönsuojelulain tai vesilain (587/2011) mukaisen lupamenettelyn yhteydessä siten kuin ympäristönsuojelulain 44 a §:ssä ja vesilain 11 luvun 11 a §:ssä säädetään.* Yhteysviranomaisen antaa tämän jälkeen ajantasaistetun perustellun päätelmän 23 §:n mukaisesti.

Hankkeesta vastaava voi pyytää ennen lupasian vireille tuloa yhteysviranomaista esittämään näkemyksensä laatimansa perustellun päätelmän ajantasaisuudesta ja tarvittaessa yksilöimään mitä tietoja perustellun päätelmän ajantasaistamiseksi tarvitaan.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

maa-aineslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään maa-aineslakiin (555/1981) uusi 4 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 c §

Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen

Jos ainesten ottamista koskevan hakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), sovelletaan asian

käsittelyyn tämän lain 13 §:n 1 momentin ja 19 §:n 1 ja 2 momentin sijaan mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

7.

Laki

maankäyttö- ja rakennuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan maankäyttö- ja rakennuslain (132/1999) 134 §, sellaisena kuin se on laeissa 958/2012, 41/2014 ja 547/2014, sekä lisätään lakiin uusi 148 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

134 §

134 §

Rakennuslupahakemuksen käsittely

Rakennuslupahakemuksen käsittely

Rakennusluvan myöntämisen yhteydessä hyväksytään pääpiirustukset rakentamisessa noudatettaviksi.

Lupa-asia voidaan käsitellä myös siten, että rakentamisen yleiset edellytykset arvioidaan rakennuksen sijoittumista, käyttötarkoitusta, rakennusoikeuden käyttämistä ja vaikutusta ympäristöön koskevan muun kuin 131 §:n 1 momentissa tarkoitetun selvityksen perusteella. Asianomaista rakennusvaihetta koskevat piirustukset on kuitenkin saatettava hyväksyttäväksi ennen tätä koskevan työn aloittamista.

Jos rakentamisen tarkoittamaan toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen ympäristölupa, rakennuslupa-asian ratkaisemista voidaan lykätä, kunnes ympäristölupa-asia on ratkaistu, jos se rakennuksen käyttömahdollisuudet tai aiotun toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen on perusteltua.

Rakennusluvan myöntämisen yhteydessä hyväksytään pääpiirustukset rakentamisessa noudatettaviksi.

Lupa-asia voidaan käsitellä myös siten, että rakentamisen yleiset edellytykset arvioidaan rakennuksen sijoittumista, käyttötarkoitusta, rakennusoikeuden käyttämistä ja vaikutusta ympäristöön koskevan muun kuin 131 §:n 1 momentissa tarkoitetun selvityksen perusteella. Asianomaista rakennusvaihetta koskevat piirustukset on kuitenkin saatettava hyväksyttäväksi ennen tätä koskevan työn aloittamista.

Jos rakentamisen tarkoittamaan toimintaan tarvitaan ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen ympäristölupa eikä lupien käsittelyyn sovelleta eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), rakennuslupa-asian ratkaisemista voidaan lykätä, kunnes ympäristölupa-asia on

ratkaistu, jos se rakennuksen käyttömahdollisuudet tai aiotun toiminnan ympäristövaikutukset huomioon ottaen on perusteltua.

148 §

Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen

Jos rakennuslupaa, toimenpidelupaa, rakennuksen purkamislupaa tai maisematyölupaa koskevan hakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia, sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain 142 §:n sijaan mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

8.

Laki

kaivoslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään kaivoslakiin (621/2011) uusi 40 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

40 a §

Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen

Jos malminetsintälupaa, kaivoslupaa tai kullanhuuhdontalupaa koskevan hakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain 39, 40, 42 ja 57 §:n sijaan mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.

9.

Laki

vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettuun lakiin (390/2005) uusi 104 e § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

104 e §

Lupahakemuksen käsittelyn yhteensovittaminen

Jos 23 §:n mukaisen vaarallisen kemikaalin laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia taikka 58 §:n mukaisen räjähteiden valmistusta ja varastointia koskevan lupahakemuksen käsittelyyn sovelletaan eräiden ympäristöllisten lupamenettelyjen yhteensovittamisesta annettua lakia (/), sovelletaan asian käsittelyyn tämän lain 104 b ja 104 c §:n sijaan mainittua lakia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullut lupa-asia käsitellään noudattaen ennen tämän lain voimaantuloa voimassa olleita säännöksiä.